PIRMĀS INSTANCES TIESAS SPRIEDUMS
(ceturtā palāta paplašinātā sastāvā)
2006. gada 27. septembrī *

Lieta T-168/01

GlaxoSmithKline Services Unlimited, iepriekš — *Glaxo Wellcome plc*, Brentforda, Midleseksa (Apvienotā Karaliste), ko pārstāv S. Martiness Lažē [*S. Martínez Lage*], advokāts, I. Foresters [*I. Forrester*], *QC*, F. Deporters [*F. Depoortere*], A. Šulcs [*A. Schulz*], T. Luko [*T. Louko*] un I. Vandenbore [*I. Vandenborre*], advokāti,

prasītāja,

pret

Eiropas Kopienu Komisiju, ko sākotnēji pārstāvēja P. Olivers [*P. Oliver*], pēc tam E. Džipīni-Furnjē [*É. Gippini Fournier*], pārstāvji,

atbildētāja,

* Tiesvedības valoda — angļu.

ko atbalsta

European Association of Euro Pharmaceutical Companies (EAEPC), Brisele (Beļģija), ko sākotnēji pārstāvēja U. Cinsmeisters [*U. Zinsmeister*] un M. Līnemeijers [*M. Lienemeyer*], pēc tam A. Martins-Ēlers [*A. Martin-Ehlers*], visbeidzot, M. Hartmans-Ripels [*M. Hartmann-Rüppel*], *avocats*,

Bundesverband der Arzneimittel-Importeure eV, Milheima pie Rūras [*Mülheim an der Ruhr*] (Vācija), ko sākotnēji pārstāvēja M. Eppings [*M. Epping*] un V. Rēmans [*W. Rehmann*], pēc tam V. Rēmans, advokāti,

Spain Pharma, SA, Madride (Spānija), ko pārstāv P. Munjoss Karpena [*P. Muñoz Carpena*], B. Ortusara Somosa [*B. Ortúzar Somoza*] un R. Gutjeress Sančess [*R. Gutiérrez Sánchez*], advokāti,

un

Asociación de exportadores españoles de productos farmacéuticos (Aseprofar), Madride (Spānija), ko sākotnēji pārstāvēja M. Arauho Boids [*M. Araujo Boyd*] un R. Sanss [*R. Sanz*], pēc tam Arauho Boids un H. L. Buendia Sjerra [*J. L. Buendia Sierra*], advokāti,

personas, kas iestājušās lietā,

par prasību atcelt Komisijas 2001. gada 8. maija Lēmumu 2001/791/EK par EK līguma 81. panta piemērošanu [Lietas IV/36.957/F3 *Glaxo Wellcome* (paziņojums), IV/36.997/F3 *Aseprofar* un *Fedifar* (sūdzība), IV/37.121/F3 *Spain Pharma* (sūdzība), IV/37.138/F3 *BAI* (sūdzība) un IV/37.380/F3 *EAEPC* (sūdzība)] (OV L 302, 1. lpp.).

EIROPAS KOPIENU
PIRMĀS INSTANCES TIESA(ceturtā palāta paplašinātā sastāvā)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs I. Legāls [*H. Legal*], tiesneši P. Linda [*P. Lindh*] un I. Višņevska-Bjalecka [*I. Wiszniewska-Białecka*], V. Vadapals [*V. Vadapalas*] un E. Moavero Milanēzi [*E. Moavero Milanesi*],

sekretāre K. Kristensena [*C. Kristensen*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2006. gada 7. jūnijā,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

Prāvas atbilstošās tiesību normas un faktiskie apstākļi

Kopienu tiesības

1 EKL 3. panta 1. punkta g) apakšpunkts noteic, ka Kopiena paredz sistēmu, kas nodrošina, ka iekšējā tirgū nav izkropļotas konkurences.

2 EKL 81. panta 1. punkts cita starpā noteic, ka ir aizliegti kā nesaderīgi ar kopējo tirgu visas tās vienošanās uzņēmumu starpā, kas var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm un kuru mērķis vai sekas ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci kopējā tirgū.

3 EKL 81. panta 3. punkts paredz, ka 81. panta 1. punktu tomēr var atzīt par nepiemērojamu, īpaši jebkurai starp uzņēmumiem noslēgtai vienošanās, kas palīdz uzlabot preču izplatīšanu vai veicina tehnisku vai ekonomisku attīstību, reizē ļaujot patērētājiem baudīt pienācīgu daļu no iegūtajiem labumiem, un kas neuzspiež attiecīgiem uzņēmumiem ierobežojumus, kuri nav obligāti vajadzīgi, lai sasniegtu šos mērķus, un neļauj šādiem uzņēmumiem likvidēt konkurenci attiecībā uz šo ražojumu būtisku daļu.

4 1988. gada 21. decembrī Padome, pamatojoties uz EK līguma 100.a pantu (jaunajā redakcijā — EKL 95. pants), pieņēma Direktīvu 89/105/EEK par to pasākumu pārskatāmību, kas reglamentē cilvēkiem paredzēto zāļu cenas un to iekļaušanu valstu veselības apdrošināšanas sistēmās (OV 1989, L 40, 8. lpp.). Tās mērķis ir iegūt vispārēju pārskatu pār cenu noteikšanas kārtību un zāļu cenu tiešu un netiešu kontroli dalībvalstīs, lai regulētu tos valsts izdevumus veselības aizsardzībai, kas saistīti ar šiem produktiem, un novērstu šo pasākumu nevienādību, kas var traucēt vai apgrūtināt zāļu tirdzniecību Kopienā un tādējādi tieši iespaidot zāļu kopējā tirgus darbību. Ar šādu mērķi tā pirmām kārtām noteica vairākas prasības, kas nodrošinātu, ka ieinteresētās personas var pārbaudīt, vai attiecīgie valstu pasākumi patiesībā nav importa vai eksporta kvantitatīvie ierobežojumi, vai pasākumi ar līdzīgu iedarbību. Tomēr šīs prasības neiespaido ne dalībvalstu iekšpolitiku, ne politiku cenu noteikšanas jomā un sociālā nodrošinājuma shēmu plānošanā, izņemot tiktāl, ciktāl tas vajadzīgs, lai sasniegtu pārskatāmību. Dalībvalstīm noteiktais termiņš šīs direktīvas transponēšanai beidzas 1989. gada 31. decembrī.

Spānijas tiesības

5 1990. gada 20. decembrī Spānijas Karaliste pieņēma *Ley 25/1990 del Medicamento* (likums 25/1990 par medikamentiem, *BOE* Nr. 306, 22.12.1990., 2643. lpp., turpmāk tekstā — "Likums 25/1990"). Šis likums ir grozīts, īpaši ar 1997. gada 30. decembra *Ley 66/1997* (*BOE* Nr. 313, 31.12.1997., 38517. lpp.) un administratīvās procedūras laikā, kā rezultātā ir pieņemts šajā lietā apstrīdētais lēmums, ar 1999. gada 30. decembra *Ley 55/1999* (*BOE* Nr. 312, 30.12.1997., 46095. lpp.).

6 1990. gada 23. februārī Spānijas Karaliste pieņēma *Real Decreto 271/1990 de reorganización de la intervención de los precios de las especialidades farmacéuticas*

de uso humano (Karaļa dekrēts 271/1990 par intervences kārtības attiecībā uz cilvēkam paredzēto farmācijas produktu cenām reorganizāciju, *BOE* Nr. 53, 02.03.1990., 6086. lpp., turpmāk tekstā — "Dekrēts 271/1990"). Šis dekrēts ir īpaši paredzēts Direktīvas 89/105 transponēšanai Spānijas Karalistē.

7 Likuma 25/1990 VIII nodaļas un Dekrēta 271/1990 normas sevišķi nosaka Spānijas Veselības un patēriņa ministrijas un tai piesaistītās *Comisión interministerial de precios de los medicamentos* (Starpministriju zāļu cenu komisija) (turpmāk tekstā kopā – "Spānijas administrācija") intervences kārtību attiecībā uz maksimālo zāļu vairumtirdzniecības cenu, ko sedz Spānijas veselības apdrošināšanas sistēma.

Prāvas priekšvēsture

8 Prasītāja *GlaxoSmithKline Services Unlimited*, iepriekš — *Glaxo Wellcome plc* (turpmāk tekstā — "*GSK*"), ir saskaņā ar Lielbritānijas tiesībām dibināta sabiedrība ar juridisko adresi Brentfordā (Apvienotā Karaliste). Koncerns *GlaxoSmithKline*, pie kura tā pieder, ir viens no galvenajiem zāļu ražotājiem pasaulē. Tas tika izveidots ar koncentrāciju starp *Glaxo Wellcome plc* un *Smithkline Beecham plc*, ko Komisija atļāva ar 2000. gada 8. maija lēmumu (lieta N IV/M.1846 *Glaxo Wellcome/ Smithkline Beecham*).

9 *Glaxo Wellcome, SA* (turpmāk tekstā — "*GW*"), saskaņā ar Spānijas tiesībām dibināta sabiedrība ar juridisko adresi Madridē (Spānija), ir viena no Spānijas koncerna *GlaxoSmithKline* meitas sabiedrībām. Tās pamatdarbība ir tieši un ar meitas sabiedrību starpniecību izvērst zāļu ražošanu un tirdzniecību Spānijā.

10 Ar 1998. gada 6. marta vēstuli *GW* nosūtīja Komisijai dokumentu ar nosaukumu "Vispārīgie nosacījumi [*GW*] un tās meitas sabiedrībām patentētu zāļu pārdošanai licencētiem vairumtirgotājiem" (turpmāk tekstā — "Vispārīgie pārdošanas nosacījumi"), lai saņemtu negatīvu apstiprinājumu vai atbrīvojumu atbilstoši Padomes 1962. gada 6. februāra Regulai Nr. 17, Pirmā regula par Līguma [81.] un [82.] panta īstenošanu (OV 13, 204. lpp.). Ar 1998. gada 28. jūlija vēstuli *GSK* nosūtīja Komisijai papildu paziņojumu.

11 Vispārīgie pārdošanas nosacījumi attiecas uz 82 zālēm, kuras paredzēts pārdot Spānijas vairumtirgotājiem, ar ko *GW* saista tirdzniecības sakari ārpus jebkura izplatīšanas tīkla. Vairumtirgotāji var tās pārdot tālāk Spānijas slimnīcām vai aptiekām, kas tās izsniedz pacientiem, tiem uzrādot zāļu recepti. Tie zāles var arī pārdot tālāk citās dalībvalstīs, izmantojot paralēlo tirdzniecību, ko tie izmanto cenu atšķirību dēļ. 82 zāļu vidū, uz kurām attiecas Vispārīgie pārdošanas nosacījumi, ir astoņas zāles, kas, pēc *GSK* apgalvojumiem, ir īpaši piemērotas paralēlajai tirdzniecībai, pamatā Spānijas un Lielbritānijas starpā. Tās ir šādas zāles:

— pret alerģiju zāles ar nosaukumu *Beconase*;

— pret astmu piecas zāles ar nosaukumiem *Becloforte*, *Becotide*, *Flixotide*, *Serevent* un *Ventolín*;

— pret epilepsiju zāles ar nosaukumu *Lamictal*;

— pret migrēnu zāles ar nosaukumu *Imigran*.

12 Visām 82 zālēm Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants paredz divas atšķirīgas cenas (turpmāk tekstā — "cena 4A" un "cena 4B"). Šis pants ir izteikts šādi:

"A. Saskaņā ar [Likuma 25/1990] 100. panta 1. punkta pirmās daļas un 2. punkta normām [*GW*] un tās meitas sabiedrību farmaceitisko produktu cenas nekādā ziņā nedrīkst pārsniegt veselības jomā kompetento Spānijas iestāžu noteikto maksimālo ražošanas cenu, ja ir izpildīti divi minēto tiesību normu piemērošanas nosacījumi, proti:

— iepriekš minētos farmaceitiskos produktus finansē Spānijas sociālās drošības fondi vai Spānijas valsts fondi,

— nopirktie farmaceitiskie produkti tiek pārdoti tālāk valsts robežās, tas ir, ar Spānijas aptieku vai slimnīcu starpniecību.

B. Ja nav izpildīts viens no šiem nosacījumiem (tas ir, tad, ja Spānijas valdība atļauj laboratorijām brīvi noteikt savu farmaceitisko produktu cenu), [*GW*] un tās meitas sabiedrības nosaka savu farmaceitisko produktu cenu atbilstoši faktiskiem, objektīviem un nediskriminējošiem ekonomiskiem kritērijiem, neatkarīgi no pircēja noteiktā produkta galamērķa. [*GW*] un tās meitas sabiedrības piemēro saviem farmaceitiskajiem produktiem cenu, kas, pamatojoties uz to iekšējiem ekonomiskiem pētījumiem, sākotnēji tika piedāvāta veselības jomā kompetentajām Spānijas iestādēm un ieviesta, objektīvi ņemot vērā dzīves izmaksu pieaugumu, saskaņā ar [Likuma 25/1990] 100. panta 1. punkta pirmo daļu un 2. punktu un citiem iepriekš pieņemtiem Spānijas likumiem, kas attiecās uz zāļu cenas noteikšanu."

13 Ar 1998. gada 6. marta vēstuli *GW* nosūtīja Vispārīgos pārdošanas nosacījumus 89 vairumtirgotājiem Spānijā. Šajās vēstulēs ir īpaši šāda piezīme:

"Svarīgi. Lūdzam Jūs paziņot mums par savu piekrišanu, mums nogādājot pievienotā dokumenta parakstītu kopiju līdz 1998. gada 13. martam."

14 75 vairumtirgotāji, kas pārstāv vairāk nekā 90 % no kopējās *GW* tirdzniecības, Spānijā 1998. gadā izpildīja prasīto.

15 Vispārīgie pārdošanas nosacījumi stājās spēkā 1998. gada 9. martā.

16 Pēc tam divas Spānijas profesionālās apvienības, *Asociación de exportadores españoles de productos farmacéuticos (Aseprofar)* un *Asociación de empresarios de cooperativas farmacéuticas*, kā arī viens Spānijas vairumtirgotājs *Spain Pharma, SA.* to likumību apstrīdēja Spānijas konkurences iestādē un Spānijas tiesā.

17 Turklāt sūdzības par to, ka Vispārīgie pārdošanas nosacījumi pārkāpj EKL 81. panta 1. punktu, Komisijai iesniedza *Aseprofar*, ko atbalsta cita Spānijas profesionālā apvienība *Federación nacional de asociaciones de mayoristas distribuidores de espacialidades farmacéuticas y productos parafarmacéuticos (Fedifar)*, *Spain Pharma* un divas citas Eiropas profesionālās apvienības *Bundesverband der Arzneimittel-Importeure eV* (turpmāk tekstā — "*BAI*") un *European Association of Euro Pharmaceutical Companies (EAEPC).*

18 2001. gada 8. maijā Komisija pieņēma Lēmumu 2001/791/EK par EK līguma 81. panta piemērošanu [Lietas IV.36/957/F3 *Glaxo Wellcome* (paziņojums), IV.36/997/F3 *Aseprofar* un *Fedifar* (sūdzība), IV.37/121/F3 *Spain Pharma* (sūdzība), IV.37/138/F3 *BAI* (sūdzība) un IV.37/380/F3 *EAEPC* (sūdzība)] (OV L 302, 1. lpp., turpmāk tekstā — "Lēmums").

19 Lēmuma 1. pantā ir noteikts, ka *GW* "pārkāpa [EKL] 81. panta 1. punktu, ar Spānijas vairumtirgotājiem noslēdzot vienošanos, ar kuru ir noteiktas atšķirības starp cenām, kas nosakāmas vairumtirgotājiem, ja kompensējamos medikamentus pārdod tālāk aptiekām vai slimnīcām valsts teritorijā, un augstākām cenām, ko nosaka zāļu eksportam uz jebkuru citu dalībvalsti".

20 Lēmuma 2. pants paredz, ka ir noraidīts lūgums atbrīvot šo vienošanos.

21 Lēmuma 3. un 4. pantā ir prasīts, lai *GW* nekavējoties izbeidz 1. pantā norādīto pārkāpumu, ja tas jau nav izdarīts, un informē Komisiju par šajā sakarā veiktajiem pasākumiem.

Tiesvedība

22 Ar prasības pieteikumu, kas Pirmās instances tiesas kancelejā iesniegts 2001. gada 23. jūlijā, *GSK* cēla šo prasību.

23 Ar dokumentiem, kas iesniegti Pirmās instances tiesas kancelejā 2001. gada 8., 12. un 16. novembrī, *EAEPC*, *BAI*, *Spain Pharma* un *Aseprofar* atbilstoši Tiesas Statūtu 40. panta otrajai daļai un Pirmās instances tiesas reglamenta 115. panta 1. punktam lūdza iestāties prāvā Komisijas prasījumu atbalstam.

24 Ar dokumentiem, kas iesniegti Pirmās instances tiesas kancelejā 2001. gada 28. novembrī, 2001. gada 14. decembrī un 2002. gada 21. martā, *GSK* lūdza, lai noteikti slepeni vai konfidenciāli dokumenti un informācija tiktu izslēgti no lietas dalībnieku procesuālajiem rakstiem, kas paziņojami personām, kam ir atļauts iestāties lietā atbilstoši Reglamenta 116. panta 2. punktam.

25 Ar 2002. gada 27. novembra rīkojumu pirmās palātas priekšsēdētājs apmierināja lūgumus par iestāšanos lietā un atlika lēmuma pieņemšanu par lūguma ievērot konfidencialitāti pamatotību.

26 Ar 2003. gada 5. augusta rīkojumu pirmās palātas priekšsēdētājs apmierināja daļu no lūgumiem ievērot konfidencialitāti un pārējos noraidīja.

27 Pirmās instances tiesas palātu sastāva maiņas rezultātā tiesnesis referents tika iekļauts ceturtās palātas sastāvā 2003. gada 1. oktobrī, kā rezultātā lieta tika piešķirta šai palātai.

28 Ar dokumentu, kas Pirmās instances tiesas kancelejā iesniegts 2004. gada 25. martā, *GSK* lūdza atsevišķu slepenu vai konfidenciālu informāciju izslēgt no atbildes uz personu, kas iestājušās lietā, iestāšanās rakstu. Šis lūgums ir apmierināts.

29 Ar 2004. gada 16. aprīļa vēstuli Pirmās instances tiesa lūdza *GSK* un Komisiju iesniegt dokumentus un atbildēt uz rakstiskiem jautājumiem atbilstoši Reglamenta 49. un 64. pantam. Procesa organizatoriskie pasākumi tika veikti tiem paredzētajos termiņos.

30 Ar dokumentu, kas iesniegts Pirmās instances tiesas kancelejā 2004. gada 7. maijā, *Spain Pharma* lūdza atļaut izmantot spāņu valodu mutvārdu procesā atbilstoši Reglamenta 35. panta 2. punktam. Pēc lietas dalībnieku uzklausīšanas tā apmierināja šo lūgumu.

31 Ar dokumentu, kas iesniegts Pirmās instances tiesas kancelejā 2004. gada 27. maijā un 22. jūnijā, *GSK* lūdza, lai noteikta slepena vai konfidenciāla informācija tiek izslēgta no atbildēm, kuras paziņojamas personām, kas iestājušās lietā, un no Komisijas 2004. gada 16. aprīļa atbildēm uz Pirmās instances tiesas jautājumiem. Tā apmierināja šo lūgumu.

32 2006. gada 7. martā Pirmās instances tiesa, piemērojot Reglamenta 14. pantu un saskaņā ar ceturtās palātas priekšlikumu, pēc lietas dalībnieku uzklausīšanas nolēma nodot lietu ceturtajai palātai paplašinātā sastāvā.

33 Pēc tiesneša referenta ziņojuma 2006. gada 15. martā Pirmās instances tiesa (ceturtā palāta) uzsāka mutvārdu procesu.

34 Ar 2006. gada 7. un 20. marta vēstulēm Pirmās instances tiesa lūdza *GSK*, Komisiju un personas, kas iestājušās lietā, atbildēt uz rakstiskiem jautājumiem un nosūtīt dokumentus atbilstoši Reglamenta 49. un 64. pantam. Procesa organizatoriskie pasākumi tikai veikti tiem paredzētajos termiņos, izņemot vienu jautājumu, uz kuru *GSK* atbildēja ar dokumentu, kas iesniegts Pirmās instances tiesas kancelejā

2006. gada 6. jūnijā. Tā kā lietas dalībnieki, kurus lūdza izteikties par šo jautājumu tiesas sēdē, neiebilda, šis dokuments ir iekļauts lietā.

35 Ar dokumentu, kas iesniegts Pirmās instances tiesas kancelejā 2006. gada 28. aprīlī, *GSK* lūdza atsevišķu slepenu vai konfidenciālu informāciju izslēgt no tās atbildēm uz Pirmās instances tiesas 2006. gada 7. un 20. marta jautājumiem, kas paziņojamas personām, kuras iestājās lietā. Tā apmierināja šo lūgumu.

36 Ar dokumentu, kas iesniegts Pirmās instances tiesas kancelejā 2006. gada 16. maijā, *Aseprofar* lūdza ļaut izmantot spāņu valodu mutvārdu procesā atbilstoši Reglamenta 35. panta 2. punktam. Pēc lietas dalībnieku uzklausīšanas, tā apmierināja šo lūgumu.

37 Tika uzklausīti lietas dalībnieku mutvārdu paskaidrojumi un atbildes uz jautājumiem, ko Pirmās instances tiesa uzdeva tiesas sēdē 2006. gada 7. jūnijā.

Lietas dalībnieku prasījumi

38 *GSK* prasījumi Pirmās instances tiesai ir šādi:

— atcelt Lēmumu;

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

39 Komisijas prasījumi Pirmās instances tiesai ir šādi:

— noraidīt prasību;

— piespriest *GSK* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

40 *Aseprofar* prasījumi Pirmās instances tiesai ir šādi:

— noraidīt prasību;

— piespriest *GSK* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, kā arī atlīdzināt *Aseprofar* tiesāšanās izdevumus.

41 *BAI* prasījumi Pirmās instances tiesai ir šādi:

— noraidīt prasību;

— piespriest *GSK* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, kā arī atlīdzināt *BAI* tiesāšanās izdevumus.

42 *EAEPC* prasījumi Pirmās instances tiesai ir šādi:

— noraidīt prasību;

— piespriest *GSK* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, kā arī atlīdzināt *EAEPC* tiesāšanās izdevumus.

43 *Spain Pharma* prasījumi Pirmās instances tiesai ir šādi:

— noraidīt prasību;

— piespriest *GSK* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, kā arī atlīdzināt *Spain Pharma* tiesāšanās izdevumus.

Juridiskais pamatojums

44 Savu prasījumu atbalstam *GSK* būtībā izvirza sešus pamatus, ko var sagrupēt atbilstoši tam, vai ar tiem vēlas panākt pilnīgu Lēmuma atcelšanu, vai vismaz daļēju Lēmuma atcelšanu.

45 Savu galveno prasījumu atbalstam, ar kuriem tā vēlas panākt Lēmuma 1. panta, kurā ir konstatēts EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumus, atcelšanu *GSK* attiecīgi izvirza trīs pamatus:

— pamatojuma nepietiekamību;

— EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumu;

— pilnvaru nepareizu izmantošanu, subsidiaritātes principa neievērošanu un EKL 43. panta pārkāpumu.

46 Savu pakārtoto prasījumu atcelt Lēmuma 2. pantu, ar kuru ir noraidīts *GSK* lūgums piešķirt atbrīvojumu atbilstoši EKL 81. panta 3. punktam, atbalstam tā attiecīgi izvirza trīs pamatus:

— pamatojuma nepietiekamību;

— EKL 81. panta 3. punkta pārkāpumu;

— samērīguma principa neievērošanu.

I — *Par pamatiem, kas vērsti uz Lēmuma 1. panta atcelšanu*

A — *Par pamatu, kas attiecas uz pamatojuma nepietiekamību*

1. Lietas dalībnieku argumenti

47 *GSK* būtībā apgalvo, ka Lēmums nav pamatots, jo tajā nav atsauces uz Pirmās instances tiesas 2000. gada 26. oktobra spriedumu lietā T-41/96 *Bayer*/Komisija (*Recueil*, II-3383. lpp.).

48 Komisija, ko atbalsta personas, kas iestājušās lietā, apstrīd šī pamata pamatotību.

2. Pirmās instances tiesas vērtējums

49 EKL 253. pants cita starpā paredz, ka Komisijas lēmumos ir jānorāda pamatojums.

50 Komisijas lēmums ir pietiekami juridiski pamatots, ja tajā ir skaidra autora argumentācija, kas ieinteresētajām personām ļauj saprast, uz ko tas balstīts, un tiesai pārbaudīt tā pamatotību. Toties tajā nav jāprecizē visi atbilstošie tiesiskie un faktiskie apstākļi, jo lēmuma atbilstība EKL 253. pantam ir jāizvērtē, ņemot vērā gan tā tekstu, gan juridisko un faktisko kontekstu (Tiesas 1957. gada 20. marta spriedums lietā 2/56 *Geitling*/Augstā iestāde, *Recueil*, 9., 37. lpp., un Pirmās instances tiesas 2005. gada 15. jūnija spriedums lietā T-171/02 *Regione Autonoma della Sardegna*/Komisija, Krājums, II-2123. lpp., 73. punkts).

51 Tātad nepieciešamība norādīt lēmumu pamatojumu neuzliek Komisijai vispārēju pienākumu tās pieņemtajos lēmumos atsaukties uz konkrētu tiesas nolēmumu.

52 Šajā gadījumā *GSK* apgalvo vienīgi, ka Lēmums nav pietiekami pamatots, jo tajā nav atsauces uz tiesas nolēmumu.

53 Tātad pamats, kas attiecas uz pamatojuma nepietiekamību, jo Lēmumā nav atsauces uz šī sprieduma 47. punktā minēto spriedumu lietā *Bayer*/Komisija, ir jānoraida.

54 Tā kā *GSK* ar šo pamatu patiesībā vēlas apstrīdēt Lēmuma saturu, ir jānorāda, ka Komisijas lēmuma pamatojuma esamības un apjoma pārbaude uzskatāma par

lēmuma būtisko formas prasību pārbaudi un, tātad, par šī lēmuma formālā tiesiskuma pārbaudi. Tā ir jānošķir no šī lēmuma argumentācijas pamatotības pārbaudes, kas attiecīgi ir tā tiesiskuma pārbaude pēc būtības (Tiesas 1998. gada 2. aprīļa spriedums lietā C-367/95 P Komisija/*Sytraval* un *Brink's France*, *Recueil*, I-1719. lpp., 67. punkts, un Pirmās instances tiesas 2005. gada 18. janvāra spriedums lietā T-93/02 *Confédération nationale du Crédit mutuel*/Komisija, Krājums, II-143. lpp., 67. punkts). Tādējādi šis pamats ir saistīts ar pamatu, kas izriet no EKL 81. panta 1. punkta pārkāpuma un kas tiks aplūkots turpmāk.

B — *Par pamatu, kas attiecas uz EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumu*

1. Ievada apsvērumi

55 EKL 81. panta 1. punkta piemērošana ir atkarīga no atšķirīgu nosacījumu kopuma izpildīšanas (1966. gada 30. jūnija Tiesas spriedums lietā 56/65 *Société technique minière*, *Recueil*, 337., 356.–360. lpp., un šī sprieduma 47. punktā minētais spriedums lietā *Bayer*/Komisija, 174. punkts), kas ir jāpierāda personai, kura uz šo tiesību normu atsaucas (2004. gada 7. janvāra Tiesas spriedums apvienotajās lietās C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P *Aalborg Portland* u.c./Komisija, *Recueil*, I-123. lpp., 78. punkts). Tāpat ir arī jākonstatē, ka, pirmkārt, pastāv vienošanās uzņēmumu starpā, saskaņota darbība vai uzņēmumu apvienību lēmums; otrkārt, ka to vai tā mērķis ir būtiski ierobežot konkurenci; un, treškārt, ka tirdzniecība starp dalībvalstīm var tikt iespaidota, pēdējā nosacījuma uzdevums ir vienīgi noteikt Kopienu tiesību piemērošanas jomu (iepriekš minētais spriedums lietā *Société technique minière*, 359. lpp.; Tiesas 1993. gada 31. marta spriedums apvienotajās lietās 89/85, 104/85, 114/85, C-116/85, 117/85 un no 125/85 līdz 129/85 *Ahlström Osakeyhtiö* u.c./Komisija, *Recueil*, 1307. lpp., 176. punkts; šī sprieduma 47. punktā minētais spriedums lietā *Bayer*/Komisija, 174. punkts).

56 Šajā gadījumā attiecībā uz to, ka *GSK* apgalvo, ka Komisija piemēroja EKL 81. panta 1. punktu darbībai, kas nav nolīgums [vienošanās] šīs normas nozīmē, tas ir, ierobežojoša vienošanās, ir jāatgādina, ka vienošanās starp uzņēmumiem pastāvēšana un šīs vienošanās ierobežojošais raksturs ir atšķirīgi jautājumi, kas tātad ir jāpārbauda atsevišķi (šajā sakarā skat. šī sprieduma 55. punktā minēto spriedumu lietā *Société technique minière*, 358. un 359. lpp.).

57 Šajā sakarā tiesa, kas izskata lūgumu atcelt lēmumu par EKL 81. panta 1. punkta piemērošanu, uzsāk pilnīgu Komisijas veiktās pārbaudes kontroli (Tiesas 1985. gada 11. jūlija spriedums lietā 42/84 *Remia* u.c./Komisija, *Recueil*, 2545. lpp., 34. punkts, un šī sprieduma 47. punktā minētais spriedums lietā *Bayer*/Komisija, 62. punkts), ja vien šīs pārbaudes veikšanai nav nepieciešams sarežģīts ekonomisks vērtējums, šī kontrole aprobežojas ar pilnvaru nepareizas izmantošanas, procedūras noteikumu ievērošanas un pamatojuma pārbaudi, faktu pareizības pārbaudi un acīmredzamas kļūdas šo faktu vērtējumā neesamības pārbaudi (iepriekš minētais spriedums lietā *Remia* u.c./Komisija, 34. punkts, un šī sprieduma 55. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 279. punkts).

58 Jāpiebilst, ka šī kontrole ir veicama tikai attiecībā uz faktiskiem un tiesiskiem apstākļiem, kas pastāvēja apstrīdētā lēmuma pieņemšanas laikā (Tiesas 1979. gada 7. februāra spriedums apvienotajās lietās 15/76 un 16/76 Francija/Komisija, *Recueil*, 321. lpp., 7. punkts, un Pirmās instances tiesas 2002. gada 28. februāra spriedums lietā T-395/94 *Atlantic Container Line* u.c./Komisija, *Recueil*, II-875. lpp., 252. punkts), kas nekaitē lietas dalībnieku iespējai, īstenojot to tiesības uz aizstāvību, papildus iesniegt pierādījumus, kas gan attiecas uz laiku pēc šī datuma, bet kam ir īpaša nozīme šī lēmuma apšaubīšanai vai aizstāvībai (Pirmās instances tiesas 2005. gada 21. septembra spriedums lietā T-87/05 *EDP*/Komisija, Krājums, II-3745. lpp., 158. punkts; šajā sakarā skat. arī Tiesas 1986. gada 22. oktobra spriedumu lietā 75/84 *Metro*/Komisija, *Recueil*, 3021. lpp., turpmāk tekstā — "spriedums *Metro II*", 75. un 78. punkts, un iepriekš minētais spriedums lietā *Atlantic Container Lines* u.c./Komisija, 254. punkts).

59 Šajā gadījumā no minētā izriet, ka, jau sākot lietas izskatīšanu tiesā, ir jānoraida faktiskie apstākļi, kas nepastāvēja Lēmuma pieņemšanas laikā, īpaši skaitliskā informācija par 2001.–2005. gada laikposmu, un pierādījumi, kas nepastāvēja šajā

datumā un kam nav īpaša nozīme, lai Lēmumu apšaubītu vai aizstāvētu jautājumā par pārkāpuma konstatēšanu, it īpaši pētījumi, kas vispārīgi aptver zāļu paralēlās tirdzniecības Kopienā sekas, kas nav iesniegti administratīvās procedūras laikā.

2. Par vienošanās starp uzņēmumiem pastāvēšanu

a) Lēmuma saturs

60 Lēmuma 109. apsvērumā Komisija minēja, ka Vispārīgie pārdošanas nosacījumi ir vienošanās, kas noslēgta starp *GW* un Spānijas vairumtirgotāju kopumu, kas to parakstīja.

b) Lietas dalībnieku argumenti

61 *GSK* apgalvo, ka Vispārīgie pārdošanas nosacījumi nav vienošanās.

62 *GW* un Spānijas vairumtirgotāji, kas parakstīja Vispārīgos pārdošanas nosacījumus, neizteica patstāvīgu gribu, jo zāļu vairumtirdzniecības cenas, ko sedz Spānijas veselības apdrošināšanas sistēma, ir noteiktas Spānijas tiesību aktos.

63 Turklāt tie nav izteikuši atbilstošu gribu ierobežot konkurenci, bet vienīgi atbilstošu gribu pārdot un pirkt zāles atbilstoši noteikumiem, kas iekļauti Vispārīgajos pārdošanas nosacījumos.

64 Komisija, ko atbalsta personas, kas iestājušās lietā, apstrīd šo argumentu pamatotību.

c) Pirmās instances tiesas vērtējums

65 Saistībā ar *GSK* argumentiem ir, pirmkārt, jāpārbauda, vai *GW* un Spānijas vairumtirgotāji ir izteikuši patstāvīgu gribu attiecībā uz Spānijas zāļu vairumtirdzniecības cenu, ko sedz Spānijas veselības apdrošināšanas sistēma, tiesisko regulējumu, un tātad, vai Komisija pareizi konstatēja, ka tā ir uzņēmumu un nevis valsts darbība. Vajadzības gadījumā, otrkārt, ir jāpārbauda, vai *GW* un šie vairumtirgotāji izteikuši saskaņotu gribu, un tātad, vai Komisija pareizi konstatēja, ka ir notikusi divpusēja un nevis daudzpusējas darbības.

Par gribas izteikumu neatkarību

66 EKL 81. panta 1. punkts attiecas vienīgi uz konkurenci deformējošu rīcību, ko uzņēmumi ir izdarījuši pēc pašu iniciatīvas (Tiesas 1988. gada 21. septembra spriedums lietā 267/86 *Van Eycke, Recueil*, 4769. lpp., 16. punkts; 1997. gada 11. novembra spriedums apvienotajās lietās C-359/95 P un C-379/95 P Komisija un Francija/*Ladbroke Racing, Recueil*, I-6265. lpp., 33. punkts, un 2003. gada 9. septembra spriedums lietā C-198/01 *CIF, Recueil*, I-8055. lpp., 45. punkts).

67 Ja, lemjot par šīs normas piemērojamību, ir iepriekš jānovērtē iespējamā valsts tiesiskā regulējuma ietekme, ir jānosaka, vai tas pieļauj iespēju, ka uzņēmumu autonomas darbības var traucēt, ierobežot vai izkropļot konkurenci (šī sprieduma 66. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās Komisija un Francija/*Ladbroke Racing*, 32. un 35. punkts, un šī sprieduma 66. punktā minētais spriedums lietā *CIF*, 66. punkts).

68 Ja šīs novērtēšanas rezultātā noskaidrojas, ka attiecīgais tiesiskais regulējums paredz uzņēmumiem konkurenci deformējošas rīcības iespēju vai savukārt pilnībā izslēdz konkurenci deformējošas rīcības iespēju no uzņēmumu puses, EKL 81. panta 1. punkts nav piemērojams (šī sprieduma 66. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās Komisija un Francija/*Ladbroke Racing*, 33. punkts, un šī sprieduma 66. punktā minētais spriedums lietā *CIF*, 67. punkts).

69 Ja turpretim noskaidrojas, ka šis regulējums ļauj pastāvēt iespējai uzņēmumiem ar autonomu rīcību nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci, EKL 81. panta 1. punkts ir piemērojams (šī sprieduma 66. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās Komisija un Francija/*Ladbroke Racing*, 34. punkts, un šī sprieduma 66. punktā minētais spriedums lietā *CIF*, 56. punkts).

70 Kopienu tiesa ir ierobežoti piemērojusi iespēju izslēgt minēto rīcību no šīs normas piemērošanas jomas ar pamatojumu, ka tā ir radusies, balstoties uz valsts tiesībām (šī sprieduma 66. punktā minētais spriedums lietā *CIF*, 67. punkts, un Pirmās instances tiesas 2000. gada 30. marta spriedums lietā T-513/93 *Consiglio Nazionale degli Spedizionieri Doganali*/Komisija, *Recueil*, II-1807. lpp., 60. punkts).

71 Tātad ir jākonstatē, vai Spānijas tiesiskais regulējums uzliek *GW* pienākumu līgumos, ko tā slēdz ar Spānijas vairumtirgotājiem, paredzēt atšķirīgas cenas, atkarībā no tā, vai pārdoto zāļu cenu segs vai nesegs Spānijas veselības apdrošināšanas sistēma, kā to apgalvo *GSK*.

72 Ir acīmredzami, ka Spānijas tiesiskais regulējums, kas izriet no kopā skatītām Likuma 25/1990 VIII nodaļas un Dekrēta 271/1990 normām, nekādā veidā nenosaka to zāļu vairumtirdzniecības cenas, ko nesedz Spānijas veselības apdrošināšanas sistēma. *GSK* cita starpā gan dokumentos, gan tiesas sēdē piekrita, ka šo konstatējumu, kas netieši, bet nepārprotami, izriet no tā, ka šie produkti nav minēti Likuma 25/1990 tekstā, tā redakcijā, kas bija piemērojama laikā, kad stājās spēkā Vispārīgie pārdošanas nosacījumi, tieši apstiprina vēlāk izdarītie grozījumi, kā tas ir atzīmēts Lēmuma 37. un 139. apsvērumā.

73 Tādējādi, pat bez iebildumiem pieņemot *GSK* argumentu, ka Spānijas administrācija pilnībā neatkarīgi ir noteikusi zāļu vairumtirdzniecības cenu, ko sedz minētā sistēma un kas ir obligāti jāievēro *GW* un Spānijas vairumtirgotājiem, tomēr, pretēji personu, kas iestājušās lietā, apgalvotajam, ir skaidrs, ka Spānijas tiesību aktos nekādā ziņā nav paredzēts ar līgumu palīdzību īstenot atšķirīgu cenu sistēmu, atbilstoši kurai Spānijas vairumtirgotājiem, kam ir līgumi ar *GW*, ir aizliegts par šo cenu (cena 4A) pirkt zāles pārdošanai tālāk citās dalībvalstīs un kas liek šos produktus pirkt par augstāku cenu (cena 4B). Atbildot uz šādu jautājumu tiesas sēdē, *GSK* bija tam jāpiekrīt.

74 Līdz ar to nevar apgalvot, ka attiecīgais tiesiskais regulējums *GW* uzlika pienākumu līgumos, kurus tā slēdz ar Spānijas vairumtirgotājiem, paredzēt atšķirīgas cenas, atkarībā no tā, vai pārdoto zāļu cenu segs vai nesegs Spānijas veselības apdrošināšanas sistēma.

Par gribu saskaņotību

75 EKL 81. panta 1. punkts attiecas vienīgi uz uzņēmumu divpusējām vai daudzpusējām darbībām (Tiesas 1999. gada 8. jūlija spriedums lietā C-49/92 P Komisija/*Anic*

Partecipazioni, *Recueil*, I-4125. lpp., 79. un 112. punkts), kas var izpausties vienošanās, saskaņotas darbības vai apvienību lēmumu formā.

76 Vienošanās ir tad, ja vismaz divi uzņēmumi ir izteikuši vienotu gribu tirgū rīkoties noteiktā veidā (Tiesas 1970. gada 15. jūlija spriedums lietā 41/69 *ACF Chemiefarma*/Komisija, *Recueil*, 661. lpp., 112. punkts, un 1990. gada 11. janvāra spriedums lietā C-277/87 *Sandoz Prodotti Farmaceutici*/Komisija, *Recueil*, I-45. lpp., kopsavilkums, 13. punkts; šī sprieduma 47. punktā minētais spriedums lietā *Bayer*/Komisija, 67. un 173. punkts).

77 Kaut arī lēmumos, kuros Komisija piemēro EKL 81. panta 1. punktu, obligāti ir jāpierāda vienota griba tirgū rīkoties noteiktā veidā, taču, pretēji *GSK* apgalvotajam, nav jākonstatē, ka vienotajai gribai ir konkurenci deformējošs mērķis.

78 Šajā gadījumā Lēmumā ir secināts, ka pastāv vienota griba, ko ir izteikuši *GW* un Spānijas vairumtirgotāji, parakstot Vispārīgos pārdošanas nosacījumus, tirgū rīkoties saskaņā ar 4. pantu, tas ir, jebkuru no 82 zālēm, uz ko tie attiecas, pārdot un pirkt par cenu 4A vai 4B atkarībā no tā, vai tās atbilst, vai neatbilst šī panta A punktā noteiktajiem nosacījumiem.

79 Šo secinājumu acīmredzami apstiprina lietas materiāli, no kuriem vispirms izriet, ka *GW* pieņēma Vispārīgos pārdošanas nosacījumus, nosakot atšķirīgu cenu sistēmu. Pēc tam *GW* nosūtīja šos Vispārīgos pārdošanas nosacījumus 89 vairumtirgotājiem, ar kuriem tā Spānijā uztur tirdzniecības sakarus. Šajā gadījumā tā, uzsverot, ka šim lūgumam tā piešķir īpaši nozīmi, lūdza noteiktā termiņā nosūtīt atpakaļ parakstītu kopiju, kas "apliecinātu [viņu] piekrišanu". Šie fakti apliecina *GW* izteikto gribu

panākt Spānijas vairumtirgotāju piekrišanu Vispārīgajiem pārdošanas nosacījumiem un tātad izdarīt šādu piedāvājumu. Visbeidzot, 75 no 89 adresātiem vairumtirgotājiem veica *GW* prasītās darbības, parakstot Vispārīgos pārdošanas nosacījumus un tos nosūtot tai noteiktajā termiņā. Šie fakti apliecina vairumtirgotāju izteikto gribu piekrist *GW* piedāvājumam un tādējādi noslēgt ar to vienošanos, ko *GSK* cita starpā atzina tiesas sēdē.

80 Neviens no *GSK* iesniegtajiem argumentiem neliek apšaubīt šo secinājumu.

81 Sevišķi *GSK* nevar kā argumentu minēt to, ka Komisija nav pierādījusi, pirmkārt, ka *GW* būtu noteikusi Spānijas vairumtirgotājiem formālu eksporta aizliegumu, un, otrkārt, ka minētie vairumtirgotāji būtu klusējot piekrituši šādam aizliegumam.

82 Komisijai ir pienākums sniegt pierādījumus par pārkāpumiem, ko tā konstatē, savos lēmumos par konkurences noteikumu piemērošanu sniedzot precīzus un atbilstošus pierādījumus, kas pārliecinoši pierāda šāda pārkāpuma fakta pastāvēšanu (Tiesas 1984. gada 28. marta spriedums apvienotajās lietās 29/83 un 30/83 *CRAM* un *Rheinzink*/Komisija, *Recueil*, 1679. lpp., 20. punkts, un 2004. gada 6. janvāra spriedums apvienotajās lietās C-2/01 P un C-3/01 P *BAI* un Komisija/*Bayer*, *Recueil*, I-23. lpp., 62. punkts).

83 Šos faktus var konstatēt ar tiešiem pierādījumiem, kas būtu ietverti, piemēram, rakstiskā formā (Pirmās instances tiesas 2000. gada 15. marta spriedums apvienotajās lietās T-25/95, T-26/95, no T-30/95 līdz T-32/95, no T-34/95 līdz T-39/95, no T-42/95 līdz T-46/95, T-48/95, no T-50/95 līdz T-65/95, no T-68/95 līdz

T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 un T-104/95, *Cimenteries CBR* u.c./Komisija, *Recueil*, II-491. lpp., 862. punkts, un par apelāciju šī sprieduma 55. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 237. punkts), vai, ja tādu nav, ar netiešiem pierādījumiem, kas izpaužas, piemēram, rīcībā (šī sprieduma 47. punktā minētais spriedums lietā *Bayer*/Komisija, 73. punkts, un par apelāciju šī sprieduma 82. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *BAI* un Komisija/*Bayer*, 100. punkts).

84 Šajā gadījumā iepriekš ir atzīmēts, ka Komisija balstījās uz dokumentu apmaiņu, kas neapšaubāmi pierāda, ka *GW* piedāvāja Spānijas vairumtirgotājiem tirgū rīkoties saskaņā ar Vispārīgo pārdošanas nosacījumu noteikumiem un ka to vairākums piekrita šim piedāvājumam. Tātad tai nebija vajadzības, kā tā uzsvēra tiesas sēdē, meklēt citus pierādījumus par *GW* un šo vairumtirgotāju rīcību.

85 Tāpat arī *GSK* būtībā nevar apgalvot, ka vairumtirgotāji, pie kuriem vērsās *GW*, tai galīgi nebūtu piekrituši.

86 Ja, kā šajā gadījumā, Komisija pierāda vienošanās esamību, iesaistītajam uzņēmumam ir pienākums iesniegt pierādījumus, ka tas norobežojās no šīs vienošanās, pierādījumus, kam jāapliecina skaidri izteikta griba, kas darīta zināma pārējiem dalībuzņēmumiem, ka tas norobežojas no šīs vienošanās (šajā sakarā skat. šī sprieduma 82. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *BAI* un Komisija/*Bayer*, 63. punkts; šī sprieduma 55. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 81.–84. punkts, un Pirmās instances tiesas 2003. gada 11. decembra spriedumu lietā T-61/99 *Adriatica di Navigazione*/Komisija, *Recueil*, II-5349. lpp., 135.–138. punkts).

87 Šajā gadījumā, lai gan patiešām daži no Spānijas vairumtirgotājiem, kas parakstīja Vispārīgos pārdošanas nosacījumus, apšauba to likumību, kā tas ir atzīmēts Lēmuma 12. apsvērumā, no lietas materiāliem neizriet, ka tie būtu norobežojušies tādā veidā, kā to saprot judikatūrā. Patiesībai atbilst arī, ka daži no tiem eksportēja no *GW* nopirktās zāles par cenu 4A. Neņemot vērā, ka no lietas materiāliem izriet, ka tie

galu galā pēc *GSK* prasības piekrita samaksāt starpību starp šo cenu un cenu 4B. Katrā ziņā šie fakti attiecas vienīgi uz dažiem vairumtirgotājiem un tātad neļauj secināt, ka tie visi būtu norobežojušies no vienošanās, ko tie iepriekš noslēdza ar *GW*.

88 Cita starpā ir skaidrs, ka trīs profesionālās apvienības *Aseprofar*, *Asociación de empresarios de cooperativas farmacéuticas* un *Fedifar*, iesniedza sūdzības Komisijai un *Servicio de defensa de competencia* (Konkurences aizsardzības dienestam), kā tas ir atzīmēts Lēmuma 3. apsvērumā, un ka šo apvienību biedri — pirmo divu apvienību tieši un trešās netieši biedri — ir daži vairumtirgotāji, kas ir parakstījuši Vispārīgos pārdošanas nosacījumus. Tomēr viens pats apstāklis, ka profesionālās apvienības, kas kopā ar citiem dalībniekiem apvieno dažus Vispārīgo pārdošanas nosacījumu parakstītājus, iesniedza šādas sūdzības, nav pietiekams, lai pierādītu, ka visi vairumtirgotāji faktiski negribēja vai kopš šo sūdzību iesniegšanas dienas vairāk negrib būt saistīti ar *GW* vienošanos.

89 Tādējādi nevar secināt, ka *GW* un vairumtirgotāji, kas parakstīja Vispārīgos pārdošanas nosacījumus, nav pauduši saskaņotu gribu.

90 No iepriekš minētajiem *GSK* argumentiem neizriet, ka Komisija vienošanos būtu konstatējusi nepamatoti.

3. Par konkurences ierobežojuma pastāvēšanu

a) Lēmuma saturs

91 Lēmuma 116.–143. apsvērumā un 189. apsvērumā Komisija apgalvo, ka gan Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta mērķis, gan tā sekas bija konkurences ierobežošana.

92 Vispirms, pārbaudot šīs normas mērķi, Lēmuma 116. apsvērumā Komisija atzīmēja, ka tas ir ierobežot *GW* tirgoto zāļu paralēlo tirdzniecību starp Spāniju un citām dalībvalstīm. Tā Lēmuma 117. apsvērumā konstatēja arī, ka, salīdzinot cenu 4A, kas piemērojama zālēm, kuras tiek pārdotas tālāk un kompensētas Spānijā, un cenu 4B, kas piemērojama zālēm, kuras tiek pārdotas vai kompensētas citās dalībvalstīs, ir skaidrs, ka to piemērošanas rezultātā paralēlā tirdzniecība, atkarībā no gadījuma, tiek vai nu likvidēta, vai arī traucēta.

93 Turpinājumā Lēmuma 117.–119. apsvērumā Komisija secināja, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pantam ir tādas pašas sekas kā eksporta aizliegumam, kas ievērojamā skaitā gadījumu paralēlo tirdzniecību vai nu vispār, vai arī gandrīz nepieļauj, jo tas rada dubultas cenas sistēmu. Lēmuma 120.–123. apsvērumā tā uzskata arī, ka tas, ka Spānijā valsts regulē zāļu, ko sedz valsts veselības apdrošināšanas sistēma, vairumtirdzniecības cenu noteikšanu, nevar mainīt šo analīzi.

94 Visbeidzot, Lēmuma 124. un 125. punktā Komisija apgalvo, ka Tiesa un Pirmās instances tiesa vienmēr ir uzskatījušas vienošanās, kurās ir eksporta aizliegumi, dubultas cenas sistēmas vai citus paralēlās tirdzniecības ierobežojumus par vienošanās, kuru mērķis ir ierobežot konkurenci, tāpēc tā uzskatīja, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta mērķis ir ierobežot konkurenci.

95 Turpinājumā, pārbaudot Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta sekas, Komisija Lēmuma 126. apsvērumā vispirms secināja, ka tas, ka eksporta gadījumā ir noteikta augstāka vairumtirdzniecības cena, kam tiek pievienotas ar šo darījumu saistītās izmaksas (nosūtīšana, iepakošana no jauna utt.), neizbēgami ierobežo paralēlo tirdzniecību, kas būtu iespējama, ja šāda cena nebūtu noteikta.

96 Turpinājumā Lēmuma 127.–135. apsvērumā Komisija apgalvo, ka šis noteikums neaprobežojas ar konkurences izkropļojuma Spānijas Karalistē neitralizēšanu, un to neattaisno īpaša tiesiskā regulējuma pastāvēšana.

97 Turklāt Lēmuma 136.–140. apsvērumā Komisija apgalvo, ka atšķirīgo cenu, kas noteiktas Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pantā, sekas ir tādas, ka, pirmkārt, netiek pieļauta rīcības brīvība tiem vairumtirgotājiem, kas darbojas dalībvalstī, no kuras nāk paralēlā tirdzniecība, un, otrkārt, ka netiek pieļauta konkurence starp vairumtirgotājiem un izplatītājiem, kas darbojas paralēlās tirdzniecības galamērķa dalībvalstī.

98 Visbeidzot, Lēmuma 141.–143. apsvērumā Komisija norāda, kādā mērā valūtas svārstības 1996.–1998. gadā ietekmēja zāļu paralēlo tirdzniecību, īpaši Spānijā un Apvienotajā Karalistē.

b) Lietas dalībnieku argumenti

99 *GSK* būtībā apgalvo, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants neierobežo konkurenci.

100 Pirmkārt, tā apgalvo, ka zāļu, ko sedz medicīnas apdrošināšanas sistēma, nozarē konkurence ir jau sākotnēji izkropļota un ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta mērķis ir vienīgi neitralizēt šo situāciju, kas radusies, pirmkārt, minēto zāļu cenu valsts tiesiskā regulējuma dēļ un, otrkārt, Kopienu tiesiskā regulējuma, kas tās harmonizētu, trūkuma dēļ.

101 Otrkārt, *GSK* apgalvo, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta mērķis nav nepieļaut konkurenci un ka Komisija nav pierādījusi, ka tam ir šādas sekas, ņemot vērā konkrētā tirgus īpatnības un, kopumā ņemot, šī noteikuma rašanās tiesisko un ekonomisko kontekstu.

102 Komisija, ko atbalsta personas, kas iestājušās lietā, apstrīd šo argumentu pamatotību. Tā apgalvo, ka ir pamatoti secinājusi, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta, kas var izslēgt vai kavēt paralēlo tirdzniecību, mērķis un sekas ir konkurences ierobežošana.

c) Pirmās instances tiesas vērtējums

103 *GSK* neapstrīd to faktu precizitāti, uz kuriem Komisija balstās, piemērojot EKL 81. panta 1. punktu, bet apstrīd šīs iestādes izdarīto vērtējumu. Šie iebildumi kopumā attiecas būtībā uz secinājumiem, kas, analizējot konkurences ierobežojuma pastāvēšanu, ir izdarīti, pamatojoties uz zāļu nozares tiesisko un ekonomisko kontekstu. Šie iebildumi precīzāk attiecas, pirmkārt, uz stāvokli konkurences jomā pirms Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta pieņemšanas, otrkārt, uz šim noteikumam piedēvēto konkurences ierobežojumu.

Par stāvokli konkurences jomā pirms Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta pieņemšanas

104 Kā *GSK* pamatoti apgalvo, zāļu, ko sedz valsts veselības apdrošināšanas sistēma, nozarei daudzās dalībvalstīs ir raksturīgs tiesiskais regulējums, kas pārsniedz vienkāršu ekonomiskās darbības uzraudzību, it īpaši cenu jomā (Tiesas 1983. gada

29. novembra spriedums lietā 181/82 *Roussel* u.c., *Recueil*, 3849. lpp., 8. punkts). Šo dažādo valsts regulējumu līdzāspastāvēšana var izkropļot konkurenci (Tiesas 1996. gada 5. decembra spriedums apvienotajās lietās C-267/95 un C-268/95 *Merck* un *Beecham*, *Recueil*, I-6285. lpp., 47. punkts). Turklāt tas ir vērsts uz zināmu valsts tirgus sadalīšanu šajā jomā (skat. pēc analoģijas Tiesas 1975. gada 16. decembra spriedumu apvienotajās lietās no 40/73 līdz 48/73, 50/73, no 54/73 līdz 56/73, 111/73, 113/73 un 114/73, *Suiker Unie* u.c./Komisija, *Recueil*, 1663. lpp., 24. punkts).

105 Tomēr saskaņā ar šī sprieduma 67.–70. punktā minēto judikatūru EKL 81. panta 1. punkts nav piemērojams vienīgi tad, ja nozare, uz ko attiecas vienošanās, ir pakļauta tiesiskajam regulējumam, kas izslēdz konkurences, ko šī vienošanās varētu nepieļaut, izkropļot vai ierobežot, iespēju.

106 Šajā gadījumā starp zāļu ražotājiem pastāv konkurence, kas galvenokārt nav balstīta uz cenu, bet uz citiem konkurences aspektiem, īpaši inovācijām (šī sprieduma 104. punktā minētais spriedums lietā *Roussel* u.c., 9. punkts), kā to uzsvēra *GSK* procesuālajos rakstos un tiesas sēdē.

107 Turklāt var pastāvēt konkurence starp ražotāju un tā izplatītājiem vai starp paralēlajiem tirgotājiem un izplatītājiem valstī, kuri gūst peļņu no nozīmīgām cenu svārstībām, ko rada attiecīgās valsts tiesiskais regulējums, un kas tad, ja zāles aizsargā patents, ar ko tā īpašniekam ir piešķirts monopols uz laiku, līdz šī patenta termiņa beigām ir vienīgais iespējamais cenu konkurences veids, kā to arī uzsvēra *GSK* savos procesuālajos rakstos.

108 Tādējādi *GSK* aprakstītais tiesiskais regulējums var ierobežot konkurenci, bet nevar to nepieļaut vispār, un līdz ar to tas nav iemesls, lai nepiemērotu EKL 81. panta 1. punktu.

Par Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta radīto konkurences ierobežojumu

109 Attiecībā uz to, ka *GSK* apgalvo, ka, pārbaudot konkurences ierobežojuma pastāvēšanu, Komisija nav pareizi ņēmusi vērā attiecīgo tiesisko un ekonomisko kontekstu, vispirms jāatzīmē, ka EKL 3. panta 1. punkta g) apakšpunktā un EKL 81. punktā ir runa par efektīvu konkurenci, tas ir, tādu konkurences pakāpi, kas nepieciešama Līguma mērķu sasniegšanai. Tās intensitāte var būt dažāda atkarībā no attiecīgā produkta rakstura un attiecīgā tirgus struktūras. Turklāt dažādiem konkurences veidiem var būt atšķirīga nozīme, cenu konkurence nav vienīgā efektīvā konkurences forma, un tā nekādā ziņā nav absolūta prioritāte (Tiesas 1977. gada 25. oktobra spriedums lietā 26/76 *Metro*/Komisija, *Recueil*, 1875. lpp., turpmāk tekstā — "spriedums *Metro I*", 20. un 21. punkts, un šī sprieduma 66. punktā minētais spriedums lietā *CIF*, 68. punkts).

110 Tādējādi, kvalificējot konkurences ierobežojumus EKL 81. panta 1. punkta nozīmē, ir jāņem vērā faktiskā situācija un tātad tiesiskais un ekonomiskais konteksts, kurā tiek īstenota vienošanās, kam noteikts šis ierobežojums. Šāds pienākums paredz aptvert gan mērķi, gan sekas (šī sprieduma 55. punktā minētais spriedums lietā *Société technique minière*, 359. un 360. lpp.; Tiesas 1966. gada 13. jūlija spriedums apvienotajās lietās 56/64 un 58/64 *Consten* un *Grundig*/Komisija, *Recueil*, 429., 497. lpp., un 1995. gada 12. decembra spriedums lietā C-399/93 *Oude Luttikhuis* u.c., *Recueil*, I-4515. lpp., 20. punkts).

111 Tādējādi, ja pašā vienošanās noteikumu pārbaudē, kas veikta, ievērojot tiesisko un ekonomisko kontekstu, ir redzama konkurences vājināšanās, var pieņemt, ka šīs vienošanās mērķis ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci (skat. šī sprieduma 55. punktā minēto spriedumu lietā *Société technique minière*, 359. un 362. lpp., un šī sprieduma 110. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Consten* un *Grundig*/Komisija, 497. lpp.), un nav jāpārbauda tā sekas (šī sprieduma 110. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Consten* un *Grundig*/Komisija, 496. lpp., un šī sprieduma 75. punktā minētais spriedums lietā Komisija/*Anic Partecipazioni*, 99. punkts).

112 Turpretim, ja tas tā nav, tad ir jāpārbauda šīs vienošanās iedarbība un juridiski pietiekami jāpierāda, ka tā patlaban vai potenciāli nepieļauj, ierobežo vai izkropļo konkurenci (šī sprieduma 55. punktā minētais spriedums lietā *Société technique minière*, 359., 360. un 362. lpp., un Tiesas 1998. gada 28. maija spriedums lietā C-7/95 P *Deere*/Komisija, *Recueil*, I-3111. lpp., 75. un 77. punkts).

113 Šajā gadījumā ir secīgi jāpārbauda *GSK* argumenti, kas attiecas uz Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta mērķi un sekām.

— Par konkurenci deformējoša mērķa pastāvēšanu

114 *GSK* neapstrīd, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants tika radīts, lai ierobežotu 82 *GW* tirgoto zāļu paralēlo tirdzniecību starp Spāniju, no vienas puses, un citām dalībvalstīm, īpaši Apvienoto Karalisti, no otras puses.

115 No judikatūras izriet, ka vienošanās, kuru mērķis ir pilnībā aizliegt paralēlo tirdzniecību, būtībā ir jāuzskata par tādām, kuru mērķis ir nepieļaut konkurenci (šī sprieduma 110. punktā minētais spriedumus apvienotajās lietās *Consten* un *Grundig*/Komisija, 496.–498. lpp.; Tiesas 1978. gada 1. februāra spriedums lietā 19/77 *Miller International*/Komisija, *Recueil*, 131. lpp., 7. un 18. punkts; 1979. gada 12. jūlija spriedums apvienotajās lietās 32/78, 36/78 un 82/78 *BMW Belgium*/Komisija, *Recueil*, 2435. lpp., 20.–28. un 31. punkts; šī sprieduma 76. punktā minētais spriedums lietā *Sandoz Prodotti Farmaceutici*/Komisija, 16. punkts).

116 No tā izriet arī, ka vienošanās, kas nepārprotami ir paredzētas, lai kaitētu paralēlajai tirdzniecībai, būtībā ir jāuzskata par tādām, kuru mērķis ir ierobežot konkurenci (Tiesas 1983. gada 8. novembra spriedums apvienotajās lietās no 96/82 līdz 102/82, 104/82, 105/82, 108/82 un 110/82 *IAZ* u.c./Komisija, *Recueil*, 3369. lpp., 23.–25. punkts, un 2006. gada 6. aprīļa spriedums lietā C-551/03 P *General Motors*/Komisija, Krājums, I-3173. lpp., 67. un 68. punkts).

117 Tomēr *GSK* pamatoti apgalvo, ka, ņemot vērā tiesisko un ekonomisko kontekstu, Komisija nevarēja balstīties tikai uz apstākli, ka ar Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pantu ir ieviesta atšķirīgu cenu sistēma, kuras mērķis ir ierobežot paralēlo tirdzniecību, lai secinātu, ka šī noteikuma mērķis ir konkurences ierobežošana.

118 EKL 81. panta 1. punktam noteiktais mērķis, kas ir nepieciešams pamatnoteikums Kopienai uzticēto uzdevumu īstenošanai, īpaši attiecībā uz iekšējā tirgus darbību (Tiesas 1999. gada 1. jūnija spriedums lietā C-126/97 *Eco Swiss*, *Recueil*, I-3055. lpp., 36. punkts, un 2001. gada 20. septembra spriedums lietā C-453/99 *Courage* un *Crehan*, *Recueil*, I-6297. lpp., 20. punkts), ir novērst to, ka uzņēmumi, ierobežojot konkurenci to starpā vai ar trešām personām, samazina attiecīgā produkta galapatērētāja iegūto labumu (Pirmās instances tiesas 2006. gada 7. jūnija spriedums apvienotajās lietās T-213/01 un T-214/01 *Österreichische Postsparkasse* un *Bank für Arbeit und Wirtschaft*/Komisija, Krājums, II-1601. lpp., 115. punkts; šajā sakarā skat. arī šī sprieduma 110. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Consten* un *Grundig*/Komisija, 493. punkts, Tiesas 1978. gada 20. jūnija spriedumu lietā 28/77 *Tepea*/Komisija, *Recueil*, 1391. lpp., 56. punkts). Tiesas sēdē Komisija vispirms vairākkārt uzsvēra, ka pārbaudi šajā lietā tā veica šādā aspektā un, pirmkārt, secināja, ka Vispārīgie pārdošanas nosacījumi katrā ziņā ietekmē labumu, ko gūst galapatērētāji, otrkārt, tā apšaubīja, ka šo ierobežojumu kompensē efektivitātes pieaugums, kas labvēlīgi ietekmē patērētājus.

119 Tādējādi šajā lietā EKL 81. panta 1. punkta piemērošana nevar būt atkarīga tikai no tā, ka šīs vienošanās mērķis ir ierobežot zāļu paralēlo tirdzniecību vai sadalīt kopējo tirgu — fakti, kas ļauj secināt, ka tas ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm un tātad attiecas uz Kopienu tiesībām, —, bet piedevām ir jāveic cita analīze, lai noteiktu, vai tā mērķis vai sekas ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci attiecīgajā tirgū, kas kaitē galapatērētājam. Kā izriet no šī sprieduma 111. un 112. punktā minētās judikatūras, šo analīzi, kuru var sašaurināt, ja no pašiem vienošanās noteikumiem ir redzama konkurences vājināšanās, kā Komisija atzīmēja tiesas sēdē, turpretim ir jāveic saskaņā ar lietas apstākļiem, ja tā nav (šī sprieduma 55. punktā minētais spriedums lietā *Société technique minière*, 358.–361. lpp., un šī sprieduma 110. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Consten* un *Grundig*/Komisija, 495.–498. lpp.).

120 Īpaši šī sprieduma 110. punktā minētajā spriedumā apvienotajās lietās *Consten* un *Grundig*/Komisija, no kā ir radusies šī sprieduma 115. un 116. punktā minētā judikatūra, Tiesa — pretēji Komisijas procesuālajos rakstos apgalvotajam — neuzskatīja, ka vienošanās, kuras mērķis ir ierobežot paralēlo tirdzniecību, automātiski, tas ir, neveicot nekādu analīzi no konkurences viedokļa, ir jāuzskata par tādu, kura mērķis ir ierobežot konkurenci. Tieši otrādi, Tiesa, pirmkārt, vienīgi secināja, ka starp ražotāju un izplatītāju vienošanās, kas vērsta uz valstu tirgu atdalīšanas atjaunošanu tirdzniecībā starp dalībvalstīm, varētu būt pretrunā Kopienas pamatmērķiem (494. lpp.); ar šādu secinājumu tā noraidīja pamatu par EKL 81. panta 1. punkta nepiemērojamību vertikālām vienošanās (492.–494. lpp.). Otrkārt, tā veica īsu, bet precīzu konkurences analīzi, kuras gaitā tā atklāja, ka šīs vienošanās mērķis ir likvidēt jebkuru konkurences vairumtirdzniecības līmenī iespēju, lai piemērotu cenas, kas izslēdz efektīvu konkurenci; šie apsvērumi tai lika noraidīt pamatu par konkurences ierobežojuma nepastāvēšanu (496.–498. lpp.).

121 Kaut arī paralēlā tirdzniecība bauda zināmu aizsardzību, tā netiek aizsargāta pati par sevi, bet gan, kā Tiesa ir nospriedusi, tiktāl, ciktāl tā veicina, pirmkārt, tirdzniecības attīstību un, otrkārt, konkurences nostiprināšanos (Tiesas 1992. gada 16. janvāra

spriedums lietā C-373/90 *X*, *Recueil*, I-131. lpp., 12. punkts), proti, saistībā ar otro aspektu tā rada galapatērētājiem efektīvas konkurences priekšrocības piedāvājuma vai cenu ziņā (šī sprieduma 118. punktā minētais spriedums lietā *Tepea*/Komisija, 43. un 56. punkts). Līdz ar to, ja vienošanās, kas ir vērsta uz paralēlās tirdzniecības ierobežošanu, principā ir jāuzskata par tādu, kuras mērķis ir konkurences ierobežošana, tas ir tādēļ, ka var prezumēt, ka tā atņem galapatērētājiem to priekšrocības.

122 Ņemot vērā *GSK* Vispārīgo pārdošanas nosacījumu īstenošanas tiesisko un ekonomisko kontekstu, nevar prezumēt, ka tie zāļu galapatērētājiem atņem viņu priekšrocības. Vairumtirgotāji, kuru uzdevums ir, kā Tiesa ir nospriedusi, nodrošināt mazumtirdzniecībai apgādi, gūstot labumu no konkurences starp ražotājiem (šī sprieduma 109. punktā minētais spriedums lietā *Metro I*, 40. punkts), ir tirgus dalībnieki, kas darbojas vērtības veidošanās ķēdes vidū un var piesavināties labumus, kurus paralēlā tirdzniecība var sniegt cenu ziņā, tādējādi tie neietekmē galapatērētāju stāvokli.

123 Šī konteksta apraksts ir ietverts Lēmuma I nodaļā, kas veltīta faktiem, it īpaši F apakšnodaļā ar nosaukumu "Farmācijas produktu paralēlā tirdzniecība Kopienā: valsts tiesiskā regulējuma un valūtu kursu svārstību ietekme" un G apakšnodaļā ar nosaukumu "*GW* produktu paralēlā tirdzniecība Kopienā: ietekme uz pārdošanas nosacījumiem".

124 Šis apraksts atklāj, ka tiesisko un ekonomisko kontekstu pamatā raksturo turpmākais, kam *GSK* piekrita gan procesuālajos rakstos, gan tiesas sēdē.

125 Pirmkārt, atbilstoši Lēmuma 31., 36. un 50. apsvērumam zāļu cena, ko sedz valsts veselības apdrošināšanas sistēma, neveidojas konkurences procesā visā Kopienā, bet lielākajā daļā dalībvalstu to tieši nosaka administratīvā procedūrā un pārējās dalībvalstis to kontrolē netieši.

126 Otrkārt, atbilstoši Lēmuma 31. apsvērumam šajā jomā piemērojamo valsts tiesību normu tuvināšana šajā stadijā ir ierobežota. Direktīva 89/105 faktiski paredz, ka zāļu cenas noteikšanai, ja tā ir paredzēta valsts tiesību normās, ir jānotiek caurskatāmā procedūrā un pamatojoties uz objektīviem un ticamiem kritērijiem. Attiecībā uz pārējo Lēmuma 50. apsvērumā ir noteikts, ka valsts tiesībās var paredzēt dažādus kritērijus atkarībā no attiecīgās dalībvalsts politikas sabiedrības veselības un valsts veselības apdrošināšanas sistēmas finansēšanas jomā, kā to paredz arī Direktīva 89/105. Tā tas ir arī Spānijas tiesību gadījumā, kas, kā minēts Lēmuma 37. un 38. punktā, paredz tieši noteikt maksimālo vairumtirdzniecības cenu un netieši noteikt maksimālo mazumtirdzniecības cenu. Savukārt Apvienotās Karalistes tiesību normās nav paredzēts noteikt cenu, bet, kā minēts Lēmuma 44.–46. apsvērumā, kontrolēt farmācijas sabiedrību peļņu.

127 Treškārt, saskaņā ar Lēmuma 29.–31. un 34. apsvērumu atšķirības, kas pastāv starp šajā jomā piemērojamām valsts tiesību normām, ir strukturāls cēlonis būtiskām cenu atšķirībām starp dalībvalstīm.

128 Ceturtkārt, saskaņā ar Lēmuma 30., 32. un 53. apsvērumu valūtas maiņas kursa svārstības ir cenu atšķirību īslaicīgs cēlonis. Šis fenomens, kas, potenciāli varēja skart visas valstis, kuras bija Kopienas dalībvalstis 1998. gada 6. martā — brīdī, kad *GSK* paziņoja Vispārīgos pārdošanas nosacījumus Komisijai, — un 2001. gada 8. maijā — brīdī, kad Komisija pieņēma Lēmumu, — skāra arī Apvienoto Karalisti, Dāniju un Zviedriju, kā tas izriet no Lēmuma 53. apsvēruma.

129 Piektkārt, pašas šīs cenu atšķirības ir paralēlās zāļu tirdzniecības cēlonis Kopienā saskaņā ar Lēmuma 29. apsvērumu. Galvenās šīs paralēlās tirdzniecības galamērķa valstis ir — kā tas norādīts Lēmuma 33. un 34. apsvērumā — Dānija, Nīderlande un Apvienotā Karaliste.

130 Sestkārt, dažas dalībvalstis ir pieņēmušas noteikumus, kam var būt šādas sekas neatkarīgi no tā, vai to mērķis ir veicināt paralēlo tirdzniecību — kā Komisija paskaidro Lēmuma 31., 33., 34., 36. un 52. apsvērumā, bet ko apstrīd *GSK*. Tā tas ir it īpaši Apvienotajā Karalistē, kur — kā tas minēts Lēmuma 49. apsvērumā — *National Health Service* [Valsts veselības aprūpes dienests] automātiski atlīdzina farmaceitiem summu, kas vienāda ar cenu, par kādu ražotājs pārdod šīs zāles Apvienotās Karalistes tirgū, atņemot 4–5 %, kas attiecas uz farmaceitu ietaupījumu, ja tie iepērk citur par zemāku cenu.

131 Septītkārt, kā tas izriet no Lēmuma 31. un 51. apsvēruma, pacients vispār sedz tikai ierobežotu daļu, kas atšķiras dažādās dalībvalstīs, no viņa patērēto zāļu cenas, ko sedz valsts veselības apdrošināšanas sistēma. Valsts veselības apdrošināšanas sistēma sedz būtiskāko daļu. Tas it īpaši tā ir Apvienotajā Karalistē, kur, kā norādīts Lēmuma 48. apsvērumā, pacients maksā 6 sterliņu mārciņas (GBP) par zālēm, ja vien viņš nepieder pie to personu kategorijas, kas ir atbrīvotas no šī maksājuma.

132 Komisija atsaucas uz dažiem šī apraksta aspektiem, kas norādīti Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta mērķa pārbaudes ietvaros. Lai noteiktu šī noteikuma ietekmi uz paralēlo tirdzniecību, kas nav apstrīdēta, tā šajā sakarā atsaucas uz Lēmuma 117. apsvērumu. Lēmuma 121. apsvērumā tā uz to atsaucas arī, lai izskaidrotu, ka, pretēji *GSK* apgalvotajam, farmācijas sabiedrībām ir tiesības piedalīties Spānijas zāļu vairumtirdzniecības cenu noteikšanas procedūrā.

133 Tomēr Komisija nav pārbaudījusi nozares specifiskās un būtiskās iezīmes, kas saistītas ar to, ka attiecīgo produktu, kas pakļauti dalībvalstu kontrolei, cenas, ko tās tieši vai netieši nosaka tādā līmenī, kādu uzskata par atbilstošu, Kopienā veidojas strukturāli atšķirīgos līmeņos un, pretēji citu patēriņa preču cenām, uz ko Komisija atsaucas procesuālajos rakstos un tiesas sēdē, kā, piemēram, sporta preces vai motocikli, katrā ziņā tās ievērojamā apmērā nav pakļautas brīvā piedāvājuma un pieprasījuma attiecībām.

134 Šis apstāklis ir šķērslis, lai varētu pieņemt, ka paralēlā tirdzniecība ietekmē galapatērētājiem piemērotās zāļu, ko sedz valsts veselības apdrošināšanas sistēmas, cenas un ka tādēļ tā dod ievērojamu labumu, kas vienlīdzīgs tam, kāds būtu, ja šīs cenas noteiktu piedāvājuma un pieprasījuma process.

135 Vispirms Komisija pati piekrīt šķietami divdomīgajai zāļu paralēlās tirdzniecības ietekmei uz galapatērētāju labumu, jo tā norāda 1999. gada 25. novembra Paziņojumā COM(1998) 588 galīgā redakcija par kopēju farmaceitisko produktu tirgu, kas ir minēts Lēmuma 161. apsvērumā un uz ko lietas dalībnieki atsaucas procesuālajos rakstos un atbildēs uz Pirmās instances tiesas rakstveida jautājumiem, ka, lai gan paralēlā tirdzniecība nevar dinamiski ietekmēt cenu, tā samazina efektivitāti, jo lielāko daļu, kaut arī ne visu, finanšu peļņas iegūst drīzāk tie, kas nodarbojas ar paralēlo tirdzniecību, nevis veselības aprūpes sistēma vai pacients (6. lpp.).

136 Līdz ar to nevar uzskatīt, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta, kā mērķis, pēc *GSK* uzskatiem, ir nodrošināt, lai Spānijas Karalistē noteiktā vairumtirdzniecības cena tiktu efektīvi piemērota tikai tām zālēm, kam tā ir likumīgi paredzēta, pārbaudē būtu atklājies, ka konkurence nav pieļauta, ir ierobežota vai izkropļota.

137 Neviens no Komisijas un personu, kas iestājušās lietā, argumentiem nerada šaubas par šo secinājumu.

138 Komisija it īpaši nevar, kā tā ir darījusi Lēmuma 118. un 119. apsvērumā un procesuālajos rakstos, vienīgi vilkt paralēles ar vienošanās, ko tai ir bijusi iespēja pārbaudīt iepriekšējā lēmumu pieņemšanas praksē, nosakot, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants atbilst šīm vienošanās vai ir tām pielīdzināms. Šāda rīcība pilnībā abstrahē faktus no iepriekš aprakstītā tiesiskā un ekonomiskā konteksta, kas nav aplūkots tajos lēmumos par EKL 81. panta 1. punkta piemērošanu, uz kuriem Komisija atsaucas.

139 Jāpiebilst, ka Komisija nav pamatojusi savu apgalvojumu, ka Spānijas tiesiskā regulējuma par vairumtirdzniecības cenu noteikšanu pastāvēšana nav pilnībā izšķiroša, ņemot vērā farmācijas sabiedrībām piešķirtās tiesības piedalīties sarunās, ko Komisija apgalvo Lēmuma 120.–123. apsvērumā un procesuālajos rakstos. Nav pamatots arī apgalvojums, ka atšķirīgu valsts tiesisko regulējumu par šo jautājumu līdzāspastāvēšana nav izšķiroša, ņemot vērā judikatūru (šī sprieduma 115. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *BMW Belgium*/Komisija, 5. punkts, un Pirmās instances tiesas 1999. gada 19. maija spriedums lietā T-175/95 *BASF*/Komisija, *Recueil*, II-1581. lpp., 121.–123. un 136. punkts), kā tā darīja procesuālajos rakstos.

140 Pat pieņemot, ka Spānijas tiesiskajā regulējumā farmācijas sabiedrībām ir piešķirtas tiesības piedalīties sarunās, kā to Komisija un personas, kas iestājušās lietā, vēlreiz apgalvoja tiesas sēdē, tomēr šim regulējumam kopā ar pārējo dalībvalstu regulējumiem ir būtiska ietekme uz vienu no konkurences rādītājiem (skat. pēc analoģijas šī sprieduma 104. punktā minēto spriedumu lietā *Suiker Unie* u.c./Komisija, 17. un 71. punkts), un no šī konteksta elementa nevar abstrahēties konkurences analīzes gaitā.

141 Tātad nevar vilkt nekādas paralēles starp Komisijas minētajām lietām, kas, kā šī iestāde pati atzīmēja tiesas sēdē, attiecas uz jaunu automašīnu cenu bloķēšanas pasākumiem (šī sprieduma 115. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *BMW Belgium*/Komisija, 5. punkts) vai automašīnu pārkrāsošanas produktiem (šī sprieduma 139. punktā minētais spriedums lietā *BASF*/Komisija, 123. punkts), kas ir spēkā tikai vienā no Kopienas dalībvalstīm, un šo lietu, ko raksturo tas, ka attiecīgo produktu cena, ko galīgi nosaka dalībvalsts, strukturāli nav pakļauta piedāvājumam un pieprasījumam un visā Kopienā atrodas strukturāli atšķirīgos līmeņos, neņemot vērā atlikušo konkurenci, kas var izpausties kā konkurences paralēlā tirdzniecībā.

142 Visbeidzot, no šī sprieduma 116. punktā minētā sprieduma lietā *General Motors*/Komisija 75. punkta, ko Komisija minēja atbildēs uz Pirmās instances tiesas rakstveida jautājumiem un tiesas sēdē, nevar secināt, ka ir pilnībā jāabstrahējas no iepriekšējā punktā minētās faktiskās situācijas.

143 No minētā sprieduma 75. punkta izriet, ka, neņemot vērā, ka nav saskaņoti nodokļi, var uzskatīt, ka vienošanās, kas vērsta uz automašīnu paralēlās tirdzniecības ierobežošanu, mērķis ir ierobežot konkurenci, kaut arī šāda nodokļu nesaskaņotība, kā Komisija atzīmēja tiesas sēdē, ietekmē konkurenci nozarē. Bet no tā nekādā ziņā neizriet, ka valsts tiesiskajam regulējumam, analizējot konkurenci, šajā lietā nav nozīmes, kaut gan tā mērķis ir nepieļaut, ka zāļu cenas, ko sedz valsts veselības apdrošināšanas sistēma, veidojas konkurences iespaidā.

144 Personas, kas iestājušās lietā, nevar atsaukties uz to, ka faktiski valstu attiecīgo tiesisko regulējumu mērķis nav nepieļaut, ka zāļu cenas veidojas piedāvājuma un pieprasījuma rezultātā, bet gan labot konkurences trūkumu tirgū, farmācijas sabiedrību nozīmīgumu tirgū un garantēt taisnīgas cenas, kā tās apgalvoja tiesas sēdē.

145 Izskatot prasību atcelt Komisijas lēmumu, kurā ir piemēroti konkurences noteikumi, Kopienu tiesa saskaņā ar EKL 230. pantu pārbauda šī lēmuma tiesiskumu. Personu, kas iestājušās lietā, argumenti balstīti uz faktiem, kas Lēmumā nav minēti un ko turklāt Komisija nav pārbaudījusi. Pirmās instances tiesa nevar pildīt Komisijas lomu, pārbaudot šos faktus.

146 Turklāt šie argumenti ir jāpretnostata *GSK* argumentiem, atbilstoši kuriem valsts tiesiskais regulējums patentu jomā ir vērsts uz to, lai uzticot farmācijas sabiedrībām pagaidu monopolu, ļautu tām savās izmaksās iekļaut pētniecību un attīstību (turpmāk tekstā — "pētniecība un attīstība"), beidzoties šim monopolam, atjaunojas *generic* zāļu [oriģinālpreparātu bioekvivalentas kopijas] ražotāju cenu konkurence, tādējādi paralēlie tirgotāji, kas darbojās tirgū patentu spēkā esamības laikā, ir mākslīgas konkurences un nevis efektīvas konkurences EKL 81. panta un EKL 3. panta 1. punkta g) apakšpunkta nozīmē subjekti.

147 No iepriekš minētā nevar atbalstīt Komisijas galveno secinājumu, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants ir aizliegts EKL 81. panta 1. punktā, jo tā mērķis ir ierobežot paralēlo tirdzniecību. Tā kā attiecīgo zāļu cena lielā mērā neatradās brīva piedāvājuma un pieprasījuma ietekmē piemērojamā tiesiskā regulējuma dēļ un to noteica vai kontrolēja valsts varas iestādes, tad pirmām kārtām nevar ņemt vērā, ka paralēlās tirdzniecības mērķis ir to pazemināt un tādējādi palielināt galapatērētāju iegūto labumu. Tātad, analizējot šādā kontekstā Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta noteikumus, nevar prezumēt, ka šis noteikums, ar ko paredzēts ierobežot paralēlo tirdzniecību, līdz ar to samazina galapatērētāju iegūto labumu. Šādā situācijā, kas lielā mērā ir pavisam jauna, vienošanās ierobežojošo ietekmi uz konkurenci nevar secināt tikai no šo noteikumu interpretācijas konteksta, bet obligāti ir jāaplūko šī ietekme, kaut vai, lai pārbaudītu, ko regulējošā iestāde varēja izpētīt ar šādu interpretāciju.

— Par konkurenci deformējošu seku pastāvēšanu

148 Lai pārbaudītu vienošanās ietekmi uz konkurenci, pirmkārt, ir jānosaka konkrētais materiālais un ģeogrāfiskais tirgus (Tiesas 1991. gada 28. februāra spriedums lietā C-234/89 *Delimitis*, *Recueil*, I-935. lpp., 15., 16. un 18. punkts).

149 Attiecībā uz konkrēto produktu tirgu šajā gadījumā Komisija Lēmuma 112. un 113. apsvērumā uzskatīja, ka nebija precīzi jānosaka katras no attiecīgajām 82 zālēm *GW* tirgus daļas, ņemot vērā *GSK* apgalvojumus, ka paralēlās tirdzniecības raksturs un saturs un Vispārīgie pārdošanas nosacījumi var apstiprināt, ka pastāv produktu tirgus, ko veido visas pret recepti izsniedzamās zāles. Tā kā Komisija tiesas sēdē apšaubīja, ka pastāv *GSK* apgalvojumi, uz kuriem balstīti šie apsvērumi, ir jākonstatē, ka paziņojuma papildu interpretācijas rezultātā kļuva skaidrs, ka Lēmumā par šo jautājumu nav pieļauta faktiska kļūda.

150 Attiecībā uz konkrēto ģeogrāfisko tirgu Komisija Lēmuma 114. apsvērumā galīgi nolēma, ka tas ir valsts tirgus, īpaši tādēļ, ka Kopienu dalībvalstīs pastāv atšķirības starp regulējumu attiecībā uz cenu un kompensāciju, starp politiku attiecībā uz preču zīmēm un iepakojumu, izplatīšanas sistēmām un izrakstīšanas paradumiem.

151 Komisija savukārt nav nepārprotami uzskaitījusi tirgus, ko skar vienošanās. Tomēr no Lēmuma 112.–114., 117. un 126. apsvēruma izriet, kā Komisija apgalvo atbildēs uz Pirmās instances tiesas rakstveida jautājumiem, ka runa ir, pirmkārt, par Spānijas tirgu, kurā Spānijas vairumtirgotāji var no *GW* nopirkt zāles, un, otrkārt, par visiem

Kopienu valstu tirgiem, kuros tās var pārdot tālāk, tas ir, kuros starpība starp Spānijas cenu un vietējo cenu ir pietiekama, lai paralēlā tirdzniecība nestu peļņu.

152 *GSK* neapstrīd Komisijas pieņemto viedokli par konkrēto ģeogrāfisko tirgu, kā tā vēlreiz apstiprināja tiesas sēdē. Tātad ir skaidrs, ka par šo tirgu, kas ietver teritoriju, kurā konkurences objektīvie nosacījumi, kas attiecas uz attiecīgo produktu, ja arī nav gluži vienādi, tad tomēr pietiekami viendabīgi attiecībā uz visiem tirgus dalībniekiem (Tiesas 1978. gada 14. februāra spriedums lietā 27/76 *United Brands*/Komisija, *Recueil*, 207. lpp., 44. un 53. punkts, un Pirmās instances tiesas 1994. gada 6. oktobra spriedums lietā T-83/91 *Tetra Pak*/Komisija, *Recueil*, II-755. lpp., 91. punkts), šajā gadījumā var uzskatīt valsts tirgu, īpaši ņemot vērā cenu un zāļu kompensēšanas tiesiskā regulējuma atšķirības.

153 Turpretim *GSK* apstrīd Komisijas viedokli par konkrēto produktu tirgu. Tā apgalvo, ka, ņemot vērā Spānijas tiesisko regulējumu šajā sakarā, Komisijai bija jānošķir, pirmkārt, reglamentētais tirgus, kas ietver zāles, kuras paredzēts pārdot tālāk un segt Spānijā, un, otrkārt, brīvais tirgus, kas ietver zāles, kuras paredzēts pārdot tālāk un segt visās pārējās dalībvalstīs. Tomēr šie iebildumi nav pamatoti.

154 No Komisijas Lēmuma 112. un 113. apsvēruma izriet, ka tā nav precizējusi konkrēto produktu tirgus definīciju. Uz jautājumiem, kādu produktu tirgu tā ir faktiski domājusi, tomēr atbildēs uz Pirmās instances tiesas rakstveida jautājumiem norādīja, ka, tā kā tā uzskatīja, ka tai nav jādefinē konkrēto produktu tirgus, jo tā varēja secināt, ka pastāv konkurenci deformējoši mērķi, Komisija definēja minēto tirgu īsumā.

155 Tā arī atbildēs tiesas sēdē paskaidroja, ka, nepieņemot sīki izstrādātu nostāju šajā sakarā, tā principā palika pie šajā jomā izmantotās tradicionālās definīcijas, proti, pie definīcijas, kas balstīta uz 3. līmeni anatomiski terapeitiski [ķīmiskajā] klasifikācijā (*ATC*), ko ir izstrādājusi Eiropas Farmācijas mārketinga izpētes asociācija (*EphMRA*). Tā atbilst, kā ir norādīts Lēmuma 16. un 110. apsvērumā, apakšgrupām, kas noteiktas atkarībā no attiecīgo zāļu terapeitiskās ietekmes un farmakoloģiskajām īpašībām.

156 Pirmās instances tiesai, lemjot par prasību atcelt Kopienu tiesību aktu, ir jāinterpretē pats šis akts, īpaši tad, ja iestāde, kas ir tā autors, sniedz paskaidrojumus par to, kādā veidā tas ir jāsaprot (Tiesas 2003. gada 2. oktobra spriedums lietā C-194/99 P *Thyssen Stahl*/Komisija, *Recueil*, I-10821. lpp., 55. un 56. punkts). Šajā gadījumā, interpretējot Lēmumu kopumā, ir skaidrs, ka Komisija ir netieši, bet nepārprotami argumentējusi, ka attiecīgais tirgus aptver zāļu, ko sedz Spānijas veselības apdrošināšanas sistēma, izplatīšanas tirgu tādā mērā, kādā šīs zāles var būt paralēlās tirdzniecības uz citām Kopienas dalībvalstīm priekšmets. Tādējādi Lēmuma 64.–71. apsvērumā Komisija vispārīgi raksturoja *GW* pārdoto zāļu paralēlo tirdzniecību Spānijā un Lēmuma 72.–75. apsvērumā Vispārīgo pārdošanas nosacījumu ietekmi uz šo parādību. Tādā pašā veidā tā pārbaudīja to 4. panta ierobežojošās sekas Lēmuma 117., 126., 137., 139. un 140. apsvērumā, vēršot visu uzmanību uz astoņu zāļu piemēru, kas īpaši var būt paralēlās tirdzniecības priekšmets un par ko *GSK* tai bija piegādājusi informāciju. Tādā pašā veidā tā galu galā arī Lēmuma 144. apsvērumā novērtēja šis konkurenci deformējošās sekas, kā arī Lēmuma 146. apsvērumā — ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm.

157 Tādējādi, kā izriet no Komisijas Paziņojuma 97/C 372/03 par konkrētā tirgus definīciju atbilstoši Kopienu konkurences tiesībām (OV 1997, C 372, 5. lpp., 13. un 14. punkts) 13. un 14. punkta, šī iestāde ir apņēmusies produktu konkrēto tirgu noteikt, ievērojot galvenokārt savstarpējo aizstājamību, pirmkārt, pieprasījuma un, otrkārt, piedāvājuma aspektā.

158 Attiecībā uz pirmo aspektu no Komisijas 1999. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 2790/99 par Līguma 81. panta 3. punkta piemērošanu vertikālu vienošanos un saskaņotu darbību kategorijām (OV L 336, 21. lpp.) 1. panta a) apakšpunkta izriet, ka attiecībā uz tādu vienošanos, kā šajā lietā aplūkotā, vispirms ir jāizpēta, kurus produktus pircējs uzskata par savstarpēji aizvietojamiem vai aizstājamiem to īpašību, cenas vai paredzētā izmantojuma dēļ.

159 Acīmredzami kļūdains nav uzskats, ka pircējs, tas ir, Spānijas vairumtirgotājs, kas var nodarboties ar paralēlo tirdzniecību, ir mazāk ieinteresēts katras no zālēm, ko tas pērk no *GW*, terapeitiskajā efektā un farmakoloģiskajās īpašībās, kā tajā, ka visas zāles sedz Spānijas veselības apdrošināšanas sistēma, kā rezultātā to cenu nosaka Spānijas administrācija. Turklāt nav acīmredzami kļūdains arī uzskats, ka šo pircēju mazāk interesē katras no zālēm cena, kā tas, ka pastāv cenu starpība, kas ir pietiekama, lai visu šo zāļu paralēlā tirdzniecība starp Spāniju un galamērķa dalībvalsti varētu pelnīt. Ar šādiem nosacījumiem nav acīmredzamas kļūdas secinājumā, ka produkta tirgus ir visas zāles, ko sedz Spānijas veselības apdrošināšanas sistēma, kuru pārdošana tālāk rada peļņu cenu starpības Spānijā un galamērķa dalībvalstī dēļ.

160 Attiecībā uz otro aspektu var konstatēt, kā tas izriet no *GSK* apgalvojumiem, ar ko Komisija pamato Lēmuma 112. un 113. apsvērumu, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants ir izstrādāts, lai kopsakarā risinātu jautājumu par *GW* tirgoto zāļu paralēlo tirdzniecību starp Spāniju un dalībvalstīm, uz kurām eksportējot, šī darbība var nest peļņu Spānijas vairumtirgotājiem.

161 Tādējādi Spānijas tiesiskais regulējums dod labumu gan pircējiem, gan *GSK*, jo tas dod savu ieguldījumu konkrētajā produktu tirgū kā elements, kas sadala zāļu, kuras paredzētas iekšzemes patēriņam, izplatīšanas reglamentēto tirgu un zāļu, kas

paredzētas eksportam, brīvo tirgu. Faktiski *GSK* piedāvātais dalījums ir saistīts drīzāk ar Spānijas tiesiskā regulējuma acīmredzami teritoriālo raksturu un konkrētā tirgus valsts mērogu, kā tā turklāt atzina tiesas sēdē.

162 Otrkārt, ir jāpārbauda vienošanās pašreizējā vai potenciālā ietekme uz konkurenci. Šī pārbaude paredz, ka konkurences stāvoklis pēc vienošanās noslēgšanas ir jāsalīdzina ar to, kāds tas būtu, ja vienošanās nepastāvētu (šī sprieduma 55. punktā minētais spriedums lietā *Société technique minière*, 360. lpp., un šī sprieduma 112. punktā minētais spriedums lietā *Deere*/Komisija, 76. punkts).

163 Šajā sakarā ir vispirms jāatgādina, ka no Lēmuma 26. un 28. apsvēruma izriet, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu, kas stājās spēkā 1998. gada 9. martā, piemērošana tika pārtraukta 1998. gada 16. oktobrī un pārtraukums turpinājās līdz Lēmuma pieņemšanai, ko lietas dalībnieki atgādināja tiesas sēdē. Tā rezultātā Komisijas veiktā pārbaude ir galvenokārt veltīta iespējamajai ietekmei uz konkurenci, kam lietas dalībnieki piekrita tiesas sēdē.

164 Šajā sakarā *GSK* pieļauj, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta sekas ir vai var būt paralēlās tirdzniecības ierobežošana, bet apstrīd, ka tā sekas ir vai varētu būt konkurences ierobežošana. Galvenie tās izvirzītie argumenti attiecas būtībā uz četriem aspektiem, ko Komisija izmantojusi Lēmuma pamatojumā. Pirmkārt, tas, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants ierobežo paralēlo tirdzniecību un tādējādi skar Spānijas vairumtirgotāju rīcības brīvību, pats par sevi nenozīmē, ka tā sekas ir konkurences ierobežošana. Otrkārt, ņemot vērā tiesisko un ekonomisko kontekstu, kādā šis noteikums tiek īstenots, tas, ka tas rada atšķirīgu cenu sistēmu, pats par sevi nenozīmē, ka tā sekas ir konkurences ierobežošana. Treškārt, Komisija apmierinājās ar secinājumu, ka šis noteikums ierobežo paralēlo tirdzniecību, ietekmē Spānijas

vairumtirgotāju rīcības brīvību un paredz atšķirīgas cenas, tāpēc tā nav juridiski pietiekami pierādījusi, ka tā sekas ir konkurences ierobežošana. Ceturtkārt, Komisija nav ņēmusi katrā ziņā vērā, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants tikai neitralizē konkurences izkropļojumu Spānijas Karalistē.

165 Ir jānosaka, vai šie dažādie iebildumi liecina par to, ka Lēmumā ir kļūdaini secināts, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta sekas ir konkurences ierobežošana.

166 Pirmkārt, ir skaidrs, kā tas izriet no Lēmuma 126. apsvēruma, ka šī noteikuma sekas ir *GW* Spānijā tirgoto zāļu paralēlās tirdzniecības ierobežošana. Daudzos gadījumos cena 4A, kas ir ievērojami zemāka par atsevišķās dalībvalstīs, izņemot Spāniju, spēkā esošo cenu, ir aizstāta ar cenu 4B, kas atšķiras mazāk vai neatšķiras nemaz. Līdz ar to zūd vai samazinās peļņa, ko Spānijas vairumtirgotāji varētu gūt, eksportējot.

167 Tomēr ir jāatgādina, ka pats par sevi tas, ka vienošanās sekas ir vai var būt paralēlās tirdzniecības ierobežošana, norāda uz to, ka patiešām ir skarta tirdzniecība starp dalībvalstīm, bet tas nepārprotami nenorāda uz konkurences ierobežojumu. Šis paralēlās tirdzniecības ierobežojums netieši ietekmē vai var ietekmēt vienu vai otru konkurences aspektu, kā apgādes ar produktu apmēru vai tā pārdošanas cenu, kas apliecina šāda ierobežojuma esamību (šajā sakarā skat. šī sprieduma 118. punktā minēto spriedumu lietā *Tepea*/Komisija, 41., 43. un 56. punkts).

168 Tādējādi, neatkarīgi no izpētes par to, kādā mērā paralēlā tirdzniecība piedalās cenu konkurencē, ņemot vērā dalībvalstu lomu šajā jomā, nevar secināt, ka pastāv konkurenci ierobežojoša ietekme tāpēc, ka, nepastāvot Vispārīgo pārdošanas

nosacījumu 4. pantam, Spānijas vairumtirgotāji varētu pirkt zāles par vairumtirdzniecības cenu, ko noteikusi Spānijas administrācija, neatkarīgi no tā, kurai dalībvalstij šīs zāles ir paredzētas un kuras valsts veselības apdrošināšanas sistēma tās segs, un pēc tam tās pārdot tālāk visās dalībvalstīs, kurās cena ir pietiekami augstāka par cenu Spānijā, lai ļautu gūt peļņu, ņemot vērā darījumu izmaksas.

169 Līdz ar to *GSK* pamatoti apgalvo, ka Komisijai bija ne tikai jānorāda uz Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta ietekmi uz paralēlo tirdzniecību, bet tai bija arī jāpierāda tā ietekme uz konkurenci.

170 Otrkārt, nav apstrīdēts, kā izriet no Lēmuma 137.–139. apsvēruma, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta sekas ir Spānijas vairumtirgotāju rīcības brīvības, īpaši brīvības izvēlēties savus klientus, ierobežošana.

171 Tomēr jebkura vienošanās, kas ierobežo līgumslēdzēja uzņēmuma rīcības brīvību, nepārprotami neietilpst EKL 81. panta 1. punktā noteiktā aizlieguma piemērošanas jomā (Tiesas 2002. gada 19. februāra spriedums lietā C-309/99 *Wouters* u.c., *Recueil*, I-1577. lpp., 97. punkts, un Pirmās instances tiesas 2001. gada 18. septembra spriedums lietā T-112/99 *M6* u.c./Komisija, *Recueil*, II-2459. lpp., 76. punkts). Jebkurš līgums, kas noslēgts starp tirgus dalībniekiem, kuri darbojas ražošanas un izplatīšanas ķēdes dažādos posmos, tos saista īpaši un atbilstoši tā noteikumiem arī attiecīgi ierobežo to rīcības brīvību. Šajā gadījumā, lai kāda arī nebūtu cena, par ko Spānijas vairumtirgotāji vienojās pirkt zāles no *GW* Spānijas tirgū (cena 4A vai cena 4B), to rīcības brīvība ir ierobežota no ekonomiskā viedokļa ar to, ka tie ilgstoši nevar pārdot tālāk par zemāku cenu pārējo Kopienas valstu tirgos. Tomēr Kopienas konkurences noteikumu mērķis ir novērst, ka uzņēmumi samazina attiecīgā

produkta galapatērētāja iegūto labumu, ierobežojot konkurenci uzņēmumu starpā vai ar trešām personām (skat. šī sprieduma 118. punktu), vēl ir jāpierāda, ka konkrētais ierobežojums ierobežo konkurenci un tai kaitē. Starp citu, Komisija pati tiesas sēdē paskaidroja, ka Spānijas vairumtirgotāju rīcības brīvības ierobežošanu bija grūti konstatēt izolēti, un tā tika pieņemta, lai veiktu tālāku pārbaudi.

172 Līdz ar to *GSK* pamatoti apgalvo, ka, Komisijai bija ne tikai jānorāda uz Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta ietekmi uz Spānijas vairumtirgotāju rīcības brīvību, bet tai bija arī jāpierāda, kā šī noteikuma rezultātā tiek ierobežota konkurence, kas kaitē galapatērētājam.

173 Treškārt, nav apstrīdēts, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants izveido atšķirīgu cenu sistēmu, atkarībā no tā, vai ikvienu no attiecīgajām 82 zālēm ir paredzēts pārdot tālāk un kompensēt Spānijā vai arī citā dalībvalstī.

174 Lai gan Lēmuma 139. apsvērums pirmajā brīdī var šķist divdomīgs šajā jautājumā, pārbaudē noskaidrojās, ka Komisija uzskatīja, ka šādai sistēmai ir diskriminējošas sekas attiecīgo produktu galamērķa dēļ (pirmkārt, Spānijas tirgus, otrkārt, pārējo valstu tirgi). Komisijas procesuālo rakstu saturs apstiprina šo interpretāciju. Pirmkārt, *GW* ieviestā atšķirīgu cenu sistēma tajā ir salīdzināta ar aizliedzošu cenu diskrimināciju atkarībā no galamērķa valsts, Komisijai uzskatot, ka tās rezultātā tiek piemēroti atšķirīgi nosacījumi līdzvērtīgiem darījumiem EKL 81. panta 1. punkta d) apakšpunkta nozīmē. Otrkārt, Komisija tajā atsaucās uz judikatūru, kura attiecas uz EKL 82. panta c) apakšpunktu, kuras saturs atbilst šīs normas tekstam.

175 EKL 81. panta 1. punkta d) apakšpunktā ir aizliegti nolīgumi [vienošanās], ar kuriem līdzvērtīgos darījumos ar dažādiem tirdzniecības partneriem piemēro atšķirīgus nosacījumus, tādējādi radot tiem neizdevīgus konkurences apstākļus.

176 Šajā gadījumā nav šaubu, ka Spānijas vairumtirgotāji ir *GW* tirdzniecības partneri un ka tā tos pakļauj atšķirīgiem nosacījumiem atkarībā no tā, vai tie zāles pārdod tālāk Spānijā vai citās Kopienas dalībvalstīs. Turpretim nav pierādīts, ka šīs pārdošanas ir līdzvērtīgi darījumi un tātad, ka ir izpildīti būtiski EKL 81. panta 1. punkta d) apakšpunkta nosacījumi.

177 No judikatūras, uz kuru atsaucas Komisija, izriet, ka EKL 82. panta c) apakšpunkts neaizliedz uzņēmumam, kas atrodas dominējošā stāvoklī, noteikt atšķirīgas cenas dažādās dalībvalstīs, īpaši ja cenu svārstības ir pamatojamas ar izmaiņām tirdzniecības nosacījumos un konkurences intensitātē, bet tas aizliedz piemērot tās mākslīgi radītās cenu atšķirības dažādās dalībvalstīs, kas var kaitēt klientiem un deformēt konkurenci, mākslīgi sadalot valstu tirgus (šī sprieduma 152. punktā minētais spriedums lietā *Tetra Pak*/Komisija, 160. punkts un tajā minētā judikatūra). Plašākā nozīmē no minētā izriet, ka, lai arī tas, ka uzņēmums, kas atrodas dominējošā stāvoklī, piemēro atšķirīgas cenas bez objektīva pamatojuma, var radīt diskrimināciju, šīs cenas piemērojot konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ko raksturo pietiekami viendabīgi konkurences apstākļi, tomēr diskriminācijas nav, ja cenas piemēro nošķirtos ģeogrāfiskajos tirgos, ko raksturo nepietiekami viendabīgi konkurences apstākļi, īpaši ņemot vērā piemērojamo tiesisko regulējumu (šajā sakarā skat. šī sprieduma 152. punktā minēto spriedumu lietā *United Brands*/Komisija, 44.–56. un 207., 208., 225., 228. un 233. punkts, un šī sprieduma 152. punktā minēto spriedumu lietā *Tetra Pak*/Komisija, 92.–96. un 161., 164., 165., 167. un 170. punkts).

178 Šie apsvērumi var tikt attiecināti uz šo gadījumu, kad ražotājs un šie vairumtirgotāji vienojās piemērot atšķirīgas cenas atkarībā no dalībvalsts, kurās attiecīgo produktu ir paredzēts pārdot tālāk un segt tā izmaksas. Ir skaidrs, ka ikviena no šīm dalībvalstīm ir atsevišķs tirgus, jo valsts tirgus ir konkrētais ģeogrāfiskais tirgus, it īpaši cenu un attiecīgo zāļu kompensēšanas tiesiskā reglamentējuma atšķirību dēļ. Tātad Komisija

pati Lēmumā ir secinājusi, ka, iegādājoties vienā vai otrā no valstu tirgiem, Spānijas vairumtirgotāji darbojas, piemērojamā tiesiskā regulējuma ietvaros ņemot vērā konkurences apstākļus, kas cenu ziņā — aspekts, uz kuru tieši attiecas Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta nosacījumi, — nav viendabīgi.

179 Tādējādi *GSK* pamatoti apgalvo, ka cenu atšķirības konstatējums nav pietiekams, lai secinātu, ka pastāv diskriminācija. Tik tiešām ir iespējams, ka atšķirīgas cenas tiek piemērotas tāpēc, ka pastāv atšķirīgi tirgi un nevis lai radītu šādus atšķirīgus tirgus.

180 Starp citu, pati Komisija piedāvāja šādu skaidrojumu, kā norādīts šī sprieduma 135. punktā minētajā Paziņojumā COM(1998) 588 galīgā redakcija, ka farmācijas sabiedrības piemēro atšķirīgas cenas, lai ievērotu atšķirīgo pirktspēju (6. lpp.), un tā vispārīgi piebilda, ka ir ārkārtīgi sarežģīti noteikt cenu līmeni, kas ir piemērots visai Kopienai, zema līmeņa izvēle nekavējoties dotu labumu veselības aprūpes pārvaldei, bet panāktu Eiropas pastāvīgās līdzdalības ieguldījumos farmācijas pētniecībā un attīstībā samazināšanos, un paaugstināta līmeņa izvēles rezultātā tiktu ierobežota patērētāju un juridisko personu, kas maksā par zālēm, piekļuve aprūpei valstīs, kam ekonomisko un sociālo apstākļu dēļ nav līdzekļu, lai samaksātu šādu cenu (14. lpp.).

181 Ceturtkārt, *GSK* būtībā apgalvo, ka Komisija nav nekādā citā veidā pierādījusi, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta sekas ir konkurences ierobežošana.

182 Tomēr tā tas nav. Tieši otrādi, relatīvi īsas, kā Komisija norāda atbildēs uz Pirmās instances tiesas rakstveida jautājumiem, pārbaudes gaitā, kas tomēr bija pietiekami pilnīga, ņemot vērā šīs lietas apstākļus (skat. 119. punktu) un *GSK* argumentus,

Komisija secināja, ka šī noteikuma sekas ir arī galapatērētāja iegūtā labuma samazināšanās, neļaujot iegūt labumu, kas rastos, samazinoties cenām un izmaksām, ja Spānijas vairumtirgotāji iesaistītos konkurencē preču zīmes ietvaros paralēlās tirdzniecības, eksportējot no Spānijas galamērķa valstu tirgos.

183 Tādējādi Komisija Lēmuma 72.–75. apsvērumā konstatēja, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants liek Spānijas vairumtirgotājiem, pērkot zāles, ko Spānijā pārdod *GW*, maksāt augstāku cenu par Spānijas administrācijas noteikto (cena 4B), nekā tie maksātu, ja nepastāvētu Vispārīgie pārdošanas nosacījumi (cena 4A). Tādējādi šī noteikuma sekas ir tādas, ka tiek samazināta vai daudzos gadījumos iznīcināta starpība, kas līdz tam pastāvēja starp Spānijā spēkā esošo cenu, no vienas puses, un pārējās Kopienas dalībvalstīs spēkā esošo cenu, no otras puses. Ja neņem vērā Spānijas vairumtirgotāju izmaksas (transports, atkārtota iepakošana u.c.), gadījumu skaits, kad tie iegādājas paralēlajā tirdzniecībā, ir nozīmīgs. *GSK* neapstrīd šos faktu konstatējumus.

184 Turpinājumā Komisija Lēmuma 48. un 51. apsvērumā konstatēja, ka, protams, ierobežotu daļu no zāļu, uz ko attiecas Vispārīgie pārdošanas nosacījumi, cenas vairākās dalībvalstīs sedz pacients, kas tādējādi ir šo produktu galapatērētājs šī jēdziena ekonomiskā nozīmē. Lēmuma 49. un 51. apsvērumā Komisija konstatēja arī, ka šo zāļu cenas atlikušo daļu sedz valsts veselības apdrošināšanas sistēma, kas arī ir šo produktu galapatērētājs, jo tā apvieno sociāli apdrošināto personu veselības ekonomisko risku. Starp citu, Tiesa savā ziņojumā jau atzīmēja farmācijas produktu tirdzniecības savdabību, ko raksturo tas, ka sociālās apdrošināšanas iestādes aizstāj patērētājus, lai segtu medicīnas izdevumus (Tiesas 1984. gada 7. februāra spriedums lietā 238/82 *Duphar* u.c., *Recueil*, 523. lpp., 20. punkts). *GSK* neapstrīd šos konstatējumus, uz kuru nozīmi Lēmuma pamatojumā Komisija atkārtoti norādīja tiesas sēdē.

185 Pat pieņemot, kā tas ir pārliecinoši paskaidrots dažos *GSK* iesniegtajos dokumentos, ka konkurence starp Spānijas vairumtirgotājiem, kas darbojas paralēlajā tirdzniecībā, vai starp vairumtirgotājiem un izplatītājiem, kas nostabilizējušies paralēlās tirdzniecības galamērķa dalībvalsts tirgū, ir ierobežota tā, ka tie pārdošanai tālāk var piemērot cenu, kas ir zemāka par vietējo izplatītāju piemēroto cenu, tikai tad, ja tas ir obligāti nepieciešams, lai piesaistītu mazumtirgotājus, Komisija, kā tā ir izdarījusi Lēmuma 140. apsvērumā, varēja konstatēt faktus, kas ir minēti iepriekšējos punktos, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants kavē šo konkurenci un būtībā nepieļauj spiedienu, kas pastāvētu, ja tā nebūtu, uz vienoto attiecīgo zāļu cenu, kas kaitē galapatērētājam, par ko uzskata vienlaikus gan pacientu, gan valsts veselības apdrošināšanas sistēmu, kas darbojas šo tiesīgo personu labā.

186 Kā Komisija atzīmēja Lēmuma 133. apsvērumā un tālāk atbildēs uz Pirmās instances tiesas rakstveida jautājumiem un tiesas sēdē, patiesībai atbilst tas, ka šis spiediens, ja to aplūko attiecībā uz vienu no valstu tirgiem, ko skar Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants, kā, piemēram, Lielbritānijas tirgu, var būt mazsvarīgs. Tomēr Lēmuma 140. apsvērumā Komisija arī atzīmēja, ka, noslēdzot vienošanos ar ievērojamu skaitu Spānijas vairumtirgotāju attiecībā uz ievērojumu skaitu produktu un Kopienu valstu tirgu kopumu, radītais kavēklis pastiprināja vai varēja pastiprināt ar tīkla starpniecību iepriekšējo cenu sastingumu tirgū. Šāds pastiprinājums pārkāpj EKL 81. panta 1. punktu (šajā sakarā skat. šī sprieduma 109. punktā minēto spriedumu *Metro I*, 22. punkts; Tiesas 1980. gada 29. oktobra spriedumu lietā 209/78 *Van Landewyck* u.c./Komisija, *Recueil*, 3125. lpp., 139. punkts).

187 *GSK* nav pierādījusi kļūdu šajā jautājumā. Tieši pretēji, tiesas sēdē tā pieļāva, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta sekas, neņemot vērā, ka tā galvenais mērķis bija aizkavēt peļņas novirzīšanu vairumtirgotājiem, varēja būt, protams, ierobežots labuma samazinājums, ko konkurence preču zīmes ietvaros dod galapatērētājam paralēlās tirdzniecības galamērķa tirgos.

188 Visbeidzot, Komisija Lēmuma 33., 34., 52. un 134. apsvērumā konstatēja, ka atsevišķas valstu veselības apdrošināšanas sistēmas atšķirīgā pakāpē un ar atšķirīgiem noteikumiem piedalījās paralēlajā tirdzniecībā, lai samazinātu zāļu, ko tās sedz, izmaksas. Lai gan *GSK* apstrīd, ka valsts tiesību normu, uz ko atsaucas Komisija, mērķis ir veicināt paralēlo tirdzniecību, tā neapstrīd, ka tām varēja būt šādas sekas, kā Komisija atzīmēja tiesas sēdē un pret ko netika iebilsts. Noteiktos tās iesniegtajos dokumentos ir, tieši otrādi, pārliecinoši uzsvērts, ka tas tā varētu būt. *GSK* arī pieļauj — noslēgumā atbildēs uz rakstveida jautājumiem un tiesas sēdē —, ka noteiktas dalībvalstis ir veikušas pasākumus, lai atgūtu daļu no aptieku ar paralēlās tirdzniecības palīdzību iegūtajiem ietaupījumiem.

189 Pievēršoties Apvienotās Karalistes piemēram, kas — kā apgalvo *GSK* — ir galvenais *GW* Spānijā pārdoto zāļu paralēlās tirdzniecības mērķtirgus, Komisija varēja Lēmuma 134. apsvērumā secināt, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta sekas ir to priekšrocību atņemšana valsts veselības apdrošināšanas sistēmām, ko tās guva no izmaksu samazināšanās, Spānijas vairumtirgotājiem iesaistoties konkurencē preču zīmes ietvaros, pat neatkarīgi no jebkāda mazumtirdzniecības cenas samazinājuma. Uzsverot šo seku ierobežoto raksturu, *GSK* tomēr tiesas sēdē atzina, ka tās pastāv. Tā arī pieņēma, ka šādas sekas varēja rasties ne tikai Apvienotajā Karalistē, bet arī citās dalībvalstīs.

190 Tātad ir jāsecina, ka, ņemot vērā pierādījumus, kuru atbilstību *GSK* nav pamatoti apstrīdējusi, Komisija varēja secināt, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta sekas bija galapatērētāju iegūtā labuma samazināšanās, neļaujot tiem iegūt labumu, kas izriet no cenas un izmaksu samazināšanās, Spānijas vairumtirgotājiem iesaistoties konkurencē preču zīmes ietvaros paralēlās tirdzniecības, eksportējot no Spānijas, galamērķa valstu tirgos.

191 Neviens no *GSK* argumentiem nerada šaubas par šo secinājumu.

192 It īpaši tās galvenais arguments, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants ir likumīgs, jo tas neitralizē konkurences izkropļojumu Spānijas Karalistē, nav pamatots. Tas, ka tiesiskais un ekonomiskais konteksts, kurā darbojas uzņēmumi, ierobežo konkurenci, nevar būt par pamatu, lai pieļautu, ka uzņēmumi, nepieļaujot vai ierobežojot konkurenci, kas varēja pastāvēt vai rasties šādā kontekstā, savukārt pārkāpj konkurences noteikumus (šī sprieduma 104. punktā minētais spriedums lietā *Suiker Unie* u.c./Komisija, 620. punkts, un 66. punktā minētais spriedums lietā *CIF*, 57. punkts).

4. Secinājums

193 No iepriekš minētā izriet, ka *GSK* nav varējusi apstrīdēt Komisijas secinājumu, atbilstoši kuram Vispārīgie pārdošanas nosacījumi ir vienošanās EKL 81. panta 1. punkta izpratnē.

194 Tāpat arī izriet, ka, lai gan Komisijas galvenais secinājums, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta mērķis ierobežot konkurenci ir kļūdains, *GSK* nav varējusi apstrīdēt papildu secinājumu, atbilstoši kuram ar šo noteikumu galapatērētājiem ir liegts labums, ko tie varēja iegūt cenas un izmaksu ziņā, Spānijas vairumtirgotājiem iesaistoties konkurencē preču zīmes ietvaros paralēlās tirdzniecības, eksportējot no Spānijas, galamērķa valstu tirgos.

195 Tātad pamats, kas attiecas uz EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumu, ir jānoraida.

C — *Par pamatu, kas attiecas uz pilnvaru nepareizu izmantošanu, subsidiaritātes principa pārkāpumu un EKL 43. panta pārkāpumu*

1. Lietas dalībnieku argumenti

196 *GSK* būtībā apgalvo, ka, aizliedzot tai noteikt atšķirīgas cenas, ar Lēmumu tai principā ir noteikts piemērot cenas, ko Spānijas administrācija ir noteikusi zāļu, ko paredzēts pārdot tālāk Spānijā un ko sedz Spānijas veselības apdrošināšanas sistēma, vairumtirdzniecībai, arī pārdodot vairumā zāles, ko paredzēts pārdot tālāk citās dalībvalstīs vai ko sedz citas valsts veselības apdrošināšanas sistēmas, kam pašām ir sava cenu kontroles sistēma. Tādējādi tā ir pārkāpusi subsidiaritātes principu. Turklāt tā ir pārkāpusi tiesības veikt uzņēmējdarbību, ko paredz EKL 43. pants. Visbeidzot, lai gan Komisijas mērķis bija tādējādi veicināt zāļu cenu saskaņošanu Kopienā, tā izmantoja savas pilnvaras nepareizi.

197 Komisija, ko atbalsta personas, kas iestājušās lietā, apstrīd šī pamata pamatotību.

2. Pirmās instances tiesas vērtējums

198 Pirmkārt, jāatgādina, ka var uzskatīt, ka, pieņemot lēmumu, ir nepareizi izmantotas pilnvaras, tikai tad, ja ir atbilstošas un saskanīgas objektīvas pazīmes, ka tas ir pieņemts tikai un vienīgi ar citu nodomu nekā paredzētais vai vismaz šis cits nodoms ir noteicošais (Tiesas 1958. gada 21. jūnija spriedums lietā 8/57 *Groupement des hauts fourneaux et aciéries belges*/Augstā iestāde, *Recueil*, 223., 245. lpp., un 2004. gada 11. novembra spriedums apvienotajās lietās C-186/02 P un C-188/02 P *Ramondín* u.c./Komisija, Krājums, I-10653. lpp., 44. punkts).

199 Šajā gadījumā no *GSK* procesuālajiem rakstiem izriet, ka tas teoretizē attiecībā uz apgalvoto Komisijas mērķi, bet nemin tādas pazīmes, kas ļautu juridiski pietiekami pamatot, ka Lēmums ir pieņemts tikai vai galvenokārt, lai pilnveidotu zāļu cenu saskaņotību Kopienā.

200 Otrkārt, EKL 5. panta otrajā daļā ir noteikts, ka jomās, kuras nav ekskluzīvā Kopienas kompetencē, tā rīkojas saskaņā ar subsidiaritātes principu un vienīgi tad, ja dalībvalstis nespēj pilnībā sasniegt paredzētās darbības mērķus un ja paredzētās darbības apjoma vai rezultātu dēļ tos var vieglāk sasniegt Kopiena.

201 EKL 81. panta 1. punkta ietvaros subsidiaritātes princips ir precizēts, ierobežojot tajā noteiktā aizlieguma piemērošanu uz vienošanās uzņēmumu starpā, uzņēmumu apvienību lēmumiem un saskaņotām darbībām, kas var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm. Ja objektīvu tiesisku un faktisku apstākļu kopums ļauj ar pietiekami lielu iespējamības pakāpi uzskatīt, ka šāda rīcība var tieši vai netieši, pašreiz vai potenciāli ietekmēt tirdzniecības plūsmu starp dalībvalstīm, šī rīcība ir jāuzskata par tādu, kas var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm (šī sprieduma 110. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Consten* un *Grundig*/Komisija, 495. lpp., un Tiesas 2004. gada 29. aprīļa spriedums lietā C-359/01 P *British Sugar*/Komisija, *Recueil*, I-4933. lpp., 27. punkts), tādējādi Kopienas iejaukšanās ir pamatota šīs rīcības apmēra un seku dēļ (šajā sakarā skat. Pirmās instances tiesas 2003. gada 23. oktobra spriedumu lietā T-65/98 *Van den Bergh Foods*/Komisija, *Recueil*, II-4653. lpp., 197. un 198. punkts).

202 Ja šī darbība ir izdarīta ar Komisijas lēmumu, tad tai ir jāatbilst subsidiaritātes principam, ja juridiski pietiekami ir konstatēts, ka vienošanās uzņēmumu starpā, uzņēmumu apvienību lēmums vai saskaņota darbība, kuru tiesiskumu tā pārbauda, var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm.

203 Šajā gadījumā Lēmuma 145. un 146. apsvērumā Komisija būtībā apgalvo, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants var ietekmēt tirdzniecību dalībvalstu starpā, jo tas ievieš atšķirīgas cenas, atkarībā no tā, vai vairumtirgotāji, ar kuriem *GW* saista tirdzniecības sakari Spānijā, paredzēja nopirktās zāles pārdot tālāk Spānijā vai citās Kopienas dalībvalstīs, un *GSK* to neapstrīd.

204 Treškārt un visbeidzot, EKL 43. pants nodrošina visu dalībvalstu pilsoņiem, kam ar EKL 48. pantu ir pielīdzinātas sabiedrības, kuras izveidotas saskaņā ar kādas dalībvalsts tiesību aktiem un kuru juridiskā adrese, galvenā vadība vai galvenā uzņēmējdarbības vieta ir Kopienā, pamatbrīvību (Tiesas 1981. gada 6. oktobra spriedums lietā 246/80 *Broekmeulen*, *Recueil*, 2311. lpp., 20. punkts, un 1993. gada 31. marta spriedums lietā C-19/92 *Kraus*, *Recueil*, I-1663. lpp., 28. un 29. punkts) veikt uzņēmējdarbību jebkurā dalībvalstī ar tādiem pašiem nosacījumiem kā šīs dalībvalsts pilsoņiem, un ir aizliegts saglabāt vai ieviest šīs brīvības ierobežojumus.

205 Par šādiem ierobežojumiem ir uzskatāmi visi tie valsts pasākumi, pat tad, ja tie ir piemērojami, nediskriminējot pilsonības dēļ, kuri var nostādīt citu dalībvalstu pilsoņus sliktākā tiesiskā vai faktiskā situācijā nekā dalībvalsts, kurā notiek uzņēmējdarbība, pilsoņus un tādējādi traucēt šo tiesību īstenošanu vai padarīt to mazāk pievilcīgu, ja tiek ievēroti Līgumā paredzētie un Tiesas atzītie izņēmumi (Tiesas 1999. gada 11. maija spriedums lietā C-255/97 *Pfeiffer*, *Recueil*, I-2835. lpp., 18. un 19. punkts, un 2005. gada 21. aprīļa spriedums lietā C-140/03 Komisija/Grieķija, Krājums, I-3177. lpp., 27. punkts).

206 Šajā gadījumā *GSK* prasa atcelt lēmumu par EKL 81. panta 1. punkta piemērošanu, ko Komisija ir pieņēmusi, īstenojot Kopienas konkurences tiesību piešķirto kompetenci. Šis lēmums pēc sava rakstura nav ne valsts pasākums, ne arī tāds

pasākums, kurā ir EKL 43. pantā aizliegtais ierobežojums. Tātad nav iespējams pret to vērsties, apgalvojot, ka ir pārkāpta šī norma (skat. pēc analoģijas attiecībā uz EKL 49. pantu Tiesas 2006. gada 23. februāra rīkojumu lietā C-171/05 P *Piau*/Komisija, nav publicēts Krājumā — Krājums, I-37.* lpp., 58. punkts).

207 Tādējādi pamats, kas attiecas uz pilnvaru nepareizu izmantošanu, subsidiaritātes principa pārkāpumu un EKL 43. panta pārkāpumu, ir jānoraida pilnībā, kā arī *GSK* prasījumi par Lēmuma 1. panta atcelšanu.

II — *Par pamatiem, kas vērsti uz Lēmuma 2. panta atcelšanu*

A — *Par pamatu, kas attiecas uz pamatojuma nepietiekamību*

1. Lietas dalībnieku argumenti

208 *GSK* būtībā apgalvo, ka Lēmums ir nepietiekami pamatots, jo Komisija nav atbilstoši novērtējusi faktiskos argumentus un pierādījumus, kas tai tika iesniegti administratīvās procedūras laikā un kas attiecas uz priekšrocībām un trūkumiem, ko attiecīgi rada paralēlā tirdzniecība un Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants konkurencē zāļu nozarē, kā tai tas bija jādara, ņemot vērā šī sprieduma 47. punktā minēto spriedumu lietā *Bayer*/Komisija.

209 Komisija, ko atbalsta personas, kas iestājušās lietā, apstrīd šī pamata pamatotību.

2. Pirmās instances tiesas vērtējums

210 Pārbaudes, ko Komisija veica Lēmumā par konkurences noteikumu piemērošanu, atbilstība nav pakļauta kontrolei attiecībā uz šī lēmuma pamatojuma esamību vai tā apjomu, bet ir pakļauta motivācijas pamatotības kontrolei (šī sprieduma 54. punktā minētais spriedums lietā Komisija/*Sytraval* un *Brink's France*, 67. punkts, un Pirmās instances tiesas 2004. gada 13. janvāra spriedums lietā T-158/99 *Thermenhotel Stoiser Franz* u.c./Komisija, *Recueil*, II-1. lpp., 97. punkts).

211 Šajā lietā *GSK* apgalvo, ka Lēmums ir nepietiekami pamatots, jo argumentu par faktiem un pierādījumu, kas iesniegti, lai pamatotu šo lūgumu piešķirt atbrīvojumu, pārbaude nav adekvāta. Tātad tā apstrīd ne tik daudz Lēmuma pamatojuma pietiekamību, kā motīvu, kas izmantoti šī lūguma novērtējumam saistībā ar EKL 81. panta 3. punktu, pamatotību.

212 Tādējādi šis pamats faktiski ir saistīts ar pamatu, kas attiecas uz šīs tiesību normas pārkāpumu un kas ir pārbaudīts turpmāk.

213 Šie iebildumi nav pamatoti, ja *GSK* arī turpmāk apgalvo, ka Lēmums ir nepietiekami pamatots attiecībā uz tās lūguma piešķirt atbrīvojumu noraidīšanu. Lēmuma 147.–188. punktā Komisija pietiekami izsmeļoši, lai *GSK* varētu saprast tās argumentāciju un tiesa varētu to kontrolēt, ir paskaidrojusi, ka tā šo lūgumu uzskata par noraidāmu tādēļ, ka nav juridiski pietiekami pamatots, ka ir izpildīti visi nosacījumi atbrīvojuma piešķiršanai, un pirmām kārtām nav pierādīts efektivitātes pieaugums.

B — *Par pamatu, kas attiecas uz EKL 81. panta 3. punkta pārkāpumu*

1. Lēmuma saturs

214 Komisija Lēmuma 147.–189. apsvērumā ir secinājusi, ka *GSK* nav pierādījusi, ka šis gadījums atbilst visiem EKL 81. panta 3. punkta piemērošanas nosacījumiem.

215 Komisija Lēmuma 151. un 154.–176. apsvērumā attiecībā uz pirmo šīs normas piemērošanas nosacījumu apgalvo, ka *GSK* nav juridiski pietiekami pierādījusi, ka Vispārīgie pārdošanas nosacījumi veicina tehnisku attīstību vai uzlabo zāļu izplatīšanu.

216 Komisija Lēmuma 177.–186. apsvērumā attiecībā uz otro EKL 81. panta 3. punkta piemērošanas nosacījumu apgalvo, ka *GSK* nav juridiski pietiekami pierādījusi, ka patērētāji baudītu pienācīgu daļu no labumiem, kas tiktu iegūti no Vispārīgajiem pārdošanas nosacījumiem.

217 Lēmuma 187. un 188. apsvērumā Komisija piebilda, ka turklāt nav konstatēts, ka Vispārīgie pārdošanas nosacījumi neparedz tādu ierobežojumu, kas nebūtu vajadzīgs, un nelikvidē konkurenci attiecībā uz būtisku attiecīgo zāļu daļu.

2. Lietas dalībnieku argumenti

218 *GSK* apgalvo, ka Komisijas secinājums, ka nav pierādīts, ka ir izpildīti atbrīvojuma piešķiršanas nosacījumi, ir kļūdains, un tas ir iemesls Lēmuma 2. panta atcelšanai.

219 Vispārīgi, tā būtībā apgalvo, ka Komisija nav nopietni pārbaudījusi faktiskos argumentus un pierādījumus, uz kuriem balstīts tās lūgums piešķirt atbrīvojumu. Turpinājumā tā atsaucas uz argumentiem, kas attiecas uz katru no EKL 81. panta 3. punkta piemērošanas nosacījumiem.

220 Vispirms attiecībā uz pirmo nosacījumu tā apgalvo, pirmkārt, ka Komisija nav nopietni pārbaudījusi tās minētos argumentus par faktiskajiem apstākļiem un tās iesniegtos pierādījumus, saskaņā ar kuriem paralēlās tirdzniecības sekas ir efektivitātes samazināšanās, samazinot tās inovāciju spēju, bet Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants palielina efektivitāti, ļaujot palielināt tās inovāciju spēju. Tā uzskata, ka Komisija ir kļūdaini secinājusi, ka *GSK* nav pierādījusi, ka paralēlā tirdzniecība bija saistīta ar inovācijām un katrā ziņā, ka tā ievērojami ietekmēja inovācijas. Tā apgalvo, ka ir pierādījusi ieguldījumu tehniskā attīstībā.

221 Otrkārt, *GSK* apgalvo, ka Komisija ir kļūdaini secinājusi, ka nav pierādīts, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants palīdz uzlabot zāļu izplatīšanu, ierobežojot paralēlo tirdzniecību, kas atsevišķās dalībvalstīs novilcina laišanu tirgū, kā arī izraisa nepietiekami optimālu to zāļu sadali, ko pārdošanai piedāvā *GSK*.

222 Turpinājumā attiecībā uz otro EKL 81. panta 3. punkta piemērošanas nosacījumu *GSK* apgalvo, ka Komisija kļūdaini secināja, ka nav pierādīts, ka lietotāji nesaņem pienācīgu daļu no labumiem, kas saistīts ar Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta piemērošanu. Komisija nepareizi raksturoja lietotājus, tiem pieskaitot vairumtirgotājus un neņemot pilnībā vērā dalībvalstu lomu attiecīgajā nozarē. Turklāt tā acīmredzami nenovērtēja pietiekami rūpīgi iegūstamā labuma apmēru, ko lietotāji varēja sagaidīt no tās atšķirīgo cenu sistēmas, salīdzinājumā ar stāvokli, kāds pastāv paralēlās tirdzniecības dēļ.

223 Turklāt, *GSK* uzskata, ka tā ir skaidri pierādījusi, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants bija vajadzīgs EKL 81. panta 3. punkta trešā piemērošanas nosacījuma nozīmē, lai īstenotu labumu, ko tā vēlējās, lai iegūst lietotāji.

224 Visbeidzot, *GSK* uzskata, ka tā ir pierādījusi, ka šis noteikums, ņemot vērā tā raksturu un nozīmi, nelikvidē konkurenci būtiskā daļā saskaņā ar EKL 81. panta 3. punkta ceturto piemērošanas nosacījumu.

225 Komisija, ko atbalsta personas, kas iestājušās lietā, apstrīd šo argumentu pamatotību.

226 Pirmkārt, tā apgalvo, ka tā ir nopietni un atbilstoši pārbaudījusi visus argumentus par faktiem un pierādījumus, ko iesniedza *GSK*, lai pamatotu savu lūgumu piešķirt atbrīvojumu.

227 Otrkārt, tā apgalvo, ka tai bija pamats uzskatīt, ka *GSK* nav pierādījusi, ka ir izpildīti EKL 81. panta 3. punkta piemērošanas nosacījumi.

228 Šajā sakarā tā apgalvo, pirmkārt, ka *GSK* nevar vienīgi apgalvot, ka vienošanās, ko tā ir noslēgusi, lai kavētu paralēlo tirdzniecību vai tādas ir tā sekas, tai atļauj palielināt tirdzniecības ienākumus un novirzīt daļu no tiem tās pētniecības un attīstības aktivitāšu finansēšanai. Tieši otrādi, tai ar pietiekamiem pierādījumiem ir jāpierāda, ka pastāv objektīva, raksturīga un tieša cēloņsakarība starp konkurences aizliegumu, kas ir radīts ar šo vienošanos, un efektivitātes pieaugumu, kas to kompensē. Šajā gadījumā Komisija varēja secināt, ka šāda cēloņsakarība nav pierādīta.

229 Otrkārt, Komisija uzskata, ka *GSK* argumenti par to, ka paralēlā tirdzniecība traucē zāļu izplatīšanu un kavē to laišanu tirgū — grūtības, ko novērš Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants, —, nebija pietiekami juridiski pamatoti nevienā administratīvā procesa stadijā, lai tos varētu uzskatīt par pietiekami raksturojošiem un ņemt vērā.

230 Treškārt, Komisija uzskata, ka vairumtirgotāji būtībā ietilpst lietotāju skaitā un ka var uzskatīt, ka tie gūst labumu no paralēlās tirdzniecības tāpat kā valsts veselības apdrošināšanas sistēmas. Tā piebilst, ka turpretim juridiski pietiekami nav pierādīts, ka lietotāji guva labumu arī no Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta.

231 Ceturtkārt, Komisija apgalvo, ka no *GSK* argumentiem neizriet, ka, pretēji tam, kas ir secināts Lēmumā, ir pierādīts, ka ir vajadzīgs Vispārīgo pārdošanas noteikumu 4. pants.

232 Piektkārt, Komisija arī apgalvo, ka *GSK* argumenti nerada vērā ņemamas šaubas par vērtējumu, ka nav pierādīts, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants nelikvidē konkurenci attiecībā uz būtisku attiecīgo produktu daļu.

3. Pirmās instances tiesas vērtējums

a) Ievada apsvērumi

233 Kā Komisija cita starpā atzīmēja Lēmuma 153. apsvērumā un tiesas sēdē, jebkurai vienošanās, kas ierobežo vai nu konkurences sekas vai mērķi, principā var piešķirt atbrīvojumu (šī sprieduma 110. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Consten* un *Grundig*/Komisija, 496.–498. lpp. un 501.–505. lpp., un Pirmās instances tiesas 1994. gada 15. jūlija spriedums lietā T-17/93 *Matra Hachette*/Komisija, *Recueil*, II-595. lpp., 85. punkts).

234 Šīs tiesību normas piemērošana ir atkarīga no noteiktiem nosacījumiem, kurus vienlaikus ir jāizpilda un kuru izpilde ir pietiekama (šī sprieduma 57. punktā minētais spriedums lietā *Remia* u.c./Komisija, 38. punkts, un šī sprieduma 233. punktā minētais spriedums lietā *Matra Hachette*/Komisija, 104. punkts). Pirmkārt, attiecīgajai vienošanās ir jāuzlabo konkrētās preces ražošana vai izplatīšana vai jāveicina tehniskā vai ekonomiskā attīstība, otrkārt, lietotājiem ir jāsaņem pienācīga daļa no iegūtajiem labumiem, treškārt, tā nedrīkst attiecīgajiem uzņēmumiem paredzēt tādus ierobežojumus, kuri nav obligāti vajadzīgi un, ceturtkārt, ar to tiem netiek radīta iespēja likvidēt konkurenci attiecībā uz šo ražojumu būtisku daļu.

235 No minētā izriet, ka personai, kas atsaucas uz EKL 81. panta 3. punktu, ar argumentiem un pārliecinošiem pierādījumiem ir jāpierāda, ka ir izpildīti šie nosacījumi (Tiesas 1984. gada 17. janvāra spriedums apvienotajās lietās 43/82 un 63/82 *VBVB* un *VBBB*/Komisija, *Recueil*, 19. lpp., 52. punkts, un šī sprieduma 55. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 78. punkts).

236 Komisijai savukārt ir atbilstoši jāpārbauda šie argumenti un pierādījumi (šī sprieduma 110. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Consten* un *Grundig*/Komisija, 501. lpp.), tas ir, jākonstatē, vai ar tiem ir pierādīts, ka ir izpildīti visi EKL 81. panta 3. punkta piemērošanas nosacījumi. Dažos gadījumos šiem argumentiem un pierādījumiem var būt nepieciešams paskaidrojums vai pamatojums, pretējā gadījumā var secināt, ka persona, kas atsaucas uz EKL 81. panta 3. punktu, ir izpildījusi savu pierādīšanas pienākumu (šī sprieduma 55. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 79. punkts). Kā Komisija ir piekritusi procesuālajos rakstos, tai šādā gadījumā ir jāatspēko šie argumenti un pierādījumi.

237 Šajā gadījumā Komisija pārbaudi koncentrēja uz EKL 81. panta 3. punkta pirmā piemērošanas nosacījuma pārbaudīšanu, kā tā, starp citu, apgalvo procesuālajos rakstos un vēlāk tiesas sēdē. Lēmuma 151. un 154.–176. apsvērumā tā apgalvoja, ka *GSK* administratīvās procedūras laikā iesniegtie argumenti par faktiem un pierādījumi nepierāda, ka ir izpildīts šis nosacījums.

238 Tādējādi argumenti par faktiem un pierādījumi, ko *GSK* iesniedza, lai konstatētu, ka labuma, kas rodas no šiem Vispārīgajiem pārdošanas nosacījumiem, pienācīgu daļu saņem lietotāji un, ka tādējādi ir izpildīts EKL 81. panta 3. punkta otrais izpildīšanas nosacījums, ir noraidīti, kā Komisija apstiprināja tiesas sēdē. Lēmuma 179. apsvērumā Komisija apstiprināja, ka, tā kā *GSK* nav iesniegusi pierādījumus, ka paralēlās tirdzniecības ierobežošana ļauj efektīvi iegūt vienu vai otru priekšrocību, kas ir

prasīts pirmā nosacījuma izpildīšanai, tā nevarēja izpildīt arī otro nosacījumu, un tas nebija jāpārbauda. Tikai vēlāk un vienīgi vispusības dēļ Lēmuma 180.–186. apsvērumā Komisija atbildēja uz dažiem argumentiem, ko *GSK* izvirzīja, lai konstatētu, ka paralēlā tirdzniecība nerada labumu, kuras pienācīgu daļu saņemtu lietotāji.

239 Kā Komisija norādīja procesuālajos rakstos un vēlāk tiesas sēdē, EKL 81. panta 3. punkta piemērošanas trešais un ceturtais nosacījums ir pārbaudīti īsumā, un rezultātā tie arī tika noraidīti. Tādējādi Lēmuma 187. apsvērumā ir noraidīts trešais nosacījums ar pamatojumu, ka, tā kā nekas nepierāda, ka Vispārīgie pārdošanas nosacījumi rada priekšrocības, nav tādu apgalvojumu, kas būtu jāanalizē. Ceturto nosacījumu atzina par neizpildītu Lēmuma 188. apsvērumā, jo *GSK* attiecībā uz šo nosacījumu nav iesniegusi nevienu jaunu argumentu, kas jau nebūtu iepriekš noraidīts.

240 Šādos apstākļos Pirmās instances tiesai vispirms ir jānoskaidro, vai Komisija varēja secināt, ka argumenti par faktiem un pierādījumi, ar ko ir pamatots *GSK* lūgums piešķirt atbrīvojumu, nepierāda, ka ir izpildīts EKL 81. panta 3. punkta pirmais piemērošanas nosacījums. Tikai noliedzoša vērtējuma gadījumā tālāk jāmēģina noskaidrot, vai Komisija varēja secināt, ka nav pierādīts, ka ir izpildīti šīs tiesību normas trīs citi piemērošanas nosacījumi.

241 Šajā sakarā, tā kā ir runa par sarežģītu ekonomisko vērtējumu izdarīšanu, tiesa, kas izskata prasību atcelt lēmumu par EKL 81. panta 3. punkta piemērošanu, sarežģītu ekonomisku vērtējumu gadījumā veic tikai ierobežotu kontroli pēc būtības, pārbaudot faktu pareizību, acīmredzamas kļūdas neesamību šo faktu vērtējumā un no tā izrietošās juridiskās kvalifikācijas pareizību (šī sprieduma 110. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās Consten un Grundig/Komisija, 501. lpp.; šī sprieduma 109. punktā minētais spriedums lietā Metro I, 25. punkts; šī sprieduma 57. punktā minētais spriedums lietā Remia u.c./Komisija, 34. punkts; šī sprieduma 55. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās Aalborg Portland u.c./Komisija, 279. punkts).

242 Jāpārbauda ne tikai, vai iesniegtie pierādījumi ir faktiski pareizi, ticami un atbilstoši, bet arī, vai tie sniedz visu informāciju, kas jāņem vērā, vērtējot sarežģītu situāciju, un vai tie pamato no tiem izdarītos secinājumus (Tiesas 2005. gada 15. februāra spriedums lietā C-12/03 P Komisija/*Tetra Laval*, Krājums, I-987. lpp., 39. punkts, un Pirmās instances tiesas 2005. gada 14. decembra spriedums lietā T-210/01 *General Electric*/Komisija, Krājums, II-5575. lpp., 62. un 63. punkts).

243 Turpretim tā nav tiesīga ar savu ekonomisko novērtējumu aizstāt lēmuma, kura tiesiskumu ir prasīts pārbaudīt, autora vērtējumu.

244 Jāatzīmē, ka Komisijai īpaši ir rīcības brīvība, ko tiesa var kontrolēt tikai ierobežotā apmērā, izvērtēt priekšrocības, ko sniedz vienošanās izpilde, un negatīvo ietekmi, kas tam būtu uz galapatērētāju, ja tā konstatē, ka ir izpildīts viens no nosacījumiem, no kā atbilstoši EKL 81. panta 3. punktam ir atkarīga iespējamā atbrīvojuma piešķiršana, turklāt šis vērtējums ir jābalsta uz vispārīgām interesēm Kopienas līmenī.

245 Jāpiebilst, ka Komisijas lēmuma kontrole ir veicama tikai tiem faktiem un tiesību normām, kas pastāvēja apstrīdētā lēmuma pieņemšanas brīdī, bet tas neietekmē lietas dalībnieku iespēju, īstenojot savas tiesības uz aizstāvību, papildus iesniegt pierādījumus, kas gan attiecas uz laiku pēc šī datuma, bet kam ir īpaša nozīme šī lēmuma apstrīdēšanai vai aizstāvībai (skat. šī sprieduma 58. punktu).

246 Šajā gadījumā no tā izriet, ka nav apspriežami pierādījumi, kas nepastāvēja Lēmuma pieņemšanas brīdī un kam nebija īpašas nozīmes tā apšaubīšanai vai aizstāvībai, ka, tā kā lēmumā ir noraidīts *GSK* lūgums piešķirt atbrīvojumu, it īpaši informācija par

faktiem, kas attiecas uz 2001.–2005. gada laikposmu, un *York University* [Jorkas Universitātes] 2003. gada maija pētījums ar nosaukumu "Benefits to Payers and Patients from Parallel Trade", *London School of Economics and Political Sciences* [Londonas Ekonomikas un politikas zinātņu augstskolas] 2004. gada janvāra pētījums ar nosaukumu "The Economic Impact of Pharmaceutical Parallel Trade in European Member States: A Stakeholder Analysis" un M. Ganslanda [*M. Ganslandt*] un K. E. Maskusa [*K. E. Maskus*] 2004. gada februāra pētījums ar nosaukumu "Parallel Imports and the Pricing of Pharmaceutical Products: Evidence from the European Union", kā Komisija pamatoti norādīja atbildēs uz Pirmās instances tiesas rakstveida jautājumiem un tiesas sēdē.

b) Par pierādījumu par efektivitātes pieauguma pastāvēšanu

247 Vienošanos var atbrīvot saskaņā ar EKL 81. panta 3. punktu, ja tas palīdz uzlabot preču ražošanu vai izplatīšanu vai veicina tehnisku vai ekonomisku attīstību. Šis uzlabojums nav vienīgais labums, ko vienošanās dalībuzņēmumi gūst no tās darbības, bet gan tikai objektīvas, nozīmīgas priekšrocības, kas var kompensēt konkurencei radītos trūkumus (par ieguldījumu preču ražošanas vai izplatīšanas uzlabošanā skat. šī sprieduma 110. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Consten* un *Grundig*/Komisija, 502. un 503. lpp., Pirmās instances tiesas 1995. gada 8. jūnija spriedumu lietā T-7/93 *Langnese-Iglo*/Komisija, *Recueil*, II-1533. lpp., 180. punkts, un šī sprieduma 201. punktā minēto spriedumu lietā *Van den Bergh Foods*/Komisija, 139. punkts; par ieguldījumu attīstības veicināšanā skat. arī šī sprieduma 233. punktā minēto spriedumu lietā *Matra Hachette*/Komisija, 108.–111. punkts).

248 Tātad Komisijai, pirmkārt, ir jāpārbauda, vai tai iesniegtie argumenti par faktiem un pierādījumi pārliecinoši pierāda, ka šī vienošanās ļauj iegūt objektīvu, nozīmīgu labumu (šajā sakarā skat. 109. punktā minēto spriedumu lietā *Metro I*, 43. punkts; šī sprieduma 58. punktā minēto spriedumu lietā *Metro II*, 55. punkts; šī sprieduma 171. punktā minēto Pirmās instances tiesas spriedumu lietā *M6* u.c./Komisija,

143. punkts, un 2002. gada 21. marta spriedumu lietā T-231/99 *Joynson*/Komisija, *Recueil*, II-2085. lpp., 48. un 49. punkts), kas turklāt var rasties ne tikai konkrētajā tirgū, bet arī citos tirgos (Pirmās instances tiesas 2002. gada 28. februāra spriedums lietā T-86/95 *Compagnie générale maritime* u.c./Komisija, *Recueil*, II-1011. lpp., 343. punkts).

249 Šāda pārbaude var paredzēt uz nākotni vērstu analīzi, kurā ir jāizpēta, vai, ņemot vērā iesniegtos argumentus par faktiem un pierādījumus, šķiet ticamāks, ka attiecīgā vienošanās ļauj vai neļauj iegūt objektīvu, nozīmīgu labumu (šajā sakarā skat. šī sprieduma 248. punktā minēto spriedumu lietā *Compagnie générale maritime* u.c./Komisija, 365. punkts, un šī sprieduma 201. punktā minēto spriedumu lietā *Van den Bergh Foods*/Komisija, 143. punkts; skat. arī pēc analoģijas šī sprieduma 242. punktā minēto spriedumu lietā *Tetra Laval*/Komisija, 42. un 43. punkts, un šī sprieduma 242. punktā minēto spriedumu lietā *General Electric*/Komisija, 64. punkts).

250 Otrkārt, vajadzības gadījumā Komisijai ir jānovērtē, vai šis objektīvais, nozīmīgais labums var kompensēt traucējumus, kas, pārbaudot saistībā ar EKL 81. panta 1. punktu, konstatēti konkurencei (šajā sakarā skat. šī sprieduma 186. punktā minēto spriedumu lietā *Van Landewyck* u.c./Komisija, 183.–185. punkts).

251 Šajā gadījumā, *GSK* apgalvo, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants, veicinot inovācijas, ļāva iegūt labumu gan pirms nokļūšanas konkrētajā tirgū, gan, uzlabojot zāļu izplatīšanu, pašā tirgū. Šie tirgi pieder pie dažādiem vērtības veidošanās ķēdes posmiem, tāpēc galapatērētājs, kas iegūst šo labumu, ir tas pats.

252 Tātad ir jānosaka vispirms, vai Komisija varēja secināt, ka šie *GSK* argumenti par faktiem un pierādījumi, kuru pārbaude ietver uz nākotni vērstu analīzi, nepierāda pietiekami ticamā pakāpē, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants, uzlabojot

inovācijas, ļauj iegūt objektīvu, nozīmīgu labumu, kas var kompensēt konkurencei radītos traucējumus.

Par objektīva, nozīmīga labuma pastāvēšanu

253 Ņemot vērā *GSK* izteikto iebildumu raksturu, pirmkārt, ir jāaplūko argumenti par faktiem un pierādījumi, uz ko šajā jautājumā balstīts tās lūgums piešķirt atbrīvojumu, pēc tam, otrkārt, jāpārbauda veids, kādā savukārt Komisija ir tos pārbaudījusi.

254 Pirmkārt, Lēmuma 90., 92.–99., 151. un 154. apsvērums, kā arī Lēmuma 64.–68. apsvērums, uz kuriem tajos atsaucās, kodolīgi ietver *GSK* iesniegtos argumentus, lai pārliecinātu Komisiju, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants veicināja inovācijas.

255 Kā tas izriet no Lēmuma, šie argumenti atbilst diviem virzieniem, kas ir cieši saistīti un tomēr atšķirīgi, pirmkārt, kā ir norādīts Lēmuma 154. apsvēruma pirmajā teikumā, *GW* tirgoto zāļu paralēlā tirdzniecība Spānijā ir cēlonis konkurences preču zīmes ietvaros efektivitātes zudumam, jo tā samazina *GSK* inovāciju spēju. Otrkārt, kā tas ir izteikts šī apsvēruma otrajā un trešajā teikumā, Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants izraisa konkurences preču zīmes ietvaros efektivitātes pieaugumu, jo tas ļauj palielināt *GSK* inovāciju spēju.

256 Tāpat arī, kā tas izriet no Lēmuma, šie divi pamatojuma virzieni ir aprakstīti *GW* paziņojumā, *GSK* papildu paziņojumā un it īpaši zināmā skaitā *GSK* administratīvās procedūras laikā iesniegto ekonomiska vai ekonomiska rakstura pierādījumu — sevišķi atbildē uz Komisijas paziņojumu par iebildumiem. Šie pierādījumi ir iesniegti lietas materiālos, lielākā daļa no tiem kā pielikumi *GSK* procesuālajiem rakstiem, kuri tos atbalsta un papildina to saturu, un pārējie kā atbildes uz procesa organizatoriskajiem pasākumiem. Runa ir par šādiem dokumentiem:

— *London Economics* pētījums ar nosaukumu "Glaxo Wellcome's Spanish Pricing System: The Need for a New Approach to Parallel Imports";

— *Frontier Economics* pētījums ar nosaukumu "Pharmaceutical Pricing in the EU — A note in response to the European Commission's Statement of objections concerning GlaxoWellcome's Spanish Pricing Agreements";

— profesora P. Reja [*P. Rey*] pētījums ar nosaukumu "The Adverse Effects of Parallel Imports on Consumer Welfare";

— *Frontier Economics* pētījums ar nosaukumu "The Effects of Parallel Imports on Social Welfare I: Critique";

— profesora P. Reja [*P. Rey*] pētījums ar nosaukumu "The Effects of Parallel Imports on Social Welfare II: Critique";

— A. Bakstera [*A. Baxter*] sagatavotais materiāls ar nosaukumu "Glaxo Wellcome's R & D budgeting process".

257 Lēmuma un pārējo iepriekšējā punktā minēto dokumentu kopīgas interpretācijas rezultātā ir secināts, ka *GSK* argumenti, kaut arī tie ir sadalīti atšķirīgos dokumentos, to noformējums atšķiras un tie ir labāk vai sliktāk izstrādāti atkarībā no tā, pret kuru paziņojuma par iebildumiem aspektu attiecīgais dokuments ir vērsts, būtībā ir turpmākie.

258 Pirmkārt, atbilstoši *GSK* iesniegtajiem dokumentiem zāļu, ko Spānijā tirgo *GW*, paralēlā tirdzniecība samazina efektivitāti. Proti:

— patentēto zāļu un zāļu, ko sedz valsts veselības apdrošināšanas sistēma, nozari raksturo tas, ka inovācijas ir noteicošais konkurences preču zīmju starpā aspekts;

— inovācijas nodrošina būtisks izdevumu pētniecībai un attīstībai apmērs, kas ir lielāks nekā lielākajai daļai citu ražošanas nozaru, šie izdevumi veido apmēram 14 % no apgrozījuma, tas ir, apmēram 1,3 miljardus GBP;

— ieguldījumi pētniecībā un attīstībā ir dārgi, riskanti un ilgtermiņa, tos pamatā finansē no pašu kapitāla, nevis aizņēmumiem; *GSK* gadījumā tos finansēja tikai no pašu kapitāla;

— pētniecības un attīstības finansēšana ir atkarīga, pirmkārt, no pašreizējiem ienākumiem un, otrkārt, no sagaidāmajiem ienākumiem; *GSK* gadījumā tās finansēšanas spējas palielināšanās 230 reizes no 1980. līdz 1990. gadam bija iespējama zāļu ar lieliem panākumiem dēļ, it īpaši *Zantac*, kas dod 40 % no tās peļņas pasaules mērogā līdz 1994. gadam;

— paralēlās tirdzniecības rezultātā samazinās attiecīgās farmācijas sabiedrības ienākumi (shematiski, katrai vienībai, kas pārdota izcelsmes valstī par cenu 100, atbilst viena vienība, kas nav pārdota galamērķa valstī par cenu 100 + n) un tādējādi visiem pārdevumiem attiecīgās valsts tirgū tā liedz iespēju piemērot optimālu cenu, tas ir, cenu, kas noteikta, ievērojot katrai dalībvalstij raksturīgās prioritātes;

— šī ietekme ir koncentrēta uz noteiktiem produktiem un noteiktiem ģeogrāfiskajiem tirgiem; *GSK* gadījumā zaudējumi attiecas pamatā uz noteiktām zālēm, ko patērē Apvienotajā Karalistē;

— šī ietekme ir nozīmīga, ņemot vērā būtiskās spēkā esošo cenu atšķirības starp dažādām Kopienas dalībvalstīm, sevišķi atšķirības starp astoņu visvairāk skarto zāļu (šī sprieduma 11. punkts) cenām Spānijā un Apvienotajā Karalistē 1998. gadā, kura bija kā minimums 21 % un kā maksimums 132 %;

— šajā sakarā *GSK* iesniedza konfidenciālu skaitlisku informāciju, kas attiecas uz peļņas zudumu visu zāļu paralēlās tirdzniecības no visām dalībvalstīm uz Apvienoto Karalisti dēļ, kā arī uz peļņas zudumu astoņu visvairāk skarto zāļu [šī sprieduma 11. punkts] paralēlās tirdzniecības no Spānijas uz Apvienoto Karalisti dēļ 1996., 1997. un 1998. gadā;

— paralēlās tirdzniecības sekas ir arī tās summas samazināšanās, ko *GSK* var veltīt ieguldījumiem pētniecībā un attīstībā no peļņas, kas jāņem vērā, lai noteiktu, vai tā nepārsniedz *National Health Service* noteikto maksimālo atdevi no saviem ieguldījumiem; šajā sakarā *GSK* iesniedza konfidenciālu skaitlisku informāciju par samazinājumu, ko izraisīja paralēlā tirdzniecība no visām valstīm un paralēlā tirdzniecība no Spānijas 1998. gadā;

— tas, ka farmācijas sabiedrība cita starpā turpina gūt acīmredzami ievērojamu peļņu, nemazina šo argumentu nozīmi, jo jāņem vērā ieguldījumu pētniecībā un attīstībā grāmatvedības uzskaites metode, to sadalījums laikā, to vidējās izmaksas un tām piemītošā riska pakāpe;

— visbeidzot, paralēlās tirdzniecības rezultātā samazinās spēja finansēt pētniecību un attīstību; šajā sakarā, *GSK* iesniedza konfidenciālu skaitlisku informāciju par tās peļņu pirms nodokļu samaksas, ko tā tālāk iegulda pētniecībā un attīstībā, un tās pētniecības un attīstības budžeta samazinājumu 1996.–1998. gadā, uz ko attiecas Spānijas paralēlās tirdzniecības uz Apvienoto Karalisti izraisītais ieņēmumu samazinājums, tajā skaitā astoņām visvairāk skartajām zālēm;

— šis arguments ir atbilstošs, neņemot vērā, ka šis samazinājums ir kvantitatīvi ierobežots tāpēc, ka runa ir tikai par paralēlās tirdzniecības no Spānijas uz Apvienoto Karalisti ietekmi uz astoņām visvairāk skartajām zālēm no 1996. līdz 1998. gadam, un tāpēc, ka kvantitatīvi nelielam samazinājumam var būt nozīmīgas kvalitatīvas sekas, proti, īpaši mazāk ienesīgu vai riskantu projektu pārtraukšana; *GSK* nosauc deviņus projektus, kas izbeigti šī iemesla dēļ;

— turpretim paralēlajai tirdzniecībai ir niecīga pozitīvā iedarbība, paralēlās tirdzniecības komersanti rada nelielu cenu konkurenci un patur sev būtisku daļu no cenu atšķirības starp izcelsmes dalībvalsti un galamērķa dalībvalsti, cenu samazinošais spiediens ir ierobežots un galapatērētājs principā gūst tikai ierobežotu labumu.

259 Otrkārt, atbilstoši *GSK* iesniegtajiem dokumentiem Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants rada efektivitātes pieaugumu. Proti:

— pētniecības un attīstības izmaksas ir vispārīgas un vienotas, jo tās attiecas uz pasaules mēroga darbību un lielā daļā nav raksturīgas kādai ražojumu grupai vai pieskaitāmas vienam produktam;

— lielākajā daļā dalībvalstu farmācijas sabiedrības pašas nenosaka savas cenas; tās piekrīt valsts tirgus noteikumiem, ja valsts iestāžu noteiktā cena tām ļauj segt tās izmaksas, taču tām ir arī, ja vien tas ir iespējams, jāsedz to pētniecības un attīstības vispārīgās un vienotās izmaksas;

— atšķirīgu cenu sistēma, ko paredz Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants, ļauj segt pētniecības un attīstības izmaksas, garantējot, ka cenas katras valsts tirgū ir noteiktas tādā līmenī, kas atbilst galapatērētāja iespējām, tas ir, principā attiecīgās dalībvalsts iespējām, un tādējādi var nepieļaut, ka Spānijas Karalistē noteiktā cena tiek pārnesta uz Apvienoto Karalisti;

— spēcīgais inovāciju konkurences spiediens atbilstošajā nozarē nodrošina, ka *GSK* uzvedas kā saprātīga tirgus dalībniece, atbilstošo papildu peļņu vajadzīgajā apjomā ieguldot pētniecībā un attīstībā.

260 Turklāt Lēmuma 151., 154., 155. un 169. apsvērumā Komisija secina, ka nav pierādīts, ka paralēlā tirdzniecība negatīvi ietekmēja *GSK* pētniecības un attīstības darbību, un ka nekādā ziņā nav pierādīts, ka paralēlā tirdzniecība ievērojami ietekmēja šīs darbības.

261 Tādējādi Lēmuma 157.–168. apsvērumā Komisija būtībā pārbaudīja, vai ir pierādīts, ka paralēlā tirdzniecība izraisa efektivitātes zudumu, un atbildēja uz šo jautājumu noliedzoši. Tātad tā neuzskatīja par nepieciešamu tuvāk pārbaudīt, vai ir pierādīts, ka savukārt Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants rada efektivitātes pieaugumu, šis jautājums ir precīzi aplūkots tikai Lēmuma 156. apsvērumā.

262 Ņemot vērā *GSK* iesniegto argumentu par faktiem un pierādījumu atbilstību, pārbaudi, ko Komisija veltīja efektivitātes zudumam saistībā ar paralēlo tirdzniecību, šī efektivitātes zuduma apmēram un efektivitātes pieaugumam, kas saistīts ar Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pantu, nevar uzskatīt par pietiekamu, lai pamatotu Komisijas šajos jautājumos izdarītos secinājumus.

— Par "GSK" iesniegto argumentu par faktiem un pierādījumu atbilstību

263 Ir jāatgādina, ka *GSK* argumenti par faktiem un par tiem iesniegtie pierādījumi pēc satura, kura vairāki būtiski aspekti ir apstiprināti Komisijas dokumentos, šķiet

atbilstoši, ticami un iespējami (šī sprieduma 83. punktā minētais spriedums lietā *Cimenteries CBR* u.c./Komisija, 1838. punkts).

264 Tādējādi šī sprieduma 135. punktā minētajā Paziņojumā COM(1998) 588 galīgā redakcija, kas ir būtībā veltīts farmācijas sektora kopējā tirgus padziļināšanai, par ko šeit nav runa, ir norādīts uz sakarību, kas, pēc Komisijas uzskata, pastāv starp inovācijām, paralēlo tirdzniecību un konkurenci šajā nozarē. Interpretējot to, var konstatēt, ka Komisija ir ne tikai izteikusi šī sprieduma 135. punktā minēto paziņojumu par daudznozīmīgo paralēlās tirdzniecības ietekmi uz galapatērētāja gūto labumu, bet arī apgalvojusi, ka:

— farmācijas ražošana ir balstīta uz pētījumiem (3. un 11. lpp.), un ir acīmredzami, ka patentēto preču zīmju nozarē tā ir pakļauta ļoti skarbai konkurencei inovāciju jomā (16. lpp.), kā rezultātā tirgū nepārtraukti ieplūst jauni produkti (11. lpp.); turpretim pēc produktu laišanas tirgū cenu konkurence ir salīdzinoši neliela (16. lpp.);

— farmācijas ražošanai ir jāiegulda pētniecībā un attīstībā (14. lpp.), un tādēļ tai ir jāsasniedz tāds rentabilitātes līmenis, kas būtu pietiekams, lai varētu pētniecībai un attīstībai veltīt jaunu produktu attīstīšanai nepieciešamos līdzekļus (17. un 23. lpp.);

— kaut arī Eiropas farmācijas ražotne ir spēcīga ražošanas nozare — Eiropas investīciju līmenis pētniecībā un attīstībā 1997. gadā trīskāršojās salīdzinājumā ar ieprieksējiem desmit gadiem —, tā acīmredzami zaudē konkurētspēju, lai gan

šī situācija sāk mainīties; viens no šī stāvokļa cēloņiem ir tas, ka farmācijas ražošanas nozares vispārējā finanšu rentabilitāte un pašu kapitāla rentabilitāte Amerikas Savienotajās Valstīs ir ievērojami augstāka nekā Eiropas Savienībā (4. un 5. lpp.);

— lai finansētu pētniecības un attīstības darbību, farmācijas ražošanas nozare mēģina iegūt peļņu pasaules līmenī (3. lpp.);

— starp dalībvalstīm pastāv būtiskas atšķirības gan vispārīgo makroekonomisko nosacījumu ziņā (īpaši valsts vidējais iedzīvotāju ienākumu un bagātības līmenis), gan attiecībā uz veselības aizsardzības sistēmām, turklāt, šķiet, ka starp izdevumiem un ienākumiem veselības aizsardzībai pastāv stabila pozitīva sakarība, kaut arī tā nav ideāla (5. lpp.);

— starp dalībvalstīm pastāv arī nozīmīgas cenu atšķirības, ko var izskaidrot ar noteiktiem apstākļiem, viens no šādiem faktoriem, šķiet, ir apmērs, kādā dalībvalstis kontrolē cenas, lai gan pastāv arī tādi īslaicīgi faktori, kā inflācija un valūtas kursa svārstības (6. lpp.);

— šajā sakarā euro ieviešanai būtu jāveicina stabilākas vides izveidošanās valstīs, kas ir Ekonomikas un monetārās savienības (EMS) dalībnieces; tomēr tā padarīs redzamākas arī cenu atšķirības pastāvošajā Eiropas tirgū, kas arī varētu rosināt vairumtirgotājus un aptiekas nodarboties ar darījumiem, kas pārsniedz valsts robežas (9. lpp.);

— noteikt cenu līmeni, kas būtu piemērots visai Kopienai, būtu sevišķi sarežģīti. Zema līmeņa izvēle nekavējoties dotu labumu veselības aprūpes pārvaldei (vismaz tajās valstīs, kurās cenas pašreiz ir augstākas), bet panāktu Eiropas pastāvīgās līdzdalības ieguldījumos farmācijas pētniecībā un attīstībā samazināšanos, kas varētu izraisīt investīciju Eiropas ražošanas nozarē samazināšanās. Paaugstināta līmeņa izvēles rezultātā tiktu ierobežota patērētāju un juridisko personu, kas maksā par zālēm, piekļuve aprūpei valstīs, kam ekonomisko un sociālo apstākļu dēļ nav līdzekļu, lai samaksātu šādu cenu (14. lpp.);

— farmācijas uzņēmumi piemēro cenu atšķirības, lai ievērotu atšķirīgo pirktspēju (6. lpp.).

265 Protams, ka šie izvilkumi, kas attiecas uz inovāciju nozīmi un paralēlās tirdzniecības un cenu atšķirību ietekmi uz inovācijām, nav jāsaprot tā, ka *GSK* argumenti par faktiem noteikti ir pamatoti vai ka tie sniedz pilnīgu un galīgu Komisijas nostājas šajā kompleksajā jautājumā atainojumu. Tomēr tie pamato daļu no šiem argumentiem un ekonomiskajiem pētījumiem, kas ir ietverti to pamatojumam iesniegtajos pierādījumos, un tādējādi apstiprina to ticamību un iespējamību.

266 Atbildēs uz Pirmās instances tiesas rakstveida jautājumiem, Komisija uzsvēra, ka šī sprieduma 135. punktā minētais Paziņojums COM(1998) 588 galīgā redakcija nosaka arī, ka, neņemot vērā cenu atšķirības starp dalībvalstīm, bija jāpieņem nostāja, kas ir savienojama ar kopējā tirgus principiem, kas neattaisno pasākumus, ar ko turpina vai pastiprina kopējā tirgus sadalīšanu valstu robežās (23. lpp.). Turklāt tā paskaidroja, ka Lēmums atbilda šim nolūkam. Tomēr šo argumentu nevar pieņemt.

Faktiski tas prezumē, ka vienošanās, kas paredz, ka patentētas zāles un zāles, ko sedz valsts veselības aizsardzības sistēmas, pārdod par atšķirīgām cenām dažādos ģeogrāfiskajos tirgos atkarībā no maksājošā galapatērētāja prioritātēm, nekādā ziņā nevar piešķirt atbrīvojumu. Bet EKL 81. pants to nekādā ziņā neparedz.

267 Vispārīgā ekonomikas teorijas līmenī jāatgādina, ka Komisija atbildes uz iebildumu rakstu pielikumā iesniedza *NERA* 1999. gada 8. februāra pētījuma, kas veikts Komisijas Kopējā tirgus un finanšu pakalpojumu ģenerāldirekcijas uzdevumā, *Executive Summary* ar nosaukumu "The Economic Consequences of the Choice of Regime of Exhaustion in the Area of Trademarks". Šis izvilkums, īpaši apsvērumi 5. lappusē, apstiprina dažas no *GSK* iesniegtajos pierādījumos veiktajām analīzēm par interesi, kas farmācijas sabiedrībai varētu būt attiecībā uz tās piemēroto cenu diferencēšanu atkarībā no zāļu tirdzniecības tirgus, un par galapatērētāju prioritātēm.

268 Šādos apstākļos Komisija, kas, pašai pārbaudot saistībā ar EKL 81. panta 1. punktu atšķirīgo cenu sistēmu, kura ir ieviesta ar Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pantu, uzskatīja to par diskriminējošu attiecīgo zāļu galamērķu dēļ (šī sprieduma 174. punkts), nevar apgalvot, kā tā darīja atbildēs uz Pirmās instances tiesas rakstveida jautājumiem, ka šis jautājums nav svarīgs pārbaudē atbilstoši EKL 81. panta 3. punktam. Turklāt Komisija nevar atsaukties arī uz to, ka *GSK* nav izvirzījusi šo jautājumu administratīvās procedūras laikā vai šīs tiesvedības laikā. Tieši otrādi, *GSK* atkārtoti norāda, ka tā mēģināja aizkavēt Spānijā noteikto cenu piemērošanu Apvienotajā Karalistē, tā īpaši atzīmē, ka tā vēlas paredzēt atšķirīgas cenas, lai nodrošinātu, ka tās kopējais apgrozījums Apvienotajā Karalistē notiek par cenu, ko ir atļauts piemērot šajā dalībvalstī, un nevis par cenu, ko tai nosaka Spānijas Karaliste.

— Par efektivitātes samazināšanos, kas saistīta ar paralēlo tirdzniecību

269 Ir jāatgādina, ka secinājums, ka nav pierādīts, ka paralēlā tirdzniecība izraisa efektivitātes samazināšanos, samazinot *GSK* inovāciju spēju, balstīts uz Lēmuma 155.–161. apsvērumā minēto pārbaudi, kurā, pretēji tam, ko Komisija apgalvo savos procesuālajos rakstos, nav ņemts vērā to atbilstošo argumentu par faktiem un pierādījumu kopums, ko iesniedza *GSK*, un tas nav pārliecinoši pamatots. Lai gan Komisijai acīmredzami nav pienākuma pārbaudīt visus tai iesniegtos argumentus pilnībā, tomēr saskaņā ar šī sprieduma 236. un 242. punktā minēto judikatūru tai ir atbilstoši jāpārbauda visi svarīgie argumenti un, tādā mērā, kādā tas nepieciešams, tie jāatspēko ar pašas argumentiem, lai pamatotu savu secinājumu.

270 Kopumā no šiem argumentiem izriet, ka konkurences problēma, ar kuru saskārās *GSK*, un, tāsprāt, atrastais risinājums ir turpmākais.

271 Pirmkārt, zāļu nozari raksturo konkurences inovāciju jomā nozīme. Pētniecība un attīstība tajā ir dārga un riskanta. Tās izmaksas noteikti ir nemainīgas (tās nav saistītas ar pārdoto zāļu skaitu), vienotas (tās rodas pirms ražošanas un izplatīšanas un ir tikai daļēji pieskaitāmas atsevišķām zālēm) un vispārīgas (tās neattiecas uz konkrētu valsti). Pētniecību un attīstību visbiežāk finansē no pašu kapitāla, nevis no aizņēmumiem. Tātad tai ir nepieciešama optimāla ienākumu plūsma. Ienākumu optimizāciju var nodrošināt zāļu cenu piemērošana galapatērētāju prioritātēm, ja tās atšķiras. Tātad atšķirīgas cenas ļauj atgūt pētniecības un attīstības izmaksas no galapatērētājiem, kas ir gatavi par to maksāt. Šādu atšķirīgu cenu praksi, kas šeit ir atainota vienkāršotā formā, ekonomisti pazīst ar nosaukumu "Ramsey Pricing" (*Ramsey* cenas).

272 Otrkārt, šādas prakses īstenošanu zāļu nozarē raksturo noteiktas īpatnības. Tā kā zāles aizsargā patents, to cenu sevišķi ražotāja interesēs var uzturēt patenta darbības laikā līmenī, kurš pārsniedz izmaksas. Tomēr, tā kā šīs pašas zāles sedz valsts veselības aizsardzības apdrošināšanas sistēma, to cenu tieši (cenu kontrole) vai netieši (peļņas kontrole) vispārējās interesēs uztur līmenī, kurš ievērojami nepārsniedz izmaksu robežas. Pakāpe, kādā tiek pārsniegtas izmaksu robežas, atklāj galapatērētāju, tas ir, būtībā valsts veselības aizsardzības sistēmas, prioritāti. Ja tā ir salīdzinoši jūtīga pret zāļu cenām, tad pārpalikums būs ierobežots, bet ja tā ir salīdzinoši nejūtīga pret cenām, pārpalikums būs nozīmīgs. Faktiski jūtīguma pakāpe ir atkarīga no dažādiem apstākļiem, piemēram, dzīves līmeņa vai valsts finanšu stāvokļa. Pētniecības un attīstības izmaksu atgūtā daļa tādējādi ir atšķirīga katrā dalībvalstī, atkarībā no tā, kādus ienākumus pieļauj spēkā esošās cenas. Šajā gadījumā Apvienotā Karaliste ir tā valsts, kurā *GSK*, ņemot vērā piemērojamo tiesisko regulējumu, varēja atgūt savu pētniecības un attīstības izmaksu vispārīgo un kopējo daļu.

273 Treškārt, paralēlās tirdzniecības sekas ir šo ieņēmumu samazināšanās nenoteiktā, bet patiesi pastāvošā apmērā. Šo praksi, ko ekonomisti pazīst kā *free riding* (parazītisms), raksturo tas, ka starpnieki iziet ārpus tās lomas rāmjiem, kas tiem tradicionāli ir vērtības veidošanās ķēdē, un kļūst par aktīviem dalībniekiem, tādējādi iegūstot nozīmīgāku peļņas daļu. Konkurences tiesības neaplūko šo ražotāja bagātības pāreju uz starpnieku likumību pašu par sevi, bet tikai tās ietekmi uz galapatērētāja labumu. Tā kā starpnieks piedalās konkurencē preču zīmes ietvaros, paralēlajai tirdzniecībai var būt konkurenci veicinoša iedarbība. Tomēr zāļu nozarē arī šai darbībai ir īpatnības, jo galapatērētājam tā nedod nekādu pievienoto vērtību.

274 Ceturtkārt, Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants ir vērsts uz ieņēmumu optimizāciju un paralēlās tirdzniecības neitralizāciju. Tas ierobežo iespēju, kas iepriekš bija *GW* vairumtirgotājiem, pārdot ārpus Spānijas zāles, kas ir nopirktas par cenu, kura noteikta, ņemot vērā, ka to sedz Spānijas veselības aizsardzības sistēma.

Tātad tas atļauj pārdot citās dalībvalstīs par cenu, kas ir noteikta, ņemot vērā, kā attiecīgā veselības aizsardzības apdrošināšanas sistēma sedz izmaksas. Peļņas saglabāšana ražotājam acīmredzami rada efektivitātes pieaugumu salīdzinājumā ar stāvokli, kad peļņa tiek dalīta ar starpnieku, jo saprātīgs ražotājs, kas var nodrošināt savu inovāciju ienesīgumu un darbojas nozarē, kurā valda spēcīga inovāciju konkurence, ir ieinteresēts no jauna ieguldīt vismaz daļu no papildu peļņas.

275 Jau no Lēmuma 155.–161. apsvēruma struktūras izriet, ka Komisija, pēc tam, kad tā atzina inovāciju konkurences nozīmi attiecīgajā sektorā, tomēr nav veikusi precīzu argumentu par faktiem un pierādījumu, ko *GSK* iesniedza par ieguldījumu pētniecībā un attīstībā raksturu, par pētniecības un attīstības finansēšanas īpatnībām, par pētniecības un attīstības finansēšanas spēju un paralēlās tirdzniecības ietekmi, kā arī par spēkā esošo tiesisko regulējumu, pārbaudi, lai, kā tas ir norādīts Lēmuma 155. apsvērumā, nokļūtu pie apsvērumiem, kas katrā ziņā ir fragmentāri un — kā *GSK* pamatoti apgalvoja — kas nav svarīgi vai arī ir maz pārliecinoši.

276 Šāda nolaidība ir sevišķi smaga tāpēc, ka Komisijas pienākums ir noteikt, vai ir izpildīti EKL 81. panta 3. punkta piemērošanas nosacījumi tiesiskajā un ekonomiskajā kontekstā, kas raksturīgs farmācijas nozarei, kurā konkurenci izkropļo valsts tiesiskais regulējums. Šis apstāklis liek Komisijai ar īpašu uzmanību pārbaudīt argumentus un pierādījumus, ko tai iesniedz persona, kas atsaucas uz EKL 81. panta 3. punktu.

277 Tādējādi Lēmuma, kas ir veltīts pētniecības un attīstības cēloņiem, 157. apsvēruma pirmais teikums balstīts uz ekonomiskiem pētījumiem, kas minēti dokumentos, bet raksturo to saturu tikai daļēji un nepārliecinoši. Šajā pētījumā faktiski ir gan norādīts, ka, ņemjot par pētniecību un attīstību, paralēlai tirdzniecībai nav izšķirošas

nozīmes. Taču tūlīt ir papildināts, ka šādus lēmumus īpaši iespaido — kā cita starpā ir izskaidrots šī apsvēruma otrajā teikumā — pašreizējais peļņas stāvoklis kopumā vai sagaidāmā produktu, kas atrodas pētniecības un attīstības sagatavošanas procesā, rentabilitāte. Turklāt runa ir par apstākļiem, ko atbilstoši *GSK* apgalvojumiem paralēlā tirdzniecība ietekmē negatīvi, ko Komisija atzīst minētā apsvēruma trešajā teikumā. Šādos apstākļos Komisijai bija jāveic padziļināta šī jautājuma pārbaude, ņemot vērā iesniegtos pierādījumus.

278 Savukārt sekojošā Lēmuma 157. apsvēruma daļa, kurā tiek nosaukti veidi, kādos *GSK* varēja reaģēt uz paralēlās tirdzniecības radīto efektivitātes zudumu, proti, samazinot citus izdevumus vai izmantojot daļu no savas pamata peļņas, neaizstāj atbildi uz apgalvojumu, ka *GSK* spēcīgās inovāciju konkurences starp preču zīmēm dēļ ir ieinteresēta ieguldīt pētniecībā un attīstībā, bet paralēlās tirdzniecības dēļ negūst visus šo ieguldījumu augļus, lai tos no jauna ieguldītu pētniecībā un attīstībā. Turklāt Komisija nepievērsa uzmanību *GSK* argumentiem, ka šīs peļņas nozīmīgums ir jānovērtē, ievērojot tās grāmatvedības uzskaites veidu.

279 Ar šādiem nosacījumiem jautājumu par paralēlās tirdzniecības un pētniecības un attīstības savstarpējās saistības pakāpi ne varēja aplūkot bez papildu iedziļināšanās, ne arī vienīgi kodolīgi secināt, ka nav pierādīts, ka starp paralēlo tirdzniecību (vai tās ierobežošanu) un pētniecību un attīstību pastāv cēloņsakarība, kā tas ir pateikts Lēmuma 151., 154., 155. un 159. apsvērumā.

280 Tā kā Komisija procesuālajos rakstos izmanto Lēmuma 169. apsvēruma daudznozīmīgumu, lai paskaidrotu, ka *GSK* nav pierādījusi ne tikai cēloņsakarību starp Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pantu un gaidīto efektivitātes pieaugumu, bet arī tiešu saikni starp abiem šiem faktoriem, ir jāatgādina, ka šis tiesas sēdē izteiktais arguments nav pieņemams. Šis sadalījums nav minēts Lēmuma 155.–161. apsvērumā, uz ko ir atsauce 169. apsvērumā, jo tur, bez iedziļināšanās ir izdarīts secinājums, ka nepastāv sakarība starp Vispārīgajiem pārdošanas nosacījumiem un

ieguldījumu tehniskā attīstībā. Turklāt šādu iedalījumu neparedz EKL 81. panta 3. punkts, kas ļauj atbrīvot vienošanās, kuras rada efektivitātes pieaugumu, neparedzot iedalījumu tiešās un netiešās sekās; un principā nav ieviešams iedalījums, ja līgums to neparedz (šī sprieduma 110. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Consten* un *Grundig*/Komisija, 493. lpp.). Tātad saskaņā ar šī sprieduma 247. un 248. punktā minēto judikatūru ir jāņem vērā jebkurš labums efektivitātes pieauguma veidā, ja tas ir objektīvs un nozīmīgs un ja tā pastāvēšana ir pārliecinoši pierādīta.

— Par efektivitātes samazināšanās apmēru saistībā ar paralēlo tirdzniecību

281 Ir jānorāda, ka papildu secinājums, ka nekādā ziņā nav pierādīts, ka paralēlā tirdzniecība izraisa nozīmīgu efektivitātes samazināšanos, pasliktinot *GSK* inovāciju spēju, un nav pārliecinoši pamatots, ka pārbaudē, uz kuru tas balstīts un kura ir minēta Lēmuma 159. un 162.–168. apsvērumā, nav ņemti vērā visi šajā sakarā minētie svarīgie apstākļi, no šīs pārbaudes būtībā izriet, ka *GSK* apgalvotā efektivitātes samazināšanās, pirmkārt, ir ierobežota laika ziņā, jo to rada ne tik daudz cenu atšķirības, — kā norādīts Lēmuma 162. un 163. apsvērumā — kas ir saistītas ar atšķirīgu tiesisko regulējumu Kopienas dalībvalstīs, cik valūtas svārstības no 1996. līdz 1998. gadam, kā norādīts Lēmuma 164.–166. apsvērumā. Vēl no šīs pārbaudes izriet, ka šis samazinājums ir faktiski ierobežots, kā norādīts Lēmuma 167.–169. apsvērumā.

282 Šajā sakarā, neatkarīgi no tā, ka atbilstoši Lēmuma 162. un 163. apsvērumam Spānijas cenas nav ievērojami zemākas par vidējām Kopienas cenām un ka šī apstākļa nozīme ir ierobežota, jo šajā nozarē cenas valstīs ir noteiktas strukturāli atšķirīgi, pamatojoties uz dalībvalstu tiesībām pieņemt tiesību aktus šajā sakarā, un tādējādi no ekonomiskā viedokļa acīmredzami nav pietiekami balstīties uz pieņemto

Kopienas vidējo rādītāju, ir jāpaskaidro, ka Komisija Lēmuma 164. un 165. apsvērumā galu galā, neveicot nopietnu pārbaudi, secina, ka paralēlā tirdzniecība starp Spāniju un Apvienoto Karalisti ir lokalizēta un ierobežota no 1996. līdz 1998. gadam.

283 Kā tas izriet no *GSK* procesuālajiem rakstiem, tā neapstrīd, ka, tuvojoties EMS beigu posmam, valūtas maiņas kursa svārstības, īpaši spekulatīvās, attiecībā uz GBP [Lielbritānijas mārciņu] no 1996. līdz 1998. gadam kā pārejošs faktors ietekmēja *GW* Spānijā tirgoto zāļu paralēlo tirdzniecību. Taču tā turpina apgalvot, ka šī īslaicīgā ietekme, lai arī cik tā nebūtu bijusi spēcīga, ir vienīgi pasliktinošs apstāklis, jo paralēlā tirdzniecība, neatkarīgi no valūtas maiņas kursa svārstībām, balstīta uz dažādu valstu tiesisko regulējumu līdzās pastāvēšanu, kā rezultātā rodas strukturāli atšķirīgas cenas Kopienas dalībvalstīs.

284 Šis pamatojums ir svarīgs un pierādījumi, uz ko tas balstīts, saskan gan ar šī sprieduma 264. punktā minētajiem izvilkumiem no Paziņojuma COM(1998) 588 galīgā redakcija, gan ar pašu Lēmumu. Tā 31., 32. un 53. apsvērumā ir noteikts, ka valūtas svārstības, kas pēc sava rakstura cikliski iedarbojas uz paralēlo tirdzniecību, ir tikai nozīmīgs faktors, kas vēl pasliktina parādību, kura pēc savas uzbūves ir izskaidrojama ar atšķirīgu vienu zāļu cenu pastāvēšanu dažādās Kopienas dalībvalstīs.

285 Protams, neatkarīgi no iepriekš minētā Komisija paralēlo tirdzniecību starp Spānijas Karalisti un Apvienoto Karalisti no 1996. līdz 1998. gadam var uzskatīt par īpašu gadījumu, ko būtībā izraisīja GBP kursa paaugstinājums salīdzinājumā ar Spānijas pesetu (ESP).

286 Tomēr Komisijas minētie skaitļi nav nepārprotami un uz tiem nevar pārliecinoši balstīt šo secinājumu. Atbilstoši Lēmumam no 1996. gada oktobrim līdz 1998. gada aprīlim GBP kurss pieauga par 30 % attiecībā pret ESP. Šajā periodā daļa no paralēlā importa no Spānijas palika apmērā nemainīga (apmēram 40 %) no visa paralēlā importa Apvienotajā Karalistē, lai gan šī paralēlā importa apmērs pieauga (apmēram 20 miljoni GBP 1996. gadā un apmēram 42 miljoni GBP 1998. gadā). Kā, visbeidzot, paskaidro Komisija atbildēs uz Pirmās instances tiesas rakstveida jautājumiem, tas liecina, ka GBP kursa pieaugums izraisīja paralēlā importa straumi no citām dalībvalstīm. Tomēr tas arī apstiprina, ka gan pirms, gan pēc GBP novērtējuma lielākā paralēlā importa uz Apvienoto Karalisti daļa (apmēram 40 %) bija no Spānijas, pārējā daļa sadalās starp citām izcelsmes dalībvalstīm. Līdz ar to nav atbildēts uz *GSK* argumentu, ka GBP kursa pieaugums neapšaubāmi pastiprināja Spānijas paralēlās tirdzniecības izraisīto problēmu, bet neko nemainīja tās strukturālajā cēlonī.

287 Arguments, ko Komisija min atbildēs uz Pirmās instances tiesas rakstveida jautājumiem, ka paralēlās tirdzniecības no Spānijas 1996.–1998. gadā ir izskaidrojams ar to, ka 1995. gada 6. oktobrī beidzās Akta par Spānijas Karalistes pievienošanos 47. un 209. pantā paredzētais pārejas periods, kura laikā patenta īpašnieks varēja izmantot savas no patenta izrietošas tiesības, lai nepieļautu zāļu, ko tas ir laidis tirgū Spānijā vai kas ir laistas tirgū ar tā piekrišanu, ievešanu, nemaina šo secinājumu, jo tas nepārprotami neattiecas uz laikposmu pēc pieteikuma, uz ko attiecas *GSK* argumentācija.

288 Visbeidzot, kā izriet no Lēmuma 15., 18. un 55. apsvēruma, *GSK* administratīvās procedūras laikā norādīja, ka, lai gan Vispārīgie pārdošanas nosacījumi bija piemērojami 82 zālēm, astoņas no tām paralēlā tirdzniecība skāra visvairāk. Turklāt, kā tas izriet no Lēmuma 22. un 35. apsvēruma, *GSK* arī paskaidroja, ka, lai arī šie Vispārīgie pārdošanas nosacījumi ir piemērojami neatkarīgi no attiecīgo zāļu galamērķa, bet galvenokārt tie attiecas uz paralēlās tirdzniecības plūsmu starp Spāniju un Apvienoto Karalisti. Tātad galvenokārt, bet — ne tikai, tā Komisijai iesniedza skaitļus, kas attiecas, pirmkārt, uz Spānijas un Apvienotās Karalistes cenu

atšķirībām, otrkārt, uz *Becloforte, Beconase, Becotide, Flixotide, Imigran, Lamictal, Serevent* un *Ventolín* paralēlo tirdzniecību starp Spāniju un Apvienoto Karalisti 1996.–1998. gadā, treškārt, uz tās ietekmi uz tās ienākumiem un tās pētniecības un attīstības budžetu. Šie skaitļi ir minēti Lēmuma 55., 59.–67., 70., 83., 92., 98. un 99. apsvērumā.

289 Jāpiebilst, kā tas izriet no Lēmuma 70. un 71. apsvēruma, *GSK* precizēja, ka paralēlā tirdzniecība norit ārpus izplatīšanas kanāliem, kas tiek formāli kontrolēti, un piebilda, ka Komisijas iesniegtie skaitļi bija vērtējumi, kas varēja nebūt ticami, bet ko nebija iespējams precizēt. Šie apgalvojumi par faktiem, kas ir atkārtoti replikā, nav apstrīdēti.

290 *GSK* pamatoti apgalvo, ka šie skaitļi ne tikai nav niecīgi, bet arī tie ir jāsaprot kā paraugs, kas liecina nevis par lokālu un ierobežotu efektivitātes samazinājumu, bet gan par vispārēju efektivitātes samazinājumu, kas turpināsies.

291 Attiecībā uz pirmo aspektu ir jāatgādina, ka, pārbaudot jautājumu, vai Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants varēja radīt zaudējumus, Komisija, lai arī piekrita pievērsties astoņām zālēm, ko galvenokārt skar paralēlā tirdzniecība starp Spāniju un Apvienoto Karalisti, kā tā norādīja Lēmuma 18., 56., 57. un 69. apsvērumā, tomēr ņēma vērā arī citu zāļu tirdzniecības starp Spāniju un citām dalībvalstīm paralēlo tirdzniecību saistīto tīkla efektu, kā izriet no Lēmuma 72.–75., 117., 126., 140. un 144. apsvēruma. Tieši šī tīkla efekta dēļ konkurences ierobežojums, kas atbilstoši Lēmuma 133. apsvērumam tikai Apvienotās Karalistes līmenī būtu mazsvarīgs, kļuva svarīgs. Tomēr Komisija nepaskaidro, kādēļ tā, pārbaudot jautājumu, vai Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants var dot labumu, izmantoja citu aspektu un koncentrējās tikai uz *GSK* iesniegtajiem skaitļiem, īpaši ņemot vērā, cik grūti ir

faktiski aptvert paralēlo tirdzniecību, un ka Komisija piekrita uzskatīt *GSK* iesniegtos skaitļus par paraugu.

292 Attiecībā uz otro aspektu ir jāatgādina, ka paralēlā tirdzniecība ir fenomens, kas var turpināties pēc Komisijas aplūkotā īsā laikposma ne tikai, pamatojoties uz cenu atšķirību ilglaicīgumu, kas to padara iespējamu, bet arī pamatojoties uz valūtas maiņas kursa svārstību ciklisko raksturu, ja tās turpinās. Komisija tam pilnībā piekrīt šī sprieduma 135. punktā minētajā Paziņojumā COM(1998) 588 galīgā redakcija. Iebildumu rakstā tā arī apgalvo, ka valūtas maiņas svārstības turpina pastāvēt dalībvalstīs, kas 1999. gadā nebija sasniegušas EMS trešo posmu, to starpā ir arī Apvienotā Karaliste.

293 Šādos apstākļos *GSK* izvēlētie skaitļi uzrāda noteiktu tendenci. Komisijas šaubas Lēmuma 168. apsvērumā par to, ka skaitlis, ko *GSK* minējusi kā bruto ienākumu samazinājumu 1998. gadā, ir pārāk liels, neapgāž šo secinājumu. 1998. gada 14. decembrī un 2000. gada 14. februārī iesniegtie skaitļi tomēr ir augstāki nekā abos iepriekšējos gados, kā tas izriet no Lēmuma 67. apsvēruma. Turklāt *GSK* paskaidrojums, ka 1998. gada 28. jūlijā iesniegtais skaitlis bija vērtējums, bet 1998. gada decembrī un 2000. gada februārī iesniegtais skaitlis atbilst faktiem un ir izskaidrojams ar to, ka no 1998. gada pavasara līdz rudenim ir piemēroti Vispārīgie pārdošanas nosacījumi, kā tas izriet no Lēmuma 19., 23., 26., 64., 67. un 168. apsvēruma, ir pietiekami ticams, lai to nopietni pārbaudītu.

— Par efektivitātes pieaugumu, kas saistīts ar Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pantu

294 Ir jāatgādina, kā *GSK* pamatoti apgalvo, ka Komisija nav nopietni pārbaudījusi argumentus par faktiem un pierādījumus, kas attiecas ne tikai uz paralēlās tirdzniecības trūkumiem, bet arī uz labumu, ko iegūst no Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta.

295 Ievērojot, pirmkārt, *GSK* argumentu struktūru un, otrkārt, diskusiju, kas par šo jautājumu sākās administratīvās procedūras laikā, Lēmumā bija vispirms jāpārbauda, vai paralēlā tirdzniecība izraisa zāļu ražošanas efektivitātes samazināšanos vispār un it īpaši attiecībā uz *GSK*. Tikai tad, ja par šo jautājumu nebūtu izteikti nekādi iebildumi, Komisija būtu varējusi pamatoti atteikties no šādas pārbaudes (skat. pēc analoģijas šī sprieduma 248. punktā minēto spriedumu lietā *Compagnie générale maritime* u.c./Komisija, 345. punkts).

296 Tomēr *GSK* iesniegto argumentu un pārējo Komisijas iesniegto argumentu pretnostatīšana Lēmumā nepārprotami ļāva secināt, ka zāļu nozarē paralēlajai tirdzniecībai ir daudznozīmīgas sekas attiecībā uz konkurenci, jo tās izraisītais konkurences preču zīmes ietvaros, kā lomu ierobežo piemērojamās tiesību normas, efektivitātes pieaugums, ir jāsalīdzina ar tās izraisīto konkurences starp galvenās nozīmes preču zīmēm efektivitātes zudumu.

297 Šādos apstākļos Komisija tālāk nevarēja nepārbaudīt, vai Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants varēja ļaut *GSK* atgūt tās inovāciju spēju un tādējādi radīt konkurences starp preču zīmēm efektivitātes pieaugumu.

298 Tāda vispirms bija uz nākotni vērstās analīzes pati būtība, ko Komisijai bija jāveic, lai atbildētu uz *GSK* lūgumu noteikt atbrīvojumu. Šī sprieduma 247. punktā minētā pastāvīgā judikatūra liek noteikt, vai vienošanās, kas ir aizliegta to šķēršļu dēļ, ko tā rada konkurencei (EKL 81. panta 1. punkts), rada priekšrocības, kas var tos kompensēt (EKL 81. panta 3. punkts).

299 Tātad Komisijai ir vēl jāpārbauda *GSK* argumenti par labumu, ko bija paredzēts iegūt no Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta. Šajā sakarā Lēmuma 156. apsvērums — vienīgais apsvērums, kurā ir runa par pārbaudi, kas izdarīta šajā jautājumā, būtībā nosaka:

"Farmācijas uzņēmumi var pilnībā brīvi lemt par to, cik daudz tie vēlas ieguldīt pētniecībā un attīstībā. Jebkurš ietaupījums, ko tie, teorētiski, var iegūt, kavējot paralēlo tirdzniecību, tātad obligāti nenozīmē lielākus ieguldījumus pētniecībā un attīstībā. Var uzskatīt, ka šie ietaupījumi vienkārši palielina sabiedrību peļņu. Ir skaidrs, ka papildu peļņas radīšana pati par sevi nav pamats atbrīvojumam. Pretējā gadījumā [*GSK*] izvirzītais arguments apliecinātu, ka [EKL 81. panta 3. punkta piemērošanas] pirmajam nosacījumam atbilst katra vienošanās, lai kāds tā arī nebūtu, ir paredzēts, lai palielinātu sabiedrības, kas nodarbojas ar pētniecību un attīstību, ieņēmumus. Tad šis nosacījums kļūtu nederīgs."

300 *GSK* neapgalvoja, ka papildu peļņas radīšana viena pati ir pamats atbrīvojumam. Tieši otrādi, tā uzsvēra, ka paralēlā tirdzniecība traucē iegūt peļņu, kas nepieciešama, lai optimāli finansētu tās pētniecību un attīstību, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants ļauj tai palielināt šo peļņu un ka tā, ņemot vērā konkurences starp preču zīmēm nozīmīgumu, inovāciju centrālo nozīmi šajā konkurencē un pētniecības un attīstības finansēšanas izmaiņas, ir ieinteresēta daļu no savas papildu peļņas ieguldīt pētniecībā un attīstībā, lai apsteigtu savus konkurentus vai arī neļautu tiem sevi apsteigt. Citiem vārdiem sakot, tā apgalvo, ka Vispārīgie pārdošanas nosacījumi ir jāatbrīvo tāpēc, ka to mērķis nav vienkārši nekavējoties palielināt ienākumus, bet galvenokārt palielināt inovāciju spēju. Cita starpā tā apgalvoja, ka šī priekšrocība bija jāsalīdzina ar to, ka paralēlās tirdzniecības papildu peļņa nerada priekšrocības, jo, tā kā nepastāv patiesa konkurence paralēlo tirgotāju starpā, tie cenas pazemināja tikai tik daudz, cik tas bija nepieciešams, lai piesaistītu mazumtirgotājus, un tādējādi paturētu lielāko daļu no iegūtās peļņas, kā *GSK* to jau apgalvoja tiesas sēdē.

301 Komisija nevarēja, kā tā darīja Lēmuma 156. apsvērumā, šos argumentus vienkārši noraidīt ar pamatojumu, ka *GSK* aprakstītās priekšrocības nerodas vienmēr, bet tai atbilstoši judikatūrai, veicot analīzi attiecībā uz nākotni, bija pēc iespējas precīzi jāpārbauda, vai, ņemot vērā šajā lietā iesniegtos pierādījumus, šķiet vairāk iespējams, ka radīsies vai tomēr neradīsies *GSK* aprakstītās priekšrocības (šī sprieduma 248. punktā minētais spriedums lietā *Compagnie générale maritime* u.c./Komisija, 365. punkts). Tā nevarēja uzskatīt — veidā, kas nepieļauj nekādus iebildumus, un bez pamatojuma — ka *GSK* izteiktie argumenti un iesniegtie pierādījumi ir jāuzskata par hipotētiskiem, kā tā to apgalvoja arī vēl tiesas sēdē.

302 Turklāt Komisija uz jautājumiem tiesas sēdē šajā sakarā vairākkārt piebilda, ka apgalvojumi ir jāpamato atkarībā no to iespējamības, bet uzreiz papildināja, ka šajā gadījumā ir jārīkojas strikti, un attiecībā uz šo lietu būtībā apgalvoja, ka, ņemot vērā iesniegtos pierādījumus un it īpaši *GSK* apkopoto skaitlisko informāciju, šķiet iespējamāks, ka apgalvotās priekšrocības nerodas. Tomēr Lēmumā nav minēts šāds pamatojums.

303 No iepriekš minētā izriet, ka Lēmumā nav veikta pārbaude, Komisijai pienācīgā veidā neievērojot visus *GSK* iesniegtos atbilstīgos argumentus par faktiem un pierādījumus, neatspēkojot atsevišķus no šiem argumentiem, kaut gan tie bija pietiekami svarīgi un pamatoti, lai uz tiem atbildētu, un juridiski nepietiekami pamatojot savu secinājumu, ka, pirmkārt, nav pierādīts, ka paralēlā tirdzniecība izraisīja efektivitātes samazināšanos, nozīmīgi ietekmējot *GSK* inovāciju spēju, un ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants ļauj rasties efektivitātes pieaugumam, uzlabojot inovāciju spēju.

Par izsvēršanu

304 Uzskatot, ka *GSK* iesniegto argumentu par faktiem un pierādījumu pārbaudē ir konstatēts, ka ar tiem nav pierādīta nozīmīga, objektīva labuma pastāvēšana,

Komisija neveica ekonomisko apstākļu kompleksu vērtējumu (skat. šī sprieduma 241. punktu), kurā izsvērtu šo labumu un Lēmuma par EKL 81. panta 1. punkta piemērošanu daļā konstatētos traucējumus konkurencei, kā tā vairākkārt uzsvēra tiesas sēdē.

305 Tā Lēmuma 151. apsvērumā apgalvoja, ka *GSK* nav pierādījusi, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants rada priekšrocības, un Lēmuma 152. apsvērumā, ka ar šādiem nosacījumiem nebija nepieciešama nekāda līdzsvarošana, piebilstot, ka noteikti, pat ja šādas darbības bija jāveic, šī noteikuma trūkumi pārsniedz tā priekšrocības.

306 Kā tas izriet no iepriekš minētajiem argumentiem, Komisijas secinājums, ka pierādījums par nozīmīga ekonomiska labuma pastāvēšanu nav pamatots, nav balstīts uz pietiekamu pārbaudi (šī sprieduma 303. punkts). Bet tās secinājums, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants ierobežo konkurenci, ir pamatots tikai tad, ja tā secina, ka šī noteikuma rezultātā zāļu, ko sedz valsts veselības apdrošināšanas sistēma, galapatērētājam tika liegts labums, kas cenas un izmaksu ziņā izriet no Spānijas vairumtirgotāju iesaistīšanās konkurencē preču zīmes ietvaros Spānijas izcelsmes paralēlās tirdzniecības mērķa valstu tirgos rezultātā (skat. šī sprieduma 147., 190. un 194. punktu).

307 Līdz ar to nevar piekrist Komisijas secinājumam, ka nav jāveic izsvēršana, jo tās rezultāts katrā ziņā būtu tāds, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta radītais labums nevar kompensēt tā trūkumus, ko šis noteikums dod konkurencei. Vispirms Komisijai bija jāveic atbilstoša *GSK* argumentu par faktiem un pierādījumu pārbaude, lai varētu pēc tam kopumā novērtēt Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta trūkumu un priekšrocību līdzsvaru.

Secinājums

308 No iepriekš minētā izriet, ka Komisija nevarēja likumīgi secināt, ka *GSK* nav pierādījusi attiecībā uz ieguldījumu tehnikas attīstības veicināšanā, ka ir izpildīts EKL 81. panta 3. punkta piemērošanas pirmais nosacījums. Šādos apstākļos nav jāpārbauda *GSK* argumenti, kas attiecas uz ieguldījumu zāļu izplatīšanas uzlabošanā.

c) Par pierādījumiem par ietekmi uz lietotāju, par Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta vajadzību un par konkurences nelikvidēšanu

309 Kā jau iepriekš atzīmēts (skat. 237.–239. punktu), no Lēmuma izriet un tiesas sēdē ir noskaidrots, ka īsi secinājumi, ko Komisija izdarīja par sekām lietotājam, par Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta vajadzību un par to, ka nav likvidēta konkurence, balstīti uz efektivitātes pieaugumu.

310 Tā kā Lēmums ir nelikumīgs tādā mērā, kādā tajā ir lemts par ieguldījumu tehniskā attīstībā, paši šie secinājumi ir nederīgi.

311 Tā kā, pārbaudot jautājumu, vai Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants likvidē vai nelikvidē konkurenci attiecībā uz produktu būtisku daļu, Lēmuma 188. apsvērumā Komisija piebilda, ka pavisam noteikti *GSK* pieder vairāku vadošo produktu,

ko skar Vispārīgie pārdošanas nosacījumi (piemēram, *Zofran*, *Flixonase*, *Zovirax*, *Imigran*), būtiskas tirgus daļas vienā vai vairākās dalībvalstīs, šis vērtējums vēl ir jāpārbauda.

312 Šajā sakarā jākonstatē, ka tiesas sēdē Komisija atzina, ka tā patiešām nav atrisinājusi jautājumu par *GSK* ietekmi uz tirgu, un piebilda, ka tai bija jāturpina analīze, lai izpētītu šo jautājumu.

313 Faktiski, ņemot vērā pārbaudāmās nozares tiesisko un ekonomisko kontekstu, būtisku tirgus daļu piederēšana, turklāt tikai uz dažiem no attiecīgajiem produktiem, turklāt Komisija pievērsās četriem piemēriem, acīmredzami neļauj pārliecinoši secināt, ka būtiskā daļā ir likvidēta konkurence attiecībā uz šiem produktiem.

314 Neatkarīgi no attiecīgo produktu tirgus definīcijas, par ko ir strīds, vairāki *GSK* administratīvās procedūras laikā un vēlāk procesuālajos rakstos iesniegtie pierādījumi ir šķērslis, lai automātiski izdarītu šādu secinājumu.

315 *GSK* arguments, kas ir minēts Lēmuma 188. apsvērumā, kurā ir atsauce uz Lēmuma 104. apsvērumu, nebija tik ļoti neatbilstošs, ka Komisija varēja atteikties no tā īpašas pārbaudes saistībā ar EKL 81. panta 3. punkta ceturto piemērošanas nosacījumu. Tas, ka Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pants ir šķērslis ierobežotajam spiedienam, kas varētu pastāvēt paralēlās tirdzniecības no Spānijas dēļ, uz cenu un zāļu izmaksām galamērķa ģeogrāfiskajos tirgos, attiecas uz faktiem, uz ko atsaucas *GSK* un ko Komisija nav apstrīdējusi, ka inovāciju konkurence šajā nozarē ir spēcīga un ka cenu konkurence pastāv citā formā, kaut arī saskaņā ar likumu tā sākas tikai

pēc patenta beigām, kas ļauj ienākt tirgū *generic* zāļu ražotājiem. Šādos apstākļos atbilstoši šī sprieduma 109. punktā minētajai judikatūrai ir jānovērtē, kurai no konkurences formām ir priekšroka, lai nodrošinātu efektīvas konkurences saglabāšanu, kas ir EKL 3. panta 1. punkta g) apakšpunkta un EKL 81. panta uzdevums.

4. Secinājums

316 No iepriekš minētā izriet, ka pamats, kas attiecas uz EKL 81. panta 3. punkta pārkāpumu, ir jāapstiprina un līdz ar to jāapmierina *GSK* prasījumi, kas vērsti uz Lēmuma 2. panta atcelšanu, nepārbaudot pamatu, kas attiecas uz samērīguma principa pārkāpumu.

317 Turklāt ir jāatceļ Lēmuma 2. pants, kurā ir noraidīts *GSK* lūgums piešķirt atbrīvojumu.

318 Tā kā nevarēja izslēgt iespēju, ka EKL 81. panta 1. punkta normas atbilstoši EKL 81. panta 3. punktam nav piemērojamas *GSK* Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pantam, ir atceļams Lēmuma 3. pants, kurā *GSK* tiek uzlikts pienākums izbeigt šo pārkāpumu, un Lēmuma 4. pants, kurā *GSK* tiek uzlikts pienākums informēt Komisiju par šajā sakarā veiktajiem pasākumiem.

319 Saskaņā ar EKL 233. panta pirmo daļu Komisijai ir jāveic vajadzīgie pasākumi, lai pildītu šo spriedumu.

320 Kaut arī Regulā Nr. 17 paredzētā paziņošanas procedūra atbilstoši Padomes 2002. gada 16. decembra Regulai (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82. pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.), vairāk nepastāv, ņemot vērā Lēmuma daļēju atcelšanu un atcelšanas atpakaļejošo spēku, tai ir pienākums no jauna lemt par *GSK* iesniegto lūgumu piešķirt atbrīvojumu atbilstoši lūguma iesniegšanas laikā esošajiem apstākļiem [šajā sakarā skat. Pirmās instances tiesas 2006. gada 2. maija spriedumu lietā T-328/03 *O2* (Vācija)/Komisija, Krājums, II-1231. lpp., 47. un 48. punkts] tādā mērā, kādā tā ir kompetenta lemt par lūgumu.

Par tiesāšanās izdevumiem

321 Atbilstoši Reglamenta 87. panta 2. punkta pirmajai daļai lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs.

322 Atbilstoši Reglamenta 87. panta 3. punkta pirmajai daļai, ja abiem lietas dalībniekiem spriedums ir daļēji labvēlīgs un daļēji nelabvēlīgs, Pirmās instances tiesa var nolemt, ka tiesāšanās izdevumi ir jāsadala vai ka lietas dalībnieki sedz savus tiesāšanās izdevumus paši.

323 Šajā gadījumā *GSK* spriedums ir nelabvēlīgs attiecībā uz prasījumiem atcelt Lēmuma 1. pantu. Savukārt Komisijai, ko atbalsta personas, kas iestājušās lietā, spriedums ir nelabvēlīgs attiecībā uz tās prasījumiem noraidīt prasību pilnībā.

324 Šādos apstākļos tiesāšanās izdevumi ir jāsadala. *GSK* sedz pusi no saviem tiesāšanās izdevumiem pati un atlīdzina pusi no Komisijas tiesāšanās izdevumiem, tajā skaitā tos, kas attiecas uz personām, kas iestājušās lietā. Komisija sedz pusi no saviem tiesāšanās izdevumiem pati un atlīdzina pusi no *GSK* tiesāšanās izdevumiem, tajā skaitā tos, kas attiecas uz personām, kas iestājušās lietā. Personas, kas iestājušās lietā, sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas.

Ar šādu pamatojumu

PIRMĀS INSTANCES TIESA(ceturtā palāta paplašinātā sastāvā)

nospriež:

1) **atcelt 2., 3. un 4. pantu Komisijas 2001. gada 8. maija Lēmumā 2001/791/EK par EK līguma 81. panta piemērošanu [Lietas IV/36.957/F3 *Glaxo Wellcome* (paziņojums), IV/36.997/F3 *Aseprofar* un *Fedifar* (sūdzība), IV/37.121/F3 *Spain Pharma* (sūdzība), IV/37.138/F3 *BAI* (sūdzība) un IV/37.380/F3 *EAEPC* (sūdzība)];**

2) **pārējā daļā prasību noraidīt;**

3) ***GlaxoSmithKline Services Unlimited* sedz pusi no saviem tiesāšanās izdevumiem un atlīdzina pusi no Komisijas tiesāšanās izdevumiem, tajā skaitā tos, kas attiecas uz personām, kas iestājušās lietā;**

4) **Komisija sedz pusi no saviem tiesāšanās izdevumiem un atlīdzina pusi no *GlaxoSmithKline Services* tiesāšanās izdevumiem, tajā skaitā tos, kas attiecas uz personām, kas iestājušās lietā;**

5) *Asociación de exportadores españoles de productos farmacéuticos (Aseprofar), Bundesverband der Arzneimittell-Importeure eV, European Association of Euro Pharmaceutical Companies (EAEPC)* un *Spain Pharma, SA* katra sedz savus tiesāšanās izdevumus pati.

Legal Lindh Wiszniewska-Białecka

Vadapalas Moavero Milanesi

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2006. gada 27. septembrī.

Sekretārs

E. Coulon

Priekšsēdētājs

H. Legal

Satura rādītājs

Prāvas atbilstošās tiesību normas un faktiskie apstākļi ..... II - 2984

Kopienu tiesības ..... II - 2984

Spānijas tiesības ..... II - 2985

Prāvas priekšvēsture ..... II - 2986

Tiesvedība ..... II - 2990

Lietas dalībnieku prasījumi ..... II - 2993

Juridiskais pamatojums ..... II - 2995

I — Par pamatiem, kas vērsti uz Lēmuma 1. panta atcelšanu ..... II - 2996

A — Par pamatu, kas attiecas uz pamatojuma nepietiekamību ..... II - 2996

1. Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 2996

2. Pirmās instances tiesas vērtējums ..... II - 2997

B — Par pamatu, kas attiecas uz EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumu ..... II - 2998

1. Ievada apsvērumi ..... II - 2998

2. Par vienošanās starp uzņēmumiem pastāvēšanu ..... II - 3000

a) Lēmuma saturs ..... II - 3000

b) Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 3000

c) Pirmās instances tiesas vērtējums ..... II - 3001

Par gribas izteikumu neatkarību ..... II - 3001

Par gribu saskaņotību ..... II - 3003

3. Par konkurences ierobežojuma pastāvēšanu ..... II - 3007

a) Lēmuma saturs ..... II - 3007

b) Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 3009

c) Pirmās instances tiesas vērtējums ..... II - 3010

Par stāvokli konkurences jomā pirms Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta pieņemšanas ..... II - 3010

Par Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta radīto konkurences ierobežojumu ..... II - 3012

— Par konkurenci deformējoša mērķa pastāvēšanu ..... II - 3013

— Par konkurenci deformējošu seku pastāvēšanu ..... II - 3023

4. Secinājums ..... II - 3036

C — Par pamatu, kas attiecas uz pilnvaru nepareizu izmantošanu, subsidiaritātes principa pārkāpumu un EKL 43. panta pārkāpumu ..... II - 3037

1. Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 3037

2. Pirmās instances tiesas vērtējums ..... II - 3037

II — Par pamatiem, kas vērsti uz Lēmuma 2. panta atcelšanu ..... II - 3040

A — Par pamatu, kas attiecas uz pamatojuma nepietiekamību ..... II - 3040

1. Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 3040

2. Pirmās instances tiesas vērtējums ..... II - 3041

B — Par pamatu, kas attiecas uz EKL 81. panta 3. punkta pārkāpumu ..... II - 3042

1. Lēmuma saturs ..... II - 3042

2. Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 3043

3. Pirmās instances tiesas vērtējums ..... II - 3046

a) Ievada apsvērumi ..... II - 3046

b) Par pierādījumu par efektivitātes pieauguma pastāvēšanu ..... II - 3050

Par objektīva, nozīmīga labuma pastāvēšanu ..... II - 3052

— Par "GSK" iesniegto argumentu par faktiem un pierādījumu atbilstību ..... II - 3058

— Par efektivitātes samazināšanos, kas saistīta ar paralēlo tirdzniecību ..... II - 3063

— Par efektivitātes samazināšanās apmēru saistībā ar paralēlo tirdzniecību ..... II - 3067

— Par efektivitātes pieaugumu, kas saistīts ar Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. pantu ..... II - 3071

Par izsvēršanu ..... II - 3074

Secinājums ..... II - 3076

c) Par pierādījumiem par ietekmi uz lietotāju, par Vispārīgo pārdošanas nosacījumu 4. panta vajadzību un par konkurences nelikvidēšanu ..... II - 3076

4. Secinājums ..... II - 3078

Par tiesāšanās izdevumiem ..... II - 3079